

KARYS

1979
KOVAS-MARCH
Nr. 3

KARYS

1979
Nr. 3 (1550)

Redaktorius
ZIGMAS RAULINAITIS
Administratorius
LEONAS BILERIS
Redaktoriaus pavaduotojas
JONAS RŪTENIS

Atskirus skyrius redaguoja:
S. KAUNELIENĖ
"TREMTIES TRIMITAS"

BALYS BRAZDŽIONIS
"Lietuviai Kariai Laisvajame
Pasaulyje"
BRONIUS BALČIŪNAS
"Karinės Žinios"
Leidžia:
L.V.S. RAMOVĖ N.Y. SKYRIUS

TURINYS

Vilnius	viršelis
J. Andrius — Tragiškos Lietuvai dienos	89
L. B. — Lietuvių Apsaugos Dalinių 257. Bn	94
O. Urbonas — Lietuvis Rusijos Pietinio Karo Sūkuriuose	102
A. Tyruolis — Livoniečių žygis į Estiją 1220 m.	107
Arėjas Vitkauskas — Grybai	110
J. Gediminėnas — Stebiu ir stebiuosi	111
TREMTIES TRIMITAS:	
K. Čeputis — Šaulys ir politika	113
Kronika	118
KARINĖS ŽINIOS	124
B. B. — Sovietai dirba "taikai"	125
KRONIKA	127

ATSTOVAI:

Baltimore — M. Šimkus, Chicago — K. Juškaitis, Cleveland — J. Citulis, Australia — V. Šalkūnas

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

BOSTON, MA — S. J. Minkus
CHICAGO, IL — "Gifts International",
"Parama", Baly's Radio & Television
DETROIT, MI — V. Čižauskas (Šv.
Antano Parapijos Spaudos Kioskas),
V. Perminas
OMAHA, NB — Pr. Kovas
WATERBURY, CT — "Spauda"
WOODHAVEN, NY — "Romuva"

PLATINTOJAI

KANADOJE
TORONTO, ONT. — V.A. Aušrotas, P.
Misevičius, Aug. Kuolas

ANGLIJOJE
"Dainora" — 14 Priory Road; Kew, Sur-
rey; TW9 3DF, Tel. 01-940 6377

V. VOKIETIJOJE

Juozas Nevulis, 6793 Bruchmuehlbach-
Miesau 2 Bahnhofstr. 11

AUSTRALIJOJE

S. Slavickas, 22 Slevin St., No. Geelong,
3215, Vic.
W. Paluk, 1 Brentnall Ave., Blair Athol
5084, SA
S. Pačėsa, 13 Orchid Road, Guildford,
NSW, 2161

Prenumerata JAV-bėse ir užsienyje: metams U.S. \$11.00, pusmečiui U.S. \$6.00, atskiro nr. U.S. \$1.50

Pinigus siųsti šiuo adresu: KARYS 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA

KARYS, magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world

Published monthly except July and August by "KARYS" — 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207, USA

Subscription U.S. \$11.00 per year. Single copy U.S. \$1.50 — Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y. Publication No. ISSN 0022-9199

Isteigtas Lietuvoje 1919—
Nepriklausomybės kovų—
metais

KARYS

Atgaivintas Jungtinėse
Amerikos Valstybėse 1950
metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 3 (1550)

KOVAS — MARCH

1979

TRAGIŠKOS LIETUVAI DIENOS

J. ANDRIUS

(Paskaita, su atitinkamų schemų demonstravimu, skaityta minint Lietuvos kariuomenės 60-ties metų atkūrimo sukaktį, lapkričio 19 d. 1978 m., Los Angeles lietuvių šv. Kazimiero parapijos salėje.)

Tradiciniai, kasmet, minėdami Nepriklausomos Lietuvos kariuomenę, esame pratę prisiminti mūsų tautos prisikėlimo herojiškas dienas — savanorių, karių, šaulių bei partizanų žygius, jų kovas, kančias bei nuopelnus atstatant nepriklausomą Lietuvos valstybę po ilgo vergijos laikotarpio.

Šį kartą atverskime mūsų tautos istorijos kitą lapą ir pažvelkime į jos tragiškas dienas, kai mūsų tėvynės laisvė, taip sunkiai iškovota, vėl buvo barbarų išplėšta ir sutrypta.

Šiurpas ima prisimintus tas dienas . . . Niekšišiausias melas, klasta, apgaulė, tušti pažadai, sutarčių bei iškilmingų pasižadėjimų laužymas, arogancija, grasinimai, ultimatumai — viskas buvo panaudota, kartais prisidengiant diplomatų kalba, o dažniau atviras brutalumas . . .

Sakoma, kad tik istorija ateity ras tiesą ir tars savo žodį. Gal būt . . . Žiūrint kas ją rašys . . .

Baigiantis I-jam Pasauliniam karui, Alijantai nuginklavo ir suskaldė Vokietiją, gi Rusija, nualinta ilgo karo, revoliucijos ir vidaus vaidų, buvo nusilpusi. Tada, iš tos imperijos griuvėsių, iškilo savistoviam gyvenimui kelios valstybės, buvusios iki tol Rusijos vergijoje: Suomija, Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija . . .

Dar Versalio konferencijos metu buvo siūloma sudaryti stipresnę Baltijos valstybių sąjungą, kuri apimtų Švediją, Norvegiją, Daniją, Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Lenkiją, ir, eventuali-

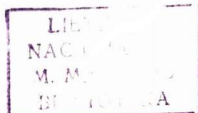
aliai, Gudiją ir Ukrainą, jei ir jos išsikovotų nepriklausomybę.

Deja, šis projektas nesirealizavo, kadangi Skandinavijos valstybės nenorėjo atsisakyti neutralumo ir orientacijos į Vakarų: Suomija dar nebuvo apsisprendusi, kur jai geriau palinkti — į Skandinaviją, ar į Rytus. Lenkija, vis dar bajoriškai galvodama, manė sukurti jos pačios dominuojamą valstybių grupę. Gudija ir Ukraina nepajėgė išsikovoti sau nepriklausomybės, gi Alijantams buvo didesnis interesas turėti reikalo su keliom mažom valstybėm, negu su stipria politiniai ir ekonominiai tų valstybių sąjunga.

Vėliau buvo bandoma sudaryti mažesnę, be skandinavų, sąjungą, bet dėl lenkų intrigų ir grobuoniškumo, visos tos pastangos nuėjo niekais ir kiekviena tų valstybių buvo palikta savo likimui.

Lenkijai, su Prancūzijos pagalba, pavyko nustumti bolševikų ordas toli už savo valstybės ribų ir nustatyti su rusais rytuose sieną, maždaug buvusios "Litvania Propria" rytų sienos vietoje. Tuolaiku Lenkijos valdžioje viešpatavo, vadinamoji, "pulkininkų" grupė — buvusios lenkų bajorijos ir dvarininkijos atstovai, kariai su Lietuvos dvarininku Juozapu Pilsudskiu priešaky. Apsvairinti pergale, lenkai panorą prijungti Lietuvą prie Lenkijos, atgaivinant buv. XVI amžiuje uniją ir tuo pačiu išgelbėti savo dvarus Lietuvoje. Gi lietuviai apie bet kokią uniją su lenkais ir girdėti nenorėjo. Jie norėjo savistoviai tvarkytis savo krašte ir jau buvo pradėję žemės reformą, dalindami dvarų žemę bežemiams valstiečiams.

Jėgos persvara ir klasta, laužant pasirašytą Suvalkuose sutartį, spalio 9 d. 1920 m., insce-

nizuojant "nepaklusnaus" gen. Želigovskio sukilimą, lenkams pavyko, nežiūrint atkaklaus lietuvių kariuomenės pasipriešinimo, užgrobti trečdalį Lietuvos teritorijos, su jos sostine Vilniumi, viso apie 33,441 kv. km. To lietuvių tauta negalėjo pamiršti ir bet kokia tarptautinė sąjunga Lietuvos su lenkais, tapo nebegalima. Suomija galutinai orientavosi į Skandinaviją, o Estija ir Latvija, vengdamos įsivelti į lietuvių-lenkų ginčus, šalinosi sąjungos su Lietuva.

Tautų Sąjungai tarpininkaujant, buvo sustabdyti karo veiksmai ir nustatyta laikinoji "Demarkacijos Linija".

Lietuva stengėsi legaliai, abišaliais susitarimais, nustatyti savo teritorijos sienas.

Šiaurėje, su Latvija, tarpininkaujant Tautų Sąjungos arbitrai, buvo nustatyta siena ir 1921 m. pasirašyta sutartis. Tiesa, Lietuva brangiai turėjo sumokėti už Palangos ir Šventosios atgavimą. Teko atsisakyti Aknystos, Alukštos ir Subato rajonų — grynai lietuviškų žemių.

Rytuose, nuo Latvijos sienos šiaurėje, iki Bebros upės pietuose, buvo nustatyta siena su Sovietų Rusija, pasirašant taikos sutartį 1920 m. Vakaruose Vokietija ilgokai delsė, nenorėdama atsisakyti Klaipėdos krašto, kurį mes 1922 m. atgavome iš Aliantų ir tik 1928 m. pasirašė naujos sienos sutartį.

Pietuose su Lenkija, tarp Bebros upės ir Vokietijos, nauja siena nebuvo nustatyta ir legali siena laikoma toji, kuri buvo nustatyta 1569 metais, sudarant unijos sutartį tarp Lenkijos ir Lietuvos. Kadangi 1918 metais abi valstybės nebuvo naujai sukurtos, o tik atsistačiusios — Lenkijos Respublika iš Lenkijos Karūnos, gi Lietuvos respublika iš Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės, tai toji siena, kol nėra naujos nustatyta, laikoma legali.

Apsitvarkiusi su sienomis, pravedusi žemės reformą, Lietuvos valstybė turėjo vos keleta metų taikingo gyvenimo, entuziastingos kūrybos, kai naujos nelaimės pradėjo kristi ant jos.

Kovo 19 d., 1938 m., dėl mažo incidento prie demarkacijos linijos, Lenkija įteikė Lietuvai ultimatumą, duodama 48 valandas atsakymui. Reikalauta normalių diplomatinių ir prekybinių santykių. Šaukėmės pagalbos Vokietijos ir Rusijos, bet iš abiejų gavome tik patarimus nesipriešinti. Turėjome nusileisti jėgai ir priimti pastatytas mums sąlygas. "Demarkacijos Linija" buvo pavadinta "Administracijos Linija".

1933 metais Vokietijoje valdžion atėjęs Adolfas Hitleris, užsimojo duoti vokiečiams jų trokštamą "Raumo", pirmiausiai atgaunant buvusios

kaizerinės Vokietijos žemes ir pavergiant kitus kraštus. Dėl Aliantų nuolaidžios politikos, nacizmas triumfaliai žygiavo per Europą. Po Albanijos, Austrijos, Čekoslovakijos užėmimo, sekė ultimatumas Lietuvai, grąžinti Klaipėdos kraštą Vokietijai. Ir vėl mes šaukėmės pagalbos, šį kartą Anglijos bei Prancūzijos, bet ir iš jų gavome taip pat tik patarimą nesipriešinti. Ir vėl turėjome nusilenkti jėgai, ir kovo 21 d. 1939 m. užleisti Klaipėdos kraštą vokiečiams. Dabar Lietuva buvo dar sumažėjusi, netekus vienintelio uosto ir su baime laukė tolimesnių įvykių, o jie netruko ateiti.

Rugpiūčio 23 d., 1939 m. Maskvoje, Vokietijos užsienių reikalų ministeris Ribentropas su Sovietų Sąjungos užsienių reikalams komisaru Molotovu pasirašė nepuolimo sutartį, pagal kurią Vokietija užsitikrino SSSR neutralumą eventualiam Vokietijos konflikte su Lenkija. Ilgai nelaukiant, rugsėjo 1 d., 1939 m., Vokietija puolė Lenkiją, įžiebdamą II-jį Pasaulinį karą. Pakartotinai vokiečiai gundė lietuvius šaukti atsarginius ir atsiimti Vilnių, su jam priklausančiomis žemėmis. Vokiečiams rūpėjo, kad Lietuva taptų jų sąjungininkė ir padėtų jiems būsime kare su Sovietų Sąjunga. Bet lietuviai, nenorėdami užsiangažuoti vienoje, bet kurioje pusėje, paskelbė neutralumą ir nesiryžo lįsti į savo didžiųjų kaimynų girnas.

Rugsėjo 17 d., 1939 m., kai Lenkija buvo vokiečių tankų ir lėktuvų gerokai aptriuskinta, į ją įžengė raudonoji armija, kuri išvijo lenkų likučius iš jų rytinių sričių, užėmė Vilnių, tapdama betarpiu Lietuvos kaimynu.

Rugsėjo 26 d., 1939 m., Molotovas pranešė mūsų atstovui, kad esą, reikia neatidėliojant spęsti Vilniaus grąžinimo Lietuvai klausimą, kvietė atvykti pas jį mūsų užsienių reikalų ministerį Urbšį. Jam, spalio 2 d., 1939 m., atvykus Maskvon, Molotovas su Stalinu parodė nubrėžtą ant žemėlapiro naują Lietuvos sieną su Sovietų Sąjunga, nedaug kuo besiskiriančią nuo Administracijos linijos. Nauja siena apėmė Dūkštą, Švenčionėlius, Vilnių, Naująją Vilnią ir Eišiškes. Ji toli gražu nesutapo su 1920 m. liepos 12 d. taikos sutartimi nustatytos ir abišaliai pasirašytos sienos. Iš 33,441 kv. km. lenkų užgrobtos teritorijos buvo grąžinama tik 6,880 kv. km., kitus gi 26,551 kv. km. pasilaikant sau. O už tą "dovaną" rusai reikalavo įsileisti Lietuvos teritorijon raudonosios armijos bazes, iš viso 50,000 žmonių. Tai esą reikalinga užtikrinimui Lietuvos ir SSSR saugumui. Stalinas čia iškilmingu tonu užtikrino, kad Sovietų Sąjunga nepažeis Lietuvos suverenumo, jos nepriklausomo tvarkymosi

ir nesikiš į jos vidaus reikalus. Pasitarimai buvo ilgi ir sunkūs. Lietuviai norėjo likti neutralūs, jie žinojo, kad įsileisdami svetimą kariuomenę, jie nustoja ir neutralumo ir, kas svarbiausia, dalies suverenumo. Bet Stalinas su Molotovu tik tiek nusileido, kad vietoj 50,000 žmonių sutiko sumažinti tą skaičių iki 20,000. Tai maža paguoda ir Lietuva turėjo tik dvi išeitis: priimti rusų sąlygas ir su viltimi laukti pasaulinių įvykių raidos pakitėjimo savo naudai, arba pasipriešinti, beviltiškai kariauti ir žūti, nes iš kitur pagalbos nebuvo jokios vilties sulaukti. Lietuvos padėtį sunkino dar ir ta aplinkybė, kad Estija jau rugsėjo 28 d., 1939 m., o Latvija spalio 5 d., 1939 m., pasirašė panašias „nepuolimo“ sutartis ir sutiko įsileisti į savo teritorijas rusų įgulus.

Iš kitos pusės, karas vos tik dar buvo prasidėjęs, o be to, Stalino iškilmingi pažadai nesikišti į mūsų vidaus gyvenimą skatino galvoti, kad jis jų laikysis. Apsvarsčiusi visas tas galimybes, Lietuva spalio 10 d., 1939 m., priėmė tas skaudžias sąlygas. Buvo paskirta mišri komisija išvesti vietoje naują sieną tarp SSSR ir Lietuvos ir įsileistos raudonosios armijos keturios bazės, būtent: Alytuje, Prienuose, Gaižiūnuose ir Naujojoje Vilnioje. Taip pat buvo pasirašyta savitarpinės pagalbos sutartis tarp Lietuvos ir SSSR. Tarp kitko, toje sutartyje buvo įrašyta, kad taikos sutartis tarp Lietuvos Respublikos ir Sovietų Rusijos, pasirašyta Maskvoje liepos 12 d., 1920 m. ir nepuolimo sutartis tarp Lietuvos ir SSSR, pasirašyta 1926 m., o taip pat ir tokios pat sutartys su Estija ir Latvija, pasirašytos 1932 metais, *sudaro bazę tarpusavio santykiams ir susipratimui palaikyti tarp šių dviejų valstybių*. Įdomu, kad vad. „Litvinovo Protokolas“, pasirašytas Lietuvos ir Sovietų Sąjungos 1929 m., kuriuo, (sekant Briando-Kellogo Paktą iš 1928 m.), *„pasirašiusios valstybės atsisako karo, kaip politikos priemonės tarpusavio ginčams spręsti“* — nebuvo visai paminėtas toje sutartyje.

„Trojos arklio“ įvedimas mūsų teritorijon ir visa eilė sulaužytų sutarčių rodė, kad reikia laukti blogiausio. Bet pusmetis praėjo gana ramiai. Rusai laukė progos. Ir kai vokiečiai buvo užimti Vakaruose, jie pradėjo kaltinti Lietuvą grobimu jų karių iš bazių ir kitais išgalvotais nusikaltimais.

Gegužės 16 d., 1940 m., rusų oficiozas „Izvestija“ pradėjo aršią spaudos propagandą prieš Lietuvą, o jau gegužės 25 d., 1940 m., Molotovas, per mūsų pasiuntinį Maskvoje, oficialiai apkaltino Lietuvą rusų karių grobimu. Įtempimas

didėjo kas valandą. Nepadėjo nei mūsų užsienių reikalų ministerio J. Urbšio, nei ministerio pirminko A. Merkio važinėjimai į Maskvą ir aiškinimai bei įrodinėjimai, kad visi tie kaltinimai yra be pagrindo, kad visa tai melas ir provokacija. Nepadėjo ir paties prezidento asmenišką laišką SSSR „prezidentui“ Kalininui, į kurį tas brutaliai atsakė A. Merkiui — „Mes dar jam atsakysime“. Buvo aišku, kad ieškoma priežasčių didesniems veiksams. Prie tų kaltinimų Molotovas dar pridėjo naują kaltinimą, kad Lietuva bandanti sudaryti karinę Pabaltijo valstybių santarvę, nukreiptą prieš Sovietų Sąjungą. Tuo pačiu metu, buvo gautos žinios, kad rusai koncentruoja mūsų pasieny didžiules karo jėgas, net dvi armijas, dešimties ar penkiolikos divizijų, t.y., maždaug 300,000 karių — daugiopai didesni skaičių, negu mūsų kariuomenė.

Bet ko mes tada dar nežinojome ir kas paaikšėjo tik po karo, Nuernbergo teisme, tai, kad vakarinė Suvalkijos dalis tarp Vokietijos ir linijos Širvinta (Mažojoje Lietuvoje) - Pilviškiai - Marijampolė - Simnas - Sapackinė, turėjo būti atiduota vokiečiams ir dėl to, vad. „Suvalkų Trikampio“, ėjo derybos tarp abiejų plėšikų.

Kaip paaikšėjo Nuernberge, prie nepuolimo sutarties tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, pasirašytos Ribentropo ir Molotovo Maskvoje, rugpiūčio 23 d., 1939 m., buvo pridėtas dar ir slaptas protokolas — susitarimas, pagal kurį buvo suplanuota ir pasidalinta Suomija, Estija, Latvija, Lietuva ir Lenkija.

Einant tuo protokolu, Suomija, Estija, Latvija ir rytinė dalis Lenkijos iki Naruvos, Vyslos ir Sano upių — atiduodamos rusams, gi Lietuva su Vilniumi ir priklausomomis prie jo sritimis ir likusioji dalis Lenkijos — vokiečiams.

Štai, kodėl rusai taip skubėjo „atiduoti“ Vilnių Lietuvai. Vėliau rusai, įvertindami strateginę Lietuvos padėtį, pasiūlė vokiečiams pasiimti Varšuvos ir Liublino sritis, mainais už Lietuvą. Vokiečiai sutiko, bet pasilaikė sau, jau minėtą „Suvalkų Trikampį“. Rusai sutiko ir ta prasme buvo papildytas slaptas protokolas, rugsėjo 28 d., 1939 m., įnešant į jį minėtą pakeitimą. Nepaisydami to susitarimo, rusai, okupuodami Lietuvą, užėmė ir tą, pažadėtą vokiečiams trikampį, pasiūlydami už jį piniginį atlyginimą. Ilgai buvo derėtasi ir pagaliau buvo susitarta galutinai perleisti rusams tą teritoriją už 7.5 milijonų aukso dolerių, arba 31.5 milijonų, „nerūdyjančio metalo“ vokiškų markių. Pinigus vokiečiai labai skubėjo atsiimti ir rusai juos sumokėjo dviem terminais: vasario ir balandžio mėnesiais, 1941 m., t.y.,

prieš pat vokiečių invaziją. Taip tie du plėšikai derėjosi ir dalinosi Lietuvos kūnu ir lietuvių tautos likimu. Reikia tikėtis, kad antrasis "Nuernbergo" teismas tinkamai atlygins ir antrajam šių niekšybių partneriui, kaip jis atlygino pirmajam ir atitaisys padarytas Lietuvai skriaudas. Beje, Nuernbergo teisme rusai nenorėjo leisti, kad tie jų slapti susitarimai būtų skelbiami, bet teismas, nežiūrint jų protestų, įtraukė juos į bylą, gi amerikiečių prokuroras Thomas J. Dodd perdavė tų susitarimų nuorašus spaudai.

Važinėjimai mūsų vyriausybės vyrų į Kremlių ir visos tos derybos su rusais, buvo labai panašios, kaip toje pasakėčioje, į derybas ėriuko su vilku. Buvo aišku, kad arogantiški kaltinimai buvo fabrikuojami, naudojantis karu, rasti pretekstą užgrobti Lietuvą ir jokie, kad ir logiškiausi įrodinėjimai bei pasiteisinimai, nepadės.

Taip desperatiškai besiaiškinant Kremliuje, išvykus mūsų delegacijos pirmininkui A. Merkiui Kaunan pasitarti su vyriausybe, birželio 14 d., 1940 m., kelios minutės prieš vidurnaktį, Molotovas įteikė J. Urbšiuui ultimatumą, terminuotą birželio 15 d., 1940 m., 9 val. ryto, Maskvos laiku. Taigi, buvo duota vos 9 valandos atsakymui. Tas ultimatumas reikalavo iš Lietuvos vyriausybės trijų dalykų, būtent: 1. pašalinti iš pareigų ir atiduoti teisman vidaus reikalų ministrą gen. Skučą, ir saugumo direktorių Povilaitį; 2. sudaryti palankią Sovietų Sąjungai vyriausybę ir 3. tuojau įsileisti Lietuvon neribotą skaičių Sovietų kariuomenės, kuri užims svarbesnius strateginius punktus krašte.

Gavus tą ultimatumą, telegramą iš Maskvos, tuoj buvo sušauktas žinomas paskutinis ministrų kabineto posėdis, dalyvaujant kariuomenės atstovams ir pačiam prezidentui pirmininkaujant. Posėdžiauta visą naktį, svarstyta visos galimybės išgelbėti kraštą nuo okupacijos.

Dar besitariant, paryčiui, birželio 15 d., 1940 m., atėjo įsakymas iš Maskvos, mūsų kariuomenės vadui gen. Vitkauskui vykti į Gudagojį susitikti su rusų kariuomenės viršininku ir tuo pačiu metu buvo pranešta, kad iš Maskvos atskrenda į Kauną, rusų kariniu lėktuvu, specialus emisaras, kuris "padės" sudaryti naują Lietuvos vyriausybę. Akivaizdoje tų faktų, Lietuvos prezidentas A. Smetona nutarė, protesto ženklan, pasitraukti iš Lietuvos užsienin. Kartu su juo pasitraukė ir krašto apsaugos ministeris gen. Musteikis.

Taigi, formaliai pasitarimas buvo nebaigtas, ultimatumas nepriimtas ir į jį atsakymo neduota, nes nespėta atsakyti. Pagaliau, okupantas ir ne-

laukė atsakymo. Raudonosios armijos tankų kolonos peržengė Lietuvos Respublikos sieną birželio 15 d., 1940 m., 2 val. po pietų ir trimis kolonomis, prisijungdamos dalinius iš savo bazių, žygiavo per Lietuvą. Žygis nebuvo pavyzdinis, nes Kauną pasiekė vos per keturias valandas. Lietuvos kariuomenei buvo įsakyta nesipriešinti ir draugiškai sutikti raudonosios armijos karius.

Birželio 17 d., 1940 m., karinė operacija buvo baigta ir rusai tą pačią dieną įteikė panašius ultimatumus Latvijai ir Estijai.

Okupuodami Lietuvą, rusai vaidino "išlaisvintojų" farsą, bet tuo pačiu laiku pradėjo terorą — likvidavimą mūsų intelektualų. Jau birželio 20 d., 1940 m. naktį, buvo suimta ir deportuota prekiniuose vagonuose virš 2,000 asmenų. Beje, tie vagonai buvo atvežti iš Rusijos ir apkabinėti plakatais: "Duona badaujančiai Lietuvai", o vežant atgal su kaliniais buvo uždėti plakatai — "Liaudies priešai".

Atsiųsto rusų emisaro Dekanozovo sudaryta nauja vyriausybė, su mažai kam žinomą žurnalistu Paleckiu priešaky, ilgai nedelsdama, jau liepos 14 d., 1940 m., padarė neva "seimo" rinkimus. Nors ir buvo grąšinama teroru nebalsavusiems, bet ir pagal paties Paleckio pripažinimą, balsavo vos 15-16% visų gyventojų. Tai buvo tikra komedija! Rinkikai nebuvo suregistruoti ir jų sąrašų nebuvo sudaryta. Žmonės nėjo balsuoti, gi komunistai balsavo po kelis kartus, nes balsuoti galėjo kas tik norėjo ir kiek tik norėjo. Amerikiečiai turistai ėjo balsuoti, kad gautų ant savo amerikoniškų pasų štapą "balsavo". Balsavimai buvo pratęsti vienai parai, nepranešus apie tai Maskvai ir TASS'o agentūra Londone, dar nepasibaigus balsavimams, pranešė, kad balsavo 99.19%. Lietuvoje buvo skelbiama 99%, o vienur kitur net 122% balsavusių. Pagaliau, apsistota ant 98% skaitlinės.

Liepos 21 d., 1940 m., tas "seimas", susidėjęs iš 79 deputatų, iš kurių buvo 58 komunistai ir 21 nepartiniai, populiariausieji rašytojai, aktoriai, gydytojai ir pan., nutarė prašyti Sovietų Sąjungos aukščiausiojo sovieto, įjungti Lietuvos Respubliką Sovietų Sąjungon. Už tą nutarimą balsavo ne vien išrinktieji atstovai, bet ir gausus būrys enkavedistų susodintų tarp atstovų. Balsavo ir visai pašaliniai "svečiai", buvę salėje. Tą nutarimą specialiai, komunistų partijos parinkta delegacija nuvežė Kremlion pas Staliną. Rugpiūčio 3 d., 1940 m., aukščiausias SSSR sovietas patenkino to "seimo" prašymą ir Lietuva tapo "Lietuvos Socialistinė Tarybų Respublika", tokio-

mis pat "teisėmis" kaip ir Gudija ir Ukraina. Lyg ir atsidėkodami už prisijungimą, rusai pataisė rytinę Lietuvos sieną, pridėdami Švenčionių, Vidžių, Kazėnų, Adutiškio, Rodūnės bei Deveniškų rajonus — grynai lietuviškai kalbančias sritis. Karo pabaigoje dar buvo grąžintas Lietuvai ir Klaipėdos kraštas, bet Mažoji Lietuva buvo Potsdamo Konferencijos suskaldyta. Dalis jos, maždaug 54 laipsnio 20 min. šiaurės paralelės, su Karaliaučiumi, buvo pavesta laikinai, iki taikos sutarties pasirašymo, administruoti Sovietų Sąjungai. Rusai, nieko nelaukdami, pavadino tą sritį "Kaliningradskaja Oblast", surusino, išvarydami vietos gyventojus ir kolonizuodami rusais. Likusioji Mažosios Lietuvos dalis, į pietus nuo, vadinamos, Potsdamo linijos, atiteko lenkams, kurie taip pat, kaip ir rusai, kolonizavo ją lenkais.

Dažnai girdime priekaištų mūsų kariams — kodėl nepasipriešinta agresijai ir leista be šūvio okupuoti kraštą, kai kariuomenės išlaikymui buvo tiek daug lėšų skiriama ir tiek daug aukota? Mums, kariams, atsakymas yra vienas — nebuvo įsakyta.

Kiekvienam turi būti aišku, kad ginkluotosios jėgos yra krašto valdžios žinioje ir tik ji gali jas panaudoti kada ir kur ras reikalinga. Kariuomenė turi būti paklusni savo valdžiai, nes nepaklusnumas veda prie chaoso, gi neišmintingas karo jėgų panaudojimas padaro kraštui nepataisomą žalą. Todėl valdžia turi gerai apsisvarstyti, pirm negu ryžtis kariauti. Besvarstant įvairias galimybes, buvo nuomonių, kad reikia bent simboliškai pasipriešinti. Berods, buvo planuojama atitraukti visą mūsų kariuomenę už Ventos - Dubysos - Nemuno, ir iš čia, stabdomomis kautyėmis, trauktis į Vokietiją. Bet, ar spėtume pasitraukti, motorizuotom jėgom ir didžiuliui oro laivynui puolant ir kiek galėtume priešintis daugiopai skaitlingesniai priešui? Greičiausiai visi būtume žuvę dar savoje žemėje. O jei pavyktų pasitraukti Vokietijon, pas savo antrąjį priešą, ką ten rastume? Gal, pastumdėliais būtume įjungti į vokiečių armijas, mirtį Rusijos stepėse, arba dujų kameras koncentracijos stovyklose.

Dauguma vyriausybės narių buvo nuomonės, kad didysis karas dar tik įsiliepsnoja ir nežinia kuo ir kaip jis pasibaigs. Esame neskaitlinga tauta, kiekvienas žmogus mums yra brangenybė ir negalime leisti tūkstančiams mūsų jaunų vyrų žūti beviltiškoje kovoje, vien dėl prestižo, pastatant visą tautą mirtinan pavojun, nes priešas, be abejo, žiauriai keršytų, gal net išnaikintų visą tautą. Tik prisiminkime kas ištiko Pavolgės

vokiečius, Krymo totorius? O išmarinimas badu 12-kos milijonų ukrainiečių? Genocido pavyzdžių netrūksta. Tai gal protingiausia išeitis ir buvo: tausojant savo jėgas, laukti karo pabaigos. Buvo galvojama, kad toje mirtinoje kovoje, abu milžinai susmuks ir pavergtos tautos vėl pajėgs atsikelti.

Iš kitos pusės, tuo momentu mūsų kariuomenė nebuvo tinkamai pasiruošusi. Atsarginiai nebuvo pašaukti, kariniai daliniai buvo uždaryti kareivinėse ir susilpninti, išsiuntus artileriją į poligoną. Kariuomenės vadu buvo pastatytas prielankus rusams gen. Vitkauskas, kuris viską palikęs, išskubėjo į pasienį sutikti okupantą. Vietoj įsakymo pasipriešinti, kariuomenė gavo parėdymus "draugiškai" sutikti Sovietų Sąjungos karius.

Po okupacijos Lietuva išgyveno daug tragiškų dienų: masinių žudynių, kankinimų, deportacijų, žemės ir turto atėmimų, žmonių nuskurdinimo bei nužmoginimo, bet taip pat ir garbingų, kad ir beviltiškų partizanų sukilimo ir jų atkaklių kovų. Jos sovietizacija, rusinimas, kolonizacija ir genocidas tęsiasi iki šių dienų.

Neužmirškime nei valandėlei, kad į mūsų kraštą įsiveržė laukiniai barbarai, Čingis Chano palikuonys. Jų kerštas ir įgimtas instinktas žudyti ir naikinti kitas tautas, kaip Damoklo kardas kabo virš mūsų tautos. Tad laikykimės mūsų senolių išminties: būkime narsūs kaip liūtai ir gudrūs kaip žalčiai.

Lietuviškoji rezistencija nenuleidžia rankų. Lietuvių kova dėl žmogaus teisių, dėl savo tikos, dėl žodžio ir spaudos laisvės, dėl savojo krašto laisvės, dėl nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo, turės baigtis pergale. Mūsų pareiga padėti jiems toje kovoje. Nuolat ir nuolat priminkime tą pareigą mūsų priaugančiai kartai. Tą ryžtą ugdykime juose, kad tas darbas ir toji kova nesilpnėtų, kad nepailstume. Žiūrėkime į ateitį su viltimi, prisimindami mūsų didžiojo dainiaus mintį:

*O juk bus gi kada,
Prisikels Lietuva —
Neveltui ji tiek iškentėjo . . .*

Medžiaga šiai paskaitai, be asmeniškų prisiminimų, imta iš:

LE XV-jo t. — J. Brazaitis, "Pirmoji Sovietinė Okupacija".

Bronis J. Kaslas, "The Baltic Nations".

Owen J.C. Norem, "Timeless Lithuania".

Thomas G. Chase, "The Story of Lithuania".

Juozas Audėnas, "Twenty Years' Struggle for Freedom of Lithuania".

LIETUVIŲ APSAUGOS DALINIŲ 257. Bn

L. B.

1. LIETUVIŲ APSAUGOS DALINIAI (LAD)

Vokiečių — Sovietų karui prasidėjus, visame krašte pakilo trispalvės ir vyrai šoko vyti lauk bolševikus ir jų pakalikus. 29-to Šaulių Teritorinio Korpo lietuviai kariai, likę sargybose Vilniuje, netrukus pasidarė ten esančiose kareivinėse šeimininkais.

Varėnos poligone stovėjusi 184 lietuvių divizija, pirmomis karo dienomis atsidūrė vokiečių, besiveržiančių į rytus, karo veiksmų zonoje ir turėjo gerą progą kautynėmis atsikratyti bolševikų. Blogiau sekėsi 179 lietuvių divizijai, kuri buvo Pabradės poligone. Ta divizija žygio tvarka buvo vedama iš Lietuvos į Rusiją, bet tik nedidelė jos dalis ten išvyko; pakeliui daliniai ir pavieniai kariai išsisklaidė, kai kur ginklu pasipriešindami, vieni išvyko tiesiai į namus, kiti gi grįžo į Vilnių.

Vos tik vokiečių kariuomenės dalys užėmė Varėnos poligoną (1941 m. birželio 23-24 d.d.), jie tuoj panaudojo ten buvusį lietuvių karių telkinį suformuoti batalioną saugoti geležinkelio ruožą Vilnius — Varėna. Tas batalionas buvo pavadintas Geležinkelių Apsaugos Bn, o vėliau — šeštuoju. Kiek vėliau apsaugos dalinius pradėjo formuoti Vilniuje, kai 184 ir 179 divizijų kariai grįžo į Vilnių.

Apie liepos mėn. vidurį Vilniaus vokiečių komendantas plk. Zehnpfennig raštu pranešė lietuvių karių štabui, kad visi buvę lietuviai kariai priklauso tiesiog vokiečių komendantūrai. Tuo pačiu raštu įsakė suorganizuoti tris stambius batalionus (po 800 vyrų), kiekvieną iš keturių kuopų. Batalionai pavadinami Vilniaus Atstatymo Tarnyba: vienas batalionas — Apsaugos Bn (sargyboms nešti), antras — Tarnybos Bn (policinėms pareigoms) ir trečias — Darbo Bn (pionieriai). Po kelių dienų buvo gautas naujas komendantų parėdymas suformuoti dar vieną batalioną sargyboms, kuris bus išsiųstas į Gardiną. Pastarasis vėliau buvo pavadintas 15 Bn. Tuo pačiu įsakyму buvo panaikinta Vilniaus Atstatymo Tarnyba ir visi lietuvių batalionai apjungiami Lietuvių Savisaugos Dalinių (Litauische Selbstschutz Abteilungen) vardu. Lygiagrečiai Lietuvių Savisaugos Daliniai buvo formuojami ir Kaune.

Rudeniop, vokiečių frontui besistumiant tolyn į rytus, Lietuva iš vokiečių karinės valdžios pateko

į vokiečių civilinės valdžios rankas. Tuo pačiu metu Lietuvos Savisaugos Dalinių priežiūra iš karinio komendantų perėjo į vokiečių policijos viršininko. Tada buvo pakeistas ir dalinių pavadinimas į Lietuvių Apsaugos Daliniai (LAD — Litauische Schutzmannschaftseinheiten), atseit, su vardo pasikeitimu dalinių veiklos plotas liko nepaprėžtas vien tik Lietuvos teritorija. Maždaug tuo pat laiku įvyko reorganizacija. LAD štabas iš Vilniaus buvo petkeltas į Kauną ir įsteigtos 4 apygardos su savais štabais: Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Šiaulių. Tačiau, 1942 m. viduryje, apygardos buvo panaikintos, o LAD štabas buvo pavadintas LAD Ryšių Karininko štabu, kuriam buvo pavesta palaikyti ryšius su batalionais, kadro ir naujokų apmokymas ir karių šeimų globa.

Iki 1944 m. buvo suformuota 23 batalionai, reprezentacinė (Rep.) kuopa ir kavalerijos eskadronas, kurie buvo išdėstyti:

Lietuvoje: 1, 2, 6, 9, 10, 14, 253, 257, "Lietuva" b-nai, Rep. Kp. ir Kav. Esk.

Ilmenio ež. rajone: 5, 13, 256 b-nai.

Gudijoje: 3, 12, 15, 254, 255 b-nai.

Ukrainoje: 4, 7, 8, 11 b-nai.

Latvijoje: 251 Bn.

Lenkijoje: 252 Bn.

Suformuotų LAD sąrašuose buvo apie 13,000 vyrų, tuo tarpu akivaizdoje tebuvo virš 8,000, iš jų apie 250 karininkų.

Batalionams būdavo skiriami sargybų, apsaugos ir kovos su bolševikų banditais uždaviniai, o kurie batalionai priklausė vokiečių kariuomenei, tie vykdė kautynių uždavinius (pav. 4, 5, 13 ir 256 Bn).

LAD buvo ginkluoti mišriais pėstininkų ginklais: vokiškais, rusiškais, praciškiškais ir buv. Lietuvos kariuomenės. Pradžioje, aprangai buvo naudojama Lietuvos kariuomenės uniforma, vėliau, pritrūkus, mišri, ir pagaliau — vokiečių policijos, arba jų kariuomenės.

Batalionų papildymas ėjo savanorišku principu. Stojantis savanoriu pasirašydavo pasižadėjimą 6 mėnesiams, bet paprastai po tų 6 mėnesių laikas būdavo prailginamas neribotam laikui. Iš pradžių, kuriant LAD, savanorių netrūko, bet vėliau stodavo tie, kuriems grėšė priverstiniai darbai Vokietijoje, arba Reicho Darbo tarnyba. Ta-

čiau, su nauju elementu LAD drausmė buvo pažeista. Gal daugiau ją ardė patys vokiečiai nėsiskaitydami su Lietuva, mūsų politinę ateitį palikdami nežinomą, alindami ūkiškai kraštą, siųsdami lietuvius karius už Lietuvos ribų, blogai su jais elgdami ir dar blogiau aprūpindami maistu ir apranga. Prasidėjo smarkus dezertyravimas.

Kovoje su raudonoju maru LAD atidavė nemažą kraujo duoklę: žuvo apie 400 vyrų, iš jų 15 karininkų ir arti 1,000 buvo sužeistų, arba sužalotos sveikatos, iš jų apie 150 liko invalidais.

LAD gyvavimo pabaiga buvo 1944 m. galas. Tada 5, 13 ir 256 batalionai, kartu su vokiečių kariuomenės dalimis, pateko į apsupimą Kurše ir ten žuvo. 1944 m. rugpiūčio pradžioje Tilžėje buvo sutelkti 1, 2, 6, 9, 10, 14, 15, 253 ir 257 b-nai ir ten nuginkluoti. Puskarininkiai ir kareiviai buvo prievarta įjungti į vokiečių Luftwaffe dalinius.

Buvę už Lietuvos ribų batalionai, dėl nuolatinio žmonių skaičiaus mažėjimo, buvo jungiami vienas su kitu ir vėliau kaikurie jų buvo paversti darbo daliniais.

2. ATSKIRŲ DALINIŲ VEIKLA RYTŲ LIETUVOJE 1943 M.

Policijos Mokyklos

Frontui praūžus per Lietuvą ir prasidėjus maždaug normaliam gyvenimui, į viešosios policijos eiles buvo priimta nemažai žmonių, kurie nebuvo tam darbui paruošti. Policijos departamento direktorius nutarė įsteigti policijos mokyklas, kuriose būtų apmokyti policijos tarnautojai neturintieji tam darbui tinkamų kvalifikacijų. Baigusieji policijos mokyklas turėjo būti grąžinti į savo nuovadas bei punktus.

1942 m. vasarą tokios policijos mokyklos buvo įsteigtos Kaune ir Vilniuje. Jose mokymas nebuvo pritaikytas policijos specialybei, bet buvo grynai karinio pobūdžio. Po kelių mėnesių karinio apmokymo mokykloms buvo pranešta, kad jų laidos bus išsiųstos į rytų Lietuvą kovai prieš partizanus.

Policijos vadams buvo palikta teisė atšaukti esančius mokyklose policininkus pakeičiant kitais. Kai jie sužinojo tikrąją mokyklų paskirtį, tai jas tuojau užplūdo pakaitalai. Tas sujaukė mokyklose apmokymą, nes dažnai keitėsi sudėtis. Policijos mokyklose suorganizuoti daliniai buvo išsiųsti į rytų Lietuvą kovos uždaviniams ne visai tinkamai tai paskirčiai parengti.

Iš kito taško žiūrint, policijos mokyklų mo-

kiniai buvo apgauti, nes jiems buvo pažadėta, baigus apmokymą, grąžinti juos į nuovadas ir policijos punktus iš kur jie buvo atvykę, o vietoje to, jie buvo išsiųsti į kovos lauką. Savaiame suprantama, kad toks pasielgimas turėjo neigiamos įtakos į jų moralę. Tačiau, nežiūrint to, jie vis gi gana gerai atlikdavo kautynių uždavinius.

Kauno ir Vilniaus policijos mokyklos išleido tris laidas — tris kuopas, kurios buvo išsiųstos į rytų Lietuvą kovai prieš banditus. Pradžioje jos veikė kaip atskiri daliniai, o 1943 m. pabaigoje jos buvo suvestos į batalioną.

1. Policijos Kuopa

1. Pol. Kuopa buvo suformuota 1942 m. vasarai baigiantis Kauno Policijos Mokykloje. Kuopos vadu buvo paskirtas tuo metu buvęs mokyklos viršininku av. kpt. U. Po kelių mėnesių karinio apmokymo, kuopa buvo išsiųsta į šiaurės rytų Lietuvą kovai prieš bolševikų banditus, turėdama savo sudėtyje 127 kovotojus. Kuopą sudarė trys šaulių ir 1 sunk. kulkosvaidžių (4 s.k.) būriai. Kuopa buvo ginkluota vokiškais ir čekiškais "Mauser" sistemos šautuvais, angliškais (I-jo Pasaulinio karo) lengvais ir rusiškais "Maxim" sunkiais kulkosvaidžiais. Kuopos vadas turėjo dviejų metų stažą 7 p. pulke, o didesnę savo tarnybos dalį praleido aviacijoje karo lakūnu. Toks pat savo stažu buvo dar vienas iš būrių vadų. Kiti trys būrių vadai buvo senoki veteranai, bet kokį karinį apmokymą jau gerokai primiršę. Visi keturi būrių vadai amžiumi buvo vyresni už kuopos vadą. Kiekvienas karys žino, kad praktiškai ta aplinkybė sunkino vadovavimą.

1943.I.20 d. kuopa atvyko į Švenčionis, ir iki birželio mėnesio vidurio veikė prieš banditus N. Daugeliškis — Adutiškis — Naručio ež. — Mykoliškės — Švenčionys rajone.

1943.VI.14 d. kuopa išvyko į Eišiškių rajoną, kur birželio 16-18 d.d. dalyvavo Dubičių rajone vykdomojoje akcijoje prieš bolševikų banditus.

1943.VI.19 d. kuopa atvyko į Konstantinavą (į š.r. nuo Svyrių), kurio rajone veikdama prieš raudonuosius banditus, sulaukė įjungimo į LAD 257 Bn.

2. Policijos Kuopa

Kuopa buvo suformuota 1943 m. pradžioje Kauno Policijos Mokykloje. 1943 m. balandžio mėn. pradžioje iš Kauno ji buvo perkelta į Vilniaus Policijos Mokyklą, kur baigė karinį apmokymą. Baigus apmokymą, kuopa buvo pavadinta 2 Pol. Kp. ir vadovaujama kav. ltn. Tyrulio, bu-

vo išsiųsta į šiaurės rytų Lietuvą, kur Melagėnai, Tverečius, Vydžiai rajonuose dalyvavo veiksmuose prieš raudonuosius banditus.

1943.V.13-24 d.d. kuopa dalyvavo veiksmuose Adutiškis — Kamajai, ir 1943.VI.16-18 d.d. Dubičių rajonuose. Pasibaigus Dubičių akcijai, kuopa buvo perkelta į Svyrių rajoną, kur 1943.VII.3 — VIII.10 d.d., kartu su vokiečių daliniais, dalyvavo rajono valymo veiksmuose.

1943.VIII.10 d. kuopa buvo perkelta į Mykoliškes.

1943 m. spalio mėn. pabaigoje kuopa buvo įjungta į LAD 257 Bn, ir perkelta į Šemetavos dvarą.

3. Policijos Kuopa

1943 m. balandžio mėn. pradžioje iš baigusiųjų Vilniaus Policijos Mokyklą buvo suformuota 3 Pol. Kp., kurios vadu buvo paskirtas gen. št. kpt. K.

1943.III.22, 23 d.d. Vilniaus Pol. Mokykla dalyvavo Dubičių rajone veiksmuose prieš bolševikus. Akcijai pasibaigus, ji grįžo į Vilnių.

1943.IV.11 d. kuopa buvo išsiųsta į Smurgainius (į š.r. nuo Ašmenos) kovai prieš banditus.

1943.V.25 d. kuopa buvo perkelta į Alšėnus (į p. nuo Ašmenos) tiems patiems uždaviniams vykdyti. Kpt. K. paskyrus Vilniaus Policijos Mokyklos viršininku, kuopos vadovavimą perėmė ltn. P.

1943.X.24 d. kuopa buvo įjungta į 257 Bn ir iš Alšėnų buvo perkelta į Michnicze kaimą (8 km. į p.r. nuo Svyrių prie Svyrių ežero), kur atvyko lapkričio mėn. pradžioje.

1943.XI.22 d. kuopai buvo įsakyta iš Michnicze persikelti į Varnėnus, ir išvalyti Varnėnai — Gervėčiai rajoną nuo čia veikusių lenkų partizanų.

Reprezentacinė (Rep.) Kuopa

Reprezentacinė kuopa buvo suformuota Vilniuje 1941 m. žiemą iš vyrų dar tarnavusių Lietuvos kariuomenėje ir 29 ŠTK. Vyrai buvo rinktiniai — ne mažesnio ūgio kaip 180 cm. Kuopos paskirtis — reprezentacija. Kuopos vadu buvo paskirtas kpt. V. Miliauskas. 1942 m. pradžioje kuopa buvo perkelta į Kauną. 1942 m. gruodžio mėn. kuopa buvo perkelta į šiaurės rytų Lietuvą kovai prieš bandas.

1942.XII.9 d. kuopa atvyko į Tverečių. Du būriai buvo patalpinti Tverečiuje, o vienas Vasiūnuose (vėliau Adutiškyje). Čia kuopa buvo iki 1943.I.12 d., veikdama prieš banditus baruose: Vydžiai, Kazėnai, Adutiškis ir Melagėnai.

Sausio mėn. partizanams pradėjus aktyviau veikti Svyrių rajone, kuopa gavo įsakymą persikelti į Mykoliškės — Svyriai rajoną. Sausio 12 d. kuopa apleido Tverečių, ir per Švenčionis atvyko į Mykoliškės (I.15). Mykoliškėse buvo patalpinti du būriai ir Svyriuose — vienas (I.16), o vasario mėn. viduryje Svyriuose sutelkta visa kuopa. Čia kuopai teko dalyvauti dviejose didesnėse akcijose prieš bolševikų bandas, neskaitant kasdieninių su jais susidūrimų.

1943.II.9 d. kuopa, vadovaujama ltn. U., dalyvavo kartu su vokiečių žandarmerijos ir Luftwaffe daliniais Czeremczice (2 km. į p. nuo Naručio ež.) akcijoje, kuriai vadovavo vokiečių ltn. Hahn. Czeremczice kaime buvo raudonųjų bandų štabas. Ši akcija buvo nesėkminga, nes žandarmerijos ltn. Hahn prieš užimant ir užėmus kaimą, buvo padaręs stambių klaidų. Bolševikams vykdant iš miško priešpuolį, mūsų daliniai buvo priversti netvarkingai ir su nuostoliais pasitraukti. Kuopos nuostoliai buvo eil. Mulkis žuvęs ir vienas sužeistas, o vokiečių — didesni.

1943.II.14 d. buvo suorganizuota antroji Czeremczice akcija, kuriai vadovavo vok. kpt. Kuehn. Akcijoje dalyvavo: Rep. Kp., 1 Pol. Kp., vokiečių žandarmerijos ir Luftwaffe daliniai ir aviacija (7 bombonešiai). Bombonešiai Czeremczice kaimą bombardavo du kartus: II.13 ir prieš pat puolimą. Šį kartą akcija pasisėkė — Czeremczice kaimas buvo sunaikintas ir raudonieji aktyviai nepasireiškė iki gegužės mėnesio.

1943 m. kovo mėn. pradžioje kuopa paliko Svyrius ir III.15 d. atvyko į Eišiškes. Kovo 22 ir 23 d.d., dalyvavo Dubičių akcijoje. Gegužės 28 d. kuopa išvyko iš Eišiškių į Rygą, kur išbuvo iki spalio mėn. pabaigos. Čia ji buvo panaudota kaip manevrinis dalinys prie karininkų kursų. Spalio mėn. pabaigoje kuopa grįžo į Lietuvą, ir buvo panaudota Panevėžio rajone vykdomoje akcijoje prieš raudonuosius banditus. Čia ji buvo iki gruodžio mėnesio. Gruodžio 3 d. kuopa, vadovaujama ltn. R., atvyko į Svyrius ir buvo įjungta į 257 Bn.

BENDRAI APIE 257 Bn

Suformavimas

1943 m. pabaigoje raudonųjų veikla šiaurės-rytų Lietuvoje pradėjo labai stipriai reikštis. Tai iššaukė vokiečių susirūpinimą ūkininkų ir derliaus apsauga, bei pristatymu iš Adutiškis ir Svyriai rajonų į Vilnių. Tam tikslui jie nutarė tuose rajonuose išdėstyti stipresnius LAD dalinius: Adutiškyje — 2 Bn ir Svyriuose — naujai suformuotą 257 Bn.

1943 m. veiksmai rytų Lietuvoje prieš raudonuosius banditus.

D a t a	Veiksmų rajonas	V a d a s	J ė g o s	
			Lietuvių	Vokiečių
II.9.	Czeremczice į p.nuo Naručio	Ltn. Hahn	Rep.Kp	Žandarmerijos Br /Hahn/ Luftwaffe Br
II.14.	Czeremczice	Kpt. Kuehn	Rep.Kp 1.Pol.Kp	Žandarmerijos Br /Hahn/ Luftwaffe Br 7 bombonešiai/II.13,14/
III.22,23.	Dubičiai į v.nuo Radūnė	Kpt. Kuehn	Rep.Kp 3.Pol.Kp	Žandarmerijos Br /Hahn/
V.13-24.	Adutiškis - - Kamajai.	Kpt. Kuehn Plk. Pafferth Plk. Hachtel	2.Bn 7.Bn 1.Pol.Kp 2.Pol.Kp	Du Br Luftwaffe su Pak. Šarvuočių Kp Wehrmacht'o dal./300 žm/
V.31 - VI.2.	N.Daugeliškis - - Ceikiniai.	Kpt. Kuehn	7.Bn 1.Pol.Kp	Wehrmacht'o Kp
VI.2,3.	Antesory /Svyriai/	Kpt. Kuehn	2.Bn/1.Kp 1.Pol.Kp	
VI.11-13.	Konstantinava	Kpt. Kuehn	1.Pol.Kp 2.Pol.Kp Svyrių Pol.Br	SD Br
VI.16-18	Dubičiai į v.nuo Radūnė	Plk. Hachtel	2.Bn 7.Bn 1.Pol.Kp 2.Pol.Kp	2 vok.pol.Kp /iš Kauno/ Ltn. Hahn Kp 3 šarv.iš Schmit Kp 2 Eskdrl.bombonešių /po 7 lėktuvus/
VII.3-VIII.10.	Svyriai	Kpt. Kuehn	1.Pol.Kp 2.Pol.Kp	Šarvuočių Kp Motor.Žandarm.Br
VII. - IX.	Švenčionys - - Vidžiai - - Adutiškis.	Latvių ir estų dalinių	Nebuvo	Latvių Bn Estų Bn
VIII.8 -	Svyriai /Olševo dv./	J.ltn.A.	253.Bn/Kp Dvarų apsaugai	
IX.vidurio apie mėn.	Bohino ež.	Plk. Hachtel	?	?
X.pabaigos- - XI.10.	Panevėžys	Plk. Musil Plk. Kraunaitis	2.Bn 7.Bn/Kp Rep.Kp Prienu Psk. Mokykla.	Buvo vokiečių dalinių, tik neišaiškinta kiek jų buvo.

Policijos kuopoje, Vilniuje.

Vokiečių mjr. Koenig (vėliau kpt. Kuehn), vadas kovai prieš raud. partizanus šiaurės-rytų Lietuvoje, 1943.X.24 d. sukviėtė Vydžiuose visų trijų Pol. kuopų vadų pasitarimą.

Reprezentacinės (Rep.) KpV, kpt. V. Miliauskas, pasitarime nedalyvavo, kadangi jo kuopa tuo metu dalyvavo veiksmuose prieš bolševikus Panevėžio rajone.

Tame pasitarime mjr. Koenig paskelbė Tvarkos Policijos Vado Kaune įsakymą, kad LAD/Rep. kp, 1, 2 ir 3 Pol. Kuopos yra sujungiamos į LAD 257 Bn, kurio vadu yra skiriamas kpt. V. Miliauskas. Kadangi kpt. Miliauskas tuo metu negalėjo pats formuoti bataliono, tai tas darbas buvo pavestas kpt. R., kuris priklausė mjr. Koenig — kpt. Kuehn štabui.

1943.X.16 d. kpt. R. buvo paskirtas laikinai eiti 257 BnV pareigas. Lapkričio 19 d. jis suformavo Bn štabą, paskirdamas j. ltn. Zaleskį adjutantų, karininką kandidatą (psk.) ūkio viršininku ir kitus žemesnius pareigūnus, kurie, deja, štabo darbe neturėjo pakankamo patyrimo. Gruodžio 4 d. batalionas buvo baigtas formuoti, kurį kpt. R. perdavė atvykusiam į Svyrius kpt. Miliauskui:

Kuopos pavadinimas:

Bn sudėtyje	Prieš įjungiant į Bn	Išdėstymas:
1 Kp	Reprezentacinė	Svyriai Vėliau: Dv. Bolkow
2 Kp	1 Pol. Kp	Konstantinava
3 Kp	2 Pol. Kp	Šemetava
4 Kp	3 Pol. Kp	Mykoliškės
Bn Št	—	Svyriai

Perdavęs 257 Bn kpt. R. vėl prisijungė prie mjr. Koenig — kpt. Kuehn štabo.

Organizacija ir sudėtis:

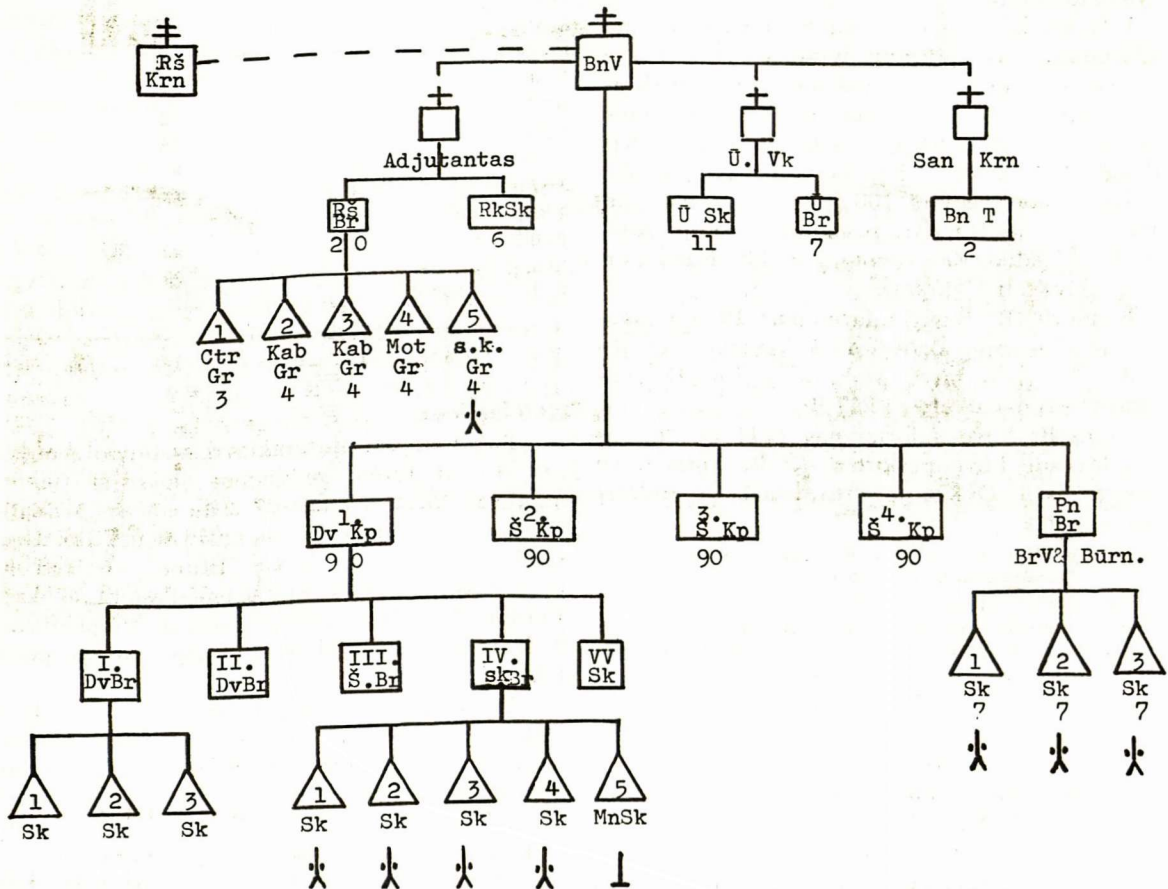
Batalioną sudarė: Viena dviratininkų kuopa, trys šaulių kuopos, pionierių ir ryšių būriai, ūkio būrys, b-no štabas ir b-no tvarstykla.

1944 m. vasario mėn. bataliono pajėgumas akivaizdinės sudėties buvo 433 kovotojai, įskaitant karininkus ir puskarininkius.

Kuopos organizacija buvo sekanti: trys šaulių ir vienas sunk. kulkosvaidžių būriai ir vadovavimo skyrius. Kuopos pajėgumas akivaizdinės sudėties buvo 90 kovotojų.

Šaulių būrį sudarė: Būrio vadas, būrininkas ir 3 kautynių skyriai.

257. Bn organizacijos schema

PAAIŠKINIMAI

BnV — Bataliono vadas
 RŠKrn — Ryšio karininkas
 ŪVk — Ūkio viršininkas
 SanKarn — Sanitarijos karininkas (gydytojas)
 DvKp — Dviratininkų kuopa
 ŠKp — Šaulių kuopa
 DvBr — Dviratininkų būrys
 ŠBr — Šaulių būrys
 s.k.Br — Sun. kulk. būrys
 PnBr — Pionierių būrys
 RŠBr — Ryšių būrys
 ŪBr — Ūkio būrys
 Sk — Kautynių skyrius
 MnSk — Minosvaidžių skyrius

— Pirmas skyrius
 Sk — Skyrius
 VVSk — Vadovavimo skyrius
 ŪSk — Ūkio skyrius
 RkSk — Rikiuotės skyrius
 CtrGr — Tel. centrinės grandis
 KabGr — Tel. kabelio grandis
 MotGr — Motociklų grandis
 s.j.Gr — Sunk. kulk. grandis
 — Sunk. kulkosvaidis (s.k.)
 — Minosvaidis 40 mm
 Bn T — Bataliono tvarstykla

Skaiciai 90, 20, 11, 6 ir t.t.reiškia kovotojų akivaizdinį skaičių daliniuose

2, 3 ir 4 ŠKp organizacija buvo tokios pat kaip ir 1 DvKp, tik neturėjo dviračių, o 4 ŠKp neturėjo minosvaidžio skyriaus.

Sunk. kulkosvaidžių būrį sudarė: Būrio vadas, būrininkas, keturi sunk. kulkosvaidžių (s.k.) skyriai ir vienas minosvaidžio skyrius. 4 ŠKp minosvaidžio neturėjo.

1 DvKp laikoma dviratininkų kuopa, nes jos I ir II būriai buvo aprūpinti dviračiais.

1944 m. sausio mėn. pabaigoje 3 ŠKp (buv. 2 Pol. Kp) buvo išformuota: pusė jos kovotojų buvo perkelta į 2 ŠKp, o kita pusė į 4 ŠKp, kadangi išformavus 7 Bn, jo viena kuopa, aki-vaizdinės sudėties virš 100 kovotojų, buvo perkelta į 257 Bn ir buvo pavadinta 3 ŠKp. Kuopoje buvo palikta 90 kovotojų, o kiti buvo perkelti į 1 DvKp ir Ūkio būrį.

Pionierių Br buvo suformuotas 1944 m. vasario mėn. iš trijų skyrių po 7 kovotojus ir būrininko. Jo vadu buvo paskirtas j. ltn. D., kuris buvo nesena atkeltas į 257 Bn.

Ryšių Br buvo suformuotas 1944 m. vasario mėn. Jo vadu buvo paskirtas všl. R., kuris buvo perkeltas iš 1 DvKp. Jo organizacija ir sudėtis buvo sekanti:

1. CtrGr — telefono centrinė — 3 ryšininkai.
2. KabGr — kabelio grandis — 4 ryšininkai.
3. KabGr — kabelio grandis — 4 ryšininkai.
4. MotGr — motociklų grandis — 4 motociklistai.
5. s.k.Gr — sunk. kulk. grandis — 1 s.k. ir 4 kovotojai,

Ryšių Br. priklausė adjutantui.

Bn Štabas:

BnŠt sudarė: RkSk (rikliuotės skyrius), Ryšių Br.
Ū. Sk (ūkio skyrius), Ūkio Br.

RkSk:

Adjutantas	—	1
Kvotų karininkas	—	1
RkSk viršila	—	1
Sudėtis & įsakymai	—	2
Mašininkas	—	1
Registratorius	—	1
Viso		7

Ū. Sk:

Ū.Sk Vk	—	1
Ū.Sk viršila	—	1
Mašininkas	—	1
Atlyginimo dalis	—	2 (sąskaitininkas, raštininkas)
Ginklavimo dalis	—	3 (ginklininkas ir 2 eiliniai)
Mitybos dalis	—	2 (maistininkas, sandėlininkas)
Apranga-šarvuotė	—	2 (ūkvedis ir sandėlininkas)
Viso		12

Bn T (tvarstykla):

San Krn	—	1 (sanitarijos karininkas-gydytojas)
Sanitarų	—	2
Viso		3

257 Bn sudėtis 1944 m. vasario mėn:

	Krn.	Psk. & krv.	Viso
BnV	1	—	1
BnŠt:			
RikSk	2	5	7
Ū.SK	1	11	12
Bn T	1	2	3
1 DvKp	2	88	90
2 ŠKp	3	87	90
3 ŠKp	4	86	90
4 ŠKp	3	87	90
PnBr	1	22	23
RšBr	—	20	20
Ū.Br	—	7	7
Viso	18	415	433

Ginklavimas:

Bataliono dalinių ginklavimas buvo labai įvairus, ir tai turėjo neigiamos įtakos į tiekimą. Šautuvai buvo "Mauser" sistemos ir to paties kalibro: vokiečių 98 m., belgiški ir čekiški. Lengvieji kulkosvaidžiai buvo "Bruno" (1 ir 3 Kp) ir angliški (2 ir 4 Kp; I-mo Pasaulinio karo). Etatinis l. kulkosvaidžių skaičius kuopoje buvo 9 l. kulk., bet kiekviena kuopa turėjo po 12 l. kulkosvaidžių.

Sunk. kulkosvaidžių batalione buvo keli vokiški "Maxim", o visi kiti buvo rusiški "Maxim". Kiekviena kuopa buvo ginkluota keturiais s. kulkosvaidžiais. Perkeltoji iš 7 Bn kuopa atsivežė 8 rusiškus "Maxim" s. kulkosvaidžius. Keturi s. kulkosvaidžiai iš jos buvo paimti ir jais buvo apginkluoti pionierių būrys ir viena ryšių būrio grandis. Tokiu būdu pionierių būrys pasidarė sunk. kulkosvaidžių daliniu.

Batalionas turėjo tris rusiškus 40 mm minosvaidžius, kuriais po vieną buvo apginkluotos 1, 2 ir 3 kuopos. Kuopose dar buvo po keleta vokiškų ir suomiškų automatų. Kuopos dar turėjo ir rusiškų automatų, atimtų iš banditų, bet jie sąrašuose neregistruoti.

1944 m. liepos mėn. pabaigoje batalionas buvo perginkluotas prancūziškais šautuvais ir lengvais kulkosvaidžiais, o sunk. kulkosvaidžiai buvo palikti tie patys turimi (vokiški ir rusiški). Tokiu būdu bataliono ginklavimas buvo šiek tiek suvienodintas.

Tvarkos Policijos Vado Štabas Kaune žinojo, kad batalionas turi ginklų perteklių. Jis keletą kartų kėsinosi tą perteklių atimti, bet kpt. V. Miliauskas, pasiėmęs kumpį ir pora desėtkų kiaušinių, nuvykdavo į Kauną ir reikalą sutvarkydavo bataliono naudai. Jis kaž kodėl jokių būdu

nenorėjo skirtis su ginklų pertekliu ir stengėsi jį pasilaikyti.

Aprūpinimas

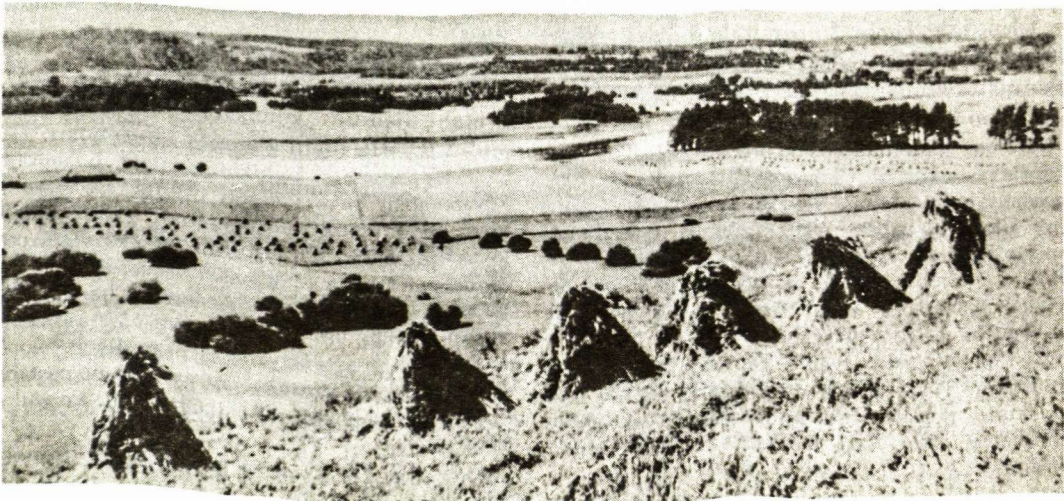
Bataliono ūkio viršininkas sudarydavo maisto, algų, rūbų, šarvuotės ir municijos reikalavimus ir patiekdavo ryšio karininko štabui, kuris komandos keliu reikalavimus perduodavo Tvarkos Policijos Vado Štabui Kaune iš kur ėjo visas tiekimas. Maistas buvo gaunamas reguliariai, bet su aprangos tiekimu reikalai gerokai šlubavo, o ypač 1944 m. birželio ir liepos mėnesiais. Būdavo, kad dalinių negalėdavo panaudoti veiksams, nes batai buvo visiškai sudėvėti, o pakaitalas dar nebuvo gautas. Tuo laiku aprangos tiekimo reikalai būdavo labai sunkiai išsprendžiami. 1 ir 3 kuopos dėvėjo Lietuvos kariuomenės uniformą, o 2 ir 4 kuopos — vokiečių policijos su Lietuvos kariuomenės laipsnių ženklais.

Bataliono ūkio viršininkas visus ūkio reikalus tvarkė su Bataliono Ryšio Karininko štabe esančiu vokiečių, sekretoriumi (ltn. laipsnio), kuris tvarkė tiekimo reikalus. Bendradarbiavimas vyko gana sklandžiai — didesnių nesusipratimų nebūdavo.

Bn Ryšio Karininkas

Batalionui buvo priskirtas vokiečių ryšių karininkas su nedideliu štabu. Jo uždavinys buvo palaikyti ryšius su bataliono vadu ir rūpintis tiekimu. Tą ryšių štabą sudarė: ryšių karininkas (RŠKrn), sekretorius (leitenanto laipsnyje), kuris rūpinosi tiekimo reikalais ir keli raštininkai — vachmistrai.

Batalionui formuojantis RŠKrn pareigas laikinai ėjo kpt. Reininghaus. Po jo buvo paskirtas pol. vyr. leitenantas. Jis buvo senesnio amžiaus žmogus, kariuomenėje netarnavęs, o visą savo gyvenimą buvęs policijos tarnyboje ir apie karinius reikalus nieko neišmanęs. Jis, tačiau, labai mėgo kištis į bataliono taktinių uždavinių vykdymą. Kartą, kpt. Miliauskas, kuris buvo šaltas ir nesikarščiuojantis žmogus, pritrūko kantrybės ir tarė: "Tą durnių reikia išmesti". Paėmęs kumpį ir 60 kiaušinių, jis išvyko į Kauną pas plk. Musil, Tvarkos Policijos vadą Lietuvoje. Rezultate, savaitei praslinkus, gavome naują RŠKrn — kpt. Kuehn. Jis irgi buvo nejaunas žmogus, I-jo Pas. karo dalyvis, atsargos kariuomenės kapitonas, mobilizuotas ir paskirtas į policiją. Jis buvo malonaus būdo, taktiškas ir į B-no vado kompetencijos reikalus nesikišo. *(Bus daugiau)*

Lietuvis Rusijos Pilietinio Karo Sūkuriuose

O. URBONAS

(Pradžia sausio KARYJE)

Baltųjų jėgoms Doneco baseine pasirodžius, bolševikai pajuto betarpį pavojų. Iš kovų šiauriniame Kaukaze patirties jie pamatė, kad baltųjų armija yra pavojingas priešas, dėl to jie iš karto atitinkamai įvertino pietų fronte susidariusią padėtį. Jų pirmas reagavimas aiškiai atsispindi "Pilietinio karo istorijos" I-mo tomo dokumente Nr. 497:

"Iš vyriausio kariuomenės vado pranešimo Leniniui apie sovietų respublikos strateginę padėtį ir apie raudonosios armijos uždavinius, Nr. V49/op, Serpuchovas:

Pietų frontas.

Pietų frontas apima Šiame fronte veikia 8-ta, 9-ta ir 10 armijos ir Doneco baseino atskira grupė, bendrai 117,000 prieš 85,000 priešo. Pagal čia užangažuotas jėgas ir tą įtempimą, kuriuo yra vedama kova, pietų frontas yra svarbiausias. Bendras viso fronto uždavinys yra užimti Doneco anglių baseiną ir Dono sritį pagal liniją — Rostovas prie Dono — Veliokniažeskaja, tikslu galutinai sumušti Krasnovo armiją ir atverti priėjimą į duona turtingą pietų - rytų Rusijos rajoną.

Žymi mūsų persvara skaitlingumu ir technikos atžvilgiu, kaip ir prasidėjęs kazokų pakrikimas, palengvina mums karo veiksmus šiame rajone, tačiau galutinis kovos užbaigimas dar pareikalaua didelio įtempimo, 1919 metų 22-24 vasario".

Sekantis dokumentas, kuris liečia tą pat klausimą, yra I-mo tomo, Nr. 601:

Iš Ukrainos karo liaudies komisaro N.I. Podvoiskio pranešimo laikinajai Ukrainos darbininkų — ūkininkų vyriausybei ir 3-čiam sovietų suvažiavimui apie strateginę Ukrainos padėtį, 1919 metų, kovo 1 dieną.

Doneco baseine vyksta priešo didelių jėgų koncentracija . . . Skubus priešo žymių jėgų telkimas (3-čia divizija, iki 10,000 vyrų) Bachmuto kryptimi ir tiek pat jėgų — Lugansko kryptimi parodo, kad priešas rengiasi pulti tikslu išvalyti Doneco baseiną nuo sovietinių jėgų. Tokią išvadą patvirtina ir agentų pranešimai, kurie nusako, kad atvykstantieji savanoriai — denikiniečiai kalba, kad jų tikslas yra pulti Maskvos kryptimi" . . .

2-me tome, dokumentas Nr. 346, paduoda V.I. Lenino telegramą Ukrainos fronto vadui:

"Kijevas — Antonovui, nuorašai Podvoiskiui ir Rakovskui, 1919 metų, balandžio 22 diena:

Sokolnikovas man telegrafuoja, kad Denikinas Do-

neco baseine puikiai išnaudojo duotą jam laiką, įsitvirtino ir surinko naujesnes jėgas negu mūsų. Pavojus yra baisus. Ukraina privalo pripažinti Donbasfrontą svarbiausiu ir žūt-būt išpildyti vyriausio kariuomenės vado įsakymą: duoti rimtą pagalbą bare Donbaseinas — Mariupolis. Iš Podvoiskio medžiagos aš matau, kad karo turto Ukrainoje, neskaitant Odesos, yra labai nedaug. Negalima jį taupyti, bet tuojau formuoti iš Doneco darbininkų naujas dalis, užimti Taganrogą ir Rostovą. Ar visi karininkai Ukrainoje mobilizuoti?

Žūt-būt reikalinga greitai ir žymiai padidinti jėgas prieš Denikiną... Leninas".

Tame pačiame 2-me tome, dokumentas Nr. 349, paduoda Lenino ir Stalino 1919 metų, gegužės 8 dienos telegramą Ukrainos sovnamkomui:

"Partijos CK, apsvarstęs kritišką, beveik katastrofišką, Donbaso ir prie Manico padėtį, reikalauja iš Kijevo apsaugos sovieto įtempti visas jėgas, greičiau paremti karinėmis jėgomis Donbasą, paskirti geriausius draugus, kad kasdien tikrintų šio reikalavimo išpildymą, o ypač, tuč tuojau, iki paskutinio žmogaus mobilizuoti Odesos, Ekaterinoslavo, Nikolajevo, Charkovo ir Sevastopolio darbininkus, tikslu duoti sustiprinimus pietų frontui, ir uždėti asmeninę atsakomybę Podvoiskiui ir Antonovui už Machno grupę. Atminkite, kad be greito Rostovo užėmimo revoliucijos žlugimas yra neišvengiama. CK vardu Leninas, Stalinas".

Galų gale, tame pačiame 2-me tome mes randame telegramą (dokumentas Nr. 391) vidaus reikalų liaudies komisaro Ukrainos I-os armijos vadui iš 1919 metų gegužės 11 dienos:

"Donbasas po Denikino smūgio. Luganskas, Radokovas mūsų buvo atiduoti priešui. Donbaso ir Charkovo darbininkai — komunistai mobilizuoti. Grigorjevas sukilo ir artinosi prie Ekaterinoslavo ir Kremenčugo. Gresia žlugimas. Viskuo, kuo tik galite — padėkit. Pirmon eilėn, išsiųskite į Charkovą vieną šarvuotą traukinį ir 3000 šautuvų. Jei galite permesti ištikimą dalinį, padarykite tą normaliu keliu per Glavkomą (vyriausią kariuomenės vadą, mano pastaba. O.U.). Tučtuojaus telegrafuokite į Charkovą. Vorosilov, Mezlauk".

Ir CK 1919 metų gegužės 28 dienos direktyva (dok. Nr. 357):

"Sutraukti visas jėgas į Donbasą, atitraukti iš vakarų fronto viską, ką tik galima, sumažinus iki minimumo visus aktyvius veiksmus vakarų fronte (mano pabraukta, O.U.), pasiųsti įgaliotinius į Charkovą ir

Ekaterinoslavą energingiausias, iki paskutinio žmogaus, darbininkų mobilizacijos reikalu, jiems asmeniškai už tai atsakant. Viskas pietų frontui. Leninas”.

Pagaliau Lenino raštelis, kuris buvo perduotas telegrafu Ukrainos sovnamkomui 1919 m. gegužės 28 d. (dokumentas Nr. 359):

“Pagal pietų fronto pranešimą iš visko, ką Antonovas turėjo, pagal Glavkomo įsakymą, perduoti pietų frontui, atvyko tik 2 pulkai, bet ir tie karo atžvilgiu niekam tikę. Podvoisko pažadėti mobilizuoti darbininkai neatvyksta. Tuo tarpu Machno rieda į vakarus ir atidengia 13-os armijos sparną ir užnugarį. Milerovo kryptimi priešas telkia savo jėgas, matomai, rengiasi eiti, kad susijungtų su sukilusiais kazokais. Mes esame priversti griebtis herojiškų priemonių iki kursantų masinio pasiuntimo į pietų frontą, kas gali artimiausiu laiku palikti mūsų kariuomenę be vadovaujančio personalo, tuo tarpu Podvoiskis ir Antonovas pasitenkino tuščiomis telegramomis, kurios lieka neįvykdytos. Leninas”.

Manau, šie dokumentai kalba pakankamai aiškia kalba.

Tačiau, pietų frontas buvo ne vienintelis frontas, kuris turėjo bolševikams rūpėti, dar buvo Lenkijos frontas ir Pabaltijo frontas, kuriame Lietuvos baras mus, žinoma, daugiausiai įdomauja. Lenkų frontas bolševikams mažiau rūpėjo, nes ten jie turėjo slaptą sąjungininką — Pilsudskį — kuris per savo bendrą su Leninu draugą, Marchlevskį, ne tik palaikydavo tarpusavio ryšius, bet ir stengėsi, iš begalinės Rusijai neapykantos, kur galima jam padėti. Kai tik prasidėjo savanorių armijos judėjimas, jis, formaliai paliaubų nesudaręs, sustabdė visame fronte bet kokius aktyvius veiksmus, suteikdamas bolševikams progą atitraukti iš fronto tam tikrą skaičių dalių ir mesti jas prieš Denikiną.

Kitaip susidėjo reikalai vakarų fronto Lietuvos bare. Jei pažiūrėsime į plk. K. Ališausko “Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės 1918-1920”, puslapį 197 ir toliau, pastebėsime, kad kaip tik tada, kai bolševikai buvo priversti “atitraukti iš vakarų fronto viską, ką tik galima ir sumažinti iki minimumo visus aktyvius veiksmus”, t. y. gegužės mėn. pradžioje, Lietuvos kariuomenė pradėjo pulti, kad galutinai išvytų juos iš Lietuvos žemės. Išgyvendami Rusijoje tam tikrą krizę, bolševikai buvo priversti atsakyti nuo bet kokių tolesnių užkariavimų ir tik rūpintis savo kailio išgelbėjimu. Dėl to jie ir neturėjo galimybės kuo nors savo svyruojantį frontą paremti, jam padėti, jį sustiprinti, ir neskaitlinga Lietuvos kariuomenė, nepilnai organizuota ir menkai ginkluota, išvalė Lietuvos žemę nuo bolševikų.

Tolesnėje pilietinio karo eigoje, kai aplinkybės dar daugiau pakrypo bolševikų nenaudai, II-me tome to pat “istorijos” surandame “Gynimosi sovieto” sprendimą iš 1919 metų rugsėjo 24 dienos (dokumentas Nr. 410);

“Darbininkų — ūkininkų gynimosi sovietas, savo posėdy rugsėjo 24 dieną nutarė parengti atkakliam gynimui rajoną: Maskva - Vitebskas - Dniepro upė - Černigovas - Voronežas - Tambovas - Šackas - Maskva. Darbininkų — ūkininkų gynimosi sovieto pirminkas Leninas”.

Tame pačiame II-ame tome patalpintas CK RPK(b) rugsėjo 26 dienos plenumo protokolas (dokumentas Nr. 412).

Štai, ištrauka iš to protokolo:

1. Per mesti į pietų frontą iš šiaurės fronto ir iš Petrapilio ir vakarų fronto didžiausią kiekį geriausių kariuomenės dalių.

2. Iš visų frontų perkelti į pietų frontą didžiausią kiekį atsakingų komunistų ir geriausių vadovaujančio personalo atstovus . . .

Maskvos gynimosi komitetas”

Šie dokumentai parodo, kokių griežtų priemonių bolševikai buvo priversti griebtis, kad išsigelbėtų. Iš kitos pusės, pažiūrėjus į žemėlapi, lengva nustatyti, kad numatytos gynimuisi rajono sienos eina gan toli nuo Lietuvos sienų. Tas nedviprasmiškai įrodo, kad tuo metu bolševikai buvo galutinai atsisakę nuo Pabaltijo užkariavimo ir buvo užinteresuoti tame fronte sudaryti taiką. Ir tikrai, Estija pirma padarė su jais taiką, 1920 metų vasario 2 dieną Tartu sutartimi, kiek vėliau — ir Latvija ir Lietuva.

Tai faktai, kuriuos paneigti gali tik tas, kam faktai, bendrai, nėra joks įrodymas, arba tie “pažangiosios visuomenės” atstovai, kurie tik užgirdę “baltoji armija” pavadinimą, su putomis burnoje pradeda keiktis ir prakeikti viską, kas tik buvo su ja surišta.

Šią mažą ekskursiją į Lietuvos istoriją padariau norėdamas parodyti, kad tame konkrečiame atsitikime pietų Rusijos baltųjų armija suvaidino tam tikrą teigiamą vaidmenį, iškovojo Lietuvai savo nepriklausomybę.

Balandžio mėnesio vidury Denikinas paskelbė savo deklaraciją, kurios svarbiausi punktai buvo sekantys:

1. Kova su bolševikais iki jų sunaikinimo.
2. Visuotinio visos Rusijos atstovų suvažiavimo sušaukimas visuotiniu, slaptu ir tiesioginiu balsavimu.
3. Žemės reforma.
4. Darbininkų išlaisvinimas iš kapitalo eksploatavimo.

Toji, jei gerokai ir pavėlinta, deklaracija paaiškino tikslus, kurių siekė savanorių armija, kovodama prieš bolševikus, nes daug kas to nežinojo ir daug ko nesuprato, kas, žinoma, neigiamai atsiliepė į gyventojų pažiūras į savanorių armiją.

Gegužės 4 dieną bolševikai paskutinį kartą mėgino pulti pietų fronte, bet ir vėl nesėkmingai. Jų puolimas buvo atmuštas, ir savanorių armija pati pradėjo pulti. Užbaigus savanorių armijos pergrupavimą ir permetus didesnes jėgas į Doneco baseiną, įvyko lyg ir persilaužimas savanorių armijos naudai. Gegužės 9 d. buvo užimtas Dmitrijevas, gegužės 12 d. savanorių armija pradėjo pulti visu frontu, ir nesutikdama ypatingo raudonųjų pasipriešinimo, išėjo į liniją Jasinovata — Skotovata. Jos kavalerija pakartotinai prasiverždavo pro raudonųjų frontą, užeidavo jiems iš užpakalio ir ten sukeldavo tiesiog paniką. Raudonieji, nesitikėdami tokio greito savanorių armijos pasistūmėjimo pirmyn, nespėjo evakuoti Jasinovata stotį, kuri jiems tarnavo šaudmenų baze. Tarp grobio, kuris pateko į savanorių armijos rankas, buvo 2 ešalonai, pakrauti sviedinių ir šovinių. Dabar ji buvo kuriam laikui aprūpinta šaudmenimis, o tas reikalas iki tol buvo jai ypatingai opus. Jų visuomet stigo, jų šaudymas buvo dažnai suvaržytas, nes vienintelis jų papildymo šaltinis buvo raudonųjų atsargos, kurias reikėjo užkariauti. Gegužės 13 d. buvo užimta Gorlovka ir gegužės 15 d. Nikitovka.

Nepasisekimų ištikti, raudonieji pradėjo skubiai trauktis, jų ūpas, matomai, visiškai krito. Per 10 dienų buvo užimtas labai didelis plotas, kas savanorių armijai leido plačiai manevruoti. Tai buvo baltųjų pirmenybė, nes į visus baltųjų manevrus raudonieji atsakydavo vien statiniu karo vedimo būdu. Raudonieji, jei puldavo, tai tik tiesiog pirmyn, kaktan, jei gynėsi — tai tik vietoje, apkasuose, ir paprastai, pozicijų užpakaliniam šlaite. Žinoma, tokią poziciją užėmę, prieš save jie matė kokius 100 metrų, ne daugiau, bet ir jie patys buvo nematomi, o tas buvo jiems svarbiausia.

Toks bolševikų kariavimo būdas buvo ne puolamas, jo negalima aiškinti jų vadovavimo personalo beraštiškumu, juk gi pilietinio karo eigoje jie mobilizavo visą senosios Rusijos karininkiją. Tai buvo tendencija, tai buvo principas, kurio jie prisilaikė iki II Pasauliniam karui įpusėjus. Šiek tiek užbėgant pirmyn, tenka tik atsiminti tas ilgas diskusijas apie karo doktriną, kurios buvo vedamos sovietų karinėje literatūro-

je 20-tų metų pabaigoje ir 30-tų metų pradžioje. Aukštoji sovietų karo vadovybė lyg ir suskilo į dvi stovyklas: vienoje pusėje Vorosilovas, Tuchačevskis, Korkas ir kiti, kitoje Timošenko, Erenenko, Apanasenko, Knyga ir kt. Stalinas ilgai stebėjęs tuos ginčus, galų gale, pritarė Timoškai, ir tokiu būdu jo argumentacija buvo pagrįsta karo doktrina.

Timošenko gi tvirtino:

“Manevras turi būti pagrindinė kovos priemonė silpnesniosios pusės, kuri neturi pakankamai jėgų smogti frontalinį smūgį. Tas reikalauja nepaprastai tobulo organizacijos, pažangios technikos ir nepaprastai sklandaus atskirų kariuomenės dalių bendradarbiavimo. Silpnesnei gi pusei priimti tiesioginį frontalinį smūgį yra per pavojinga prabanga ir rizikinga operacija. Raudonosios armijos būklė yra tokia, kad žmonių resursų atžvilgiu ji visuomet bus privilegijuotoje padėtyje. Tuo būdu, jei manevriniame kare mes ir būsim silpnesni, tai frontaliniam kare priešas su mumis nieko padaryti negalės. Mes jį priversim lieti kraują eile frontalinų smūgių, t.y., priversim jį nustoti to, ko jis turi mažiau, o mes turim daugiau. Tiesa, ir mes turėsime nuostolių, ir, galimas dalykas, daugiau jų negu priešas, tačiau kare reikalinga skaityti ne savo nuostolius, bet priešą. Tie nuostoliai tik išlygins mūsų technikinį silpnumą, bet mums jokie pavojaus nesudarys (mano pabraukta; žiūrėk mano prieraišą išnašoje, O.U.*). Aš nematau Europoje kariuomenės, kuri galėtų išlaikyti mūsų masinį puolimą. Toks puolimas neleis priešui manevruoti strateginio masto ribose, o privers jį imtis frontalinio karo būdo, kuris mums yra naudingas, o priešui žalingas. Ar teisinga būtų pasistatyti uždavinį pakelti mūsų kariuomenės veiksmingumą iki tokio laipsnio, kad manevrinis karas mums

* Kas skaitė gen Eisenhowerio atsiminimus turbūt atsimena jo pasikalbėjimą su Žukovu jiems skrendant iš Maskvos į Vokietiją po II Pasaulinio karo pabaigos. Eisenhoweris rašo (cituoju iš atminties): “Aš paklausiau Žukovą ką jis darydavo, kai jo kariuomenė užeidavo ant minų laukų. Ir Žukovas man ramiai atsakė: “Aš siųsdavau pėstininkus, nes pasirodė, kad nuostoliai nebūna ypatingai didesni, negu normaliose kautynėse”. Eisenhoweris baigia: “Kaip aš galėčiau duoti tokį įsakymą ir ką pasakytų mano vyrai, jei aš dučiau tokį įsakymą”. Vienu žodžiu, veikiama gyvu kūnu prieš medžiagą. Korotkovas savo knygoje “Vrangelio sutriuškinimas” mėgina įrodyti, kad “pažangusis sovietų karo menas, visa savo esme, dar savo užuomazgoje pilietinio karo laikotarpį, įrodė savo pirmenybę palyginant su karo mokslu kapitalistiniuose kraštuose (pusl. 5), ir kad “žiaurių kovų pilietinio karo metu ir imperialistų intervencijos eigoje buvo sėkmingai išrištas pagrindinis strateginis klausimas”, o taip pat, kad “pilietinio karo kampanijose gimė ir buvo praktiškai panaudota nauja operacijos forma, pavadinta ‘gilia operacija’ (pusl. 17), kuri tolimesnį išsivystymą ir praktišką panaudojimą įgavo didžiojo tėvynės karo eigoje...” (psl. 9). Taigi, šis pažangusis karo menas siunčia gyvus žmones savo kūnais naikinti vokiečių minas! Mano nuomone, toks karo menas yra daugiau panašus į “rakalio” meną.

būtų galimas? Turime žinoti, kad laiko mums neužtektų, net jei karas kiltų už 10 arba net ir už 15 metų. Reiškia, pripažinti, kad mintis jog manevrinis karas mums būtų geriausias kariavimo būdas, yra be galo pavojinga. Manevriniame kare mes visuomet būsime silpnesni negu priešas, kuris turės tobulesnę techniką ir kurio karininkai ir kareiviai geriau bus apmokyti ir išlavinti”.

Tokia buvo Timošenkos argumentacija.

Gegužės 23 dieną buvo užimta Krematorskos stotis, kur buvo bolševikų šarvuotų traukinių bazė ir kur Krematorskos fabrike buvo statomi jų šarvuoti traukiniai. Tarp ten patekusių į savanorių armijos rankas šarvuotų traukinių buvo “Karl Liebknecht” ir “Roza Liuksemburg”.

To nesulaikomo savanorių armijos puolimo metu, tarp kitko, buvo užimtas ir didelis kaimas Glinskas, kuris anais laikais pragarsėjo plačiai po visą apylinkę. Toki dalykai gali dėtis, žinoma, tik tokios suirutės metu, kaip anais laikais. Dalykas tame, kad, po to, kai bolševikai, vokiečiams traukiantis, užėmė tą kaimą, ir kai frontas gerokai pasistūmėjo į pietus, visame rajone prasidėjo plėšimai, žudymai ir visokie žmonių prievartavimai. Atsirado visa eilė mažesnių ir didesnių gaujų, kurios viešpataudavo visame rajone. Bolševikų administracija tų gaujų nepajėgė sudrausti, o gal ir nenorėjo, nes gaujos buvo sudarytos iš jiems “artimų socialinių elementų”. Galų gale, gyventojams tokia būklė įkyrėjo, ir turtingesnis Glinsko kaimo ūkininkas, Ivan Gordienko, surinkęs keleta drąsesnių vyrų, pradėjo toms gaujoms priešintis. Žinia apie tai greitai pasklido po visą apylinkę, ir pas Gordienką susirinko beveik ištisa “armija”. Pradžioje jis vadino save “vyriausiu komisarū”, bet netrukus to jam buvo per maža ir jis nutarė pasidaryti “caru”. Grasindamas gretimo didelio Oposnia kaimo kunigui, jis įsakė jam jį vainikuoti. Karūnacija tikrai įvyko, dalyvaujant visos apylinkės gyventojams. Tam pačiam kunigui jis įsakė perskirti jį su žmona ir apvedinti su vietine mokytoja. Kunigas ir tą įvykdė. “Caras” su “cariene” vedybiniai vainikais, iš bažnyčios paimtais, pasipuošę važinėjo po kaimus. Privažiavus gi jam prie kokios bažnyčios, jo palydovai turėdavo jį aksomu apmuštoje kėdėje sėdinti, įnešti į bažnyčią. Pavadino jis dabar save “Glinsko ir Vorkslos kairiojo kranto caru”. Taip tęsėsi keleta mėnesių, kol pradėjus savanorių armijai pulti ir bolševikams trauktis, frontas vis daugiau artėjo. Kai apylinkėje pasirodė pirmieji bolševikų daliniai “caras” ir “carienė” dingo — ir tolesnis jų likimas liko nežinomas.

Man teko Glinsko kaime nakvoti. Ūkininkas,

pas kurį buvau apsistojęs, daug pasakojo man apie tą laimingą gyvenimą, kurį jam teko gyventi “carui” Gordienkai valdant. Jis nesigailėjo pagyrimo žodžių pasakodamas apie “carą”.

Tuo tarpu, karas vyko toliau, savanorių armijos puolimai stūmė bolševikus vis daugiau ir daugiau šiaurės link. Birželio 10 dieną buvo užimtas Iziumas. Ten buvo gautas įsakymas kitą dieną auštant pulti Charkovą. Aš su baterija buvau priskirtas pėstininkų pulko I batalionui. Savanorių armijos puolimo metu visos dalys buvo pasipildę žmonėmis iki karo metų sudėties. Batalionas turėjo daugiau kaip 1000 durtuvų, kulkosvaidžių kuopa buvo dvigubos sudėties, be to, batalionas turėjo dar rezervę visą kuopą. Tai buvo laikai, kai savanorių armija pasiekė savo dydžio viršūnę ir siekė, pagal generolo Denikino “Rusijos suirutė” I ir V tomą, 130,000 durtuvų ir kardų.

Batalionas, kuriam buvau priskirtas, turėjo pulti Charkovą tiesiai, kiti pulko batalionai supo miestą iš dešinės. Iš kairės miestą supo kita divizija. Bataliono vadas, pulkininkas Turkulas, taip aprašo tas kautynes:

“Tą ankstyvą rytą mūsų ataka greit nušlavė priešą ir vijo jį iki pat Osnovos stoties, prie pat Charkovo. Raudonieji niekur negalėjo susilaikyti, tik prie pat stoties jie dar mėgino priešintis, bet mūsų kuopos nuvijo juos toliau. Baterija išstūmė savo pabūklus priešaky mūsų puolančios kuopos ir tiesioginiu taikymu apšaudė bėgančius bolševikus. Raudonieji metėsi į miestą, ir ant jų nugarų ir mes įsiveržėm į miestą... Mes įsiveržėm taip netikėtai, kad paėmėm nelaisvėn visą raudonųjų batalioną kareivinių aikštėje, kai raudonieji bėgo iš kareivinių rikiuotis.

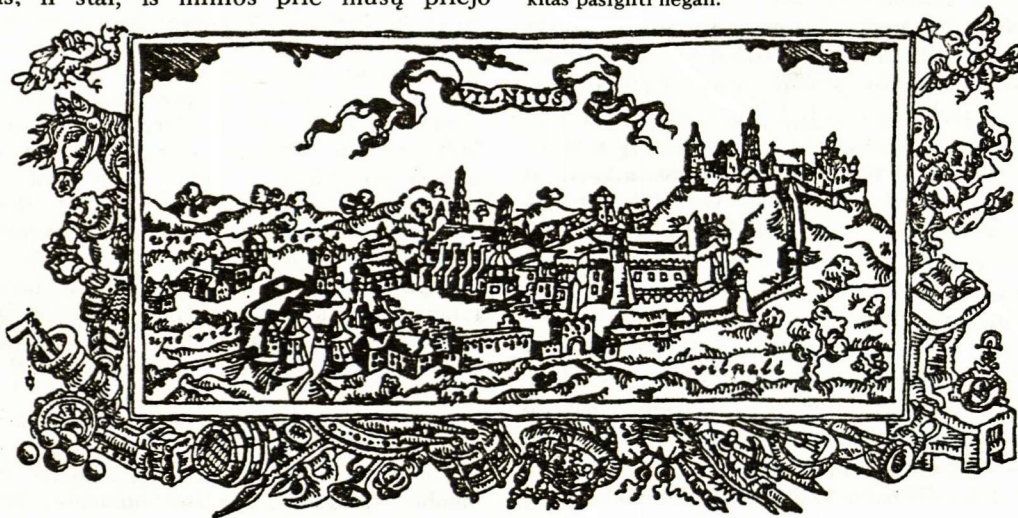
“Buvo jau vidurdienis. Su mauzeriu rankoje, su savo ryšininkais ėjau per Lopanės tiltą prie Charkovo elektros stoties. Su manim ėjo baterijos vadas ir jo telefonistai. Priešakinė kuopa būriais pasklido į gatves, batalionas atsiliko, mes išėjom gerokai pirmyn. Staiga, iš už kampo iššoko pilkas šarvuotas automobilis ir sustojo keleta žingsnių nuo manęs. Ant šarvuočio raudonas užrašas “Draugas Artemas”. Iš savo kulkosvaidžių “Draugas Artemas” šaudė į batalioną buvusį prie elektros stoties. Mūsų artileristai, matydami mus prie šarvuočio, nedrįso į jį atidengti ugnį. Mūsų laimei, “Draugas Artemas” neturėjo šoninio sekėjo, kitaip jis būtų mus nušlavęs. Visas jo dėmesys buvo nukreiptas į batalioną. Aš taip įsirėmiau į mūrinę sieną, lyg norėdamas įlįsti į ją, tačiau, tuo pačiu, pradėjau slinkti išilgai sienos, ieškodamas kokios nors priedangos, kur galėčiau pasislėpti. Galų gale, vienos durys pasidavė, tačiau, jas atidaryti trukdė grandinė. Šūviu iš mauzerio perkirtau grandinę ir kartu su kapitonu, įšokau į vidų. Visi namo gyventojai gulėjo ant grindų, mano šūvis jiems atrodė, turbūt, kaip bombos sprogimas, bet juos nuraminti laiko neturė-

jau. Laiptaus užbėgau į antrą aukštą ir prišokęs prie lango pamačiau ir "Draugą Artemą" ir mano ryšininkus, kurie visi buvo po tiltu. Jie mane pamatę pamoję man kepurėmis. Staiga pamačiau, kad mano ryšininkų vyresnysis, puskarininkis Soroka, paėmęs rankinių granatų, pradėjo šliaužti prie šarvuočio. "Soroka, velnie, ką darai, gi tai tikra mirtis!" sušukau aš jam. Tačiau "Draugui Artemui" šaudant Soroka, matomai, mano žodžių neišgirdo, ir prie šarvuočio pradėjo sproginėti granatos. Šarvuotis atbulas pasitraukė į gatvę, iš kurios buvo iššokęs ir dingo".

Išėjus į gatvę ir priartėjus batalionui, mes tiesiog paskendom žmonių minioje. Atrodė, kad visas Charkovas mus apsupo. Žmonės puolė mus apkabinti, džiūgaujančios merginos puolė mus bučiuoti, žmonės iš džiaugsmo buvo lyg iš proto išėję, jie bučiavo mūsų kareiviams rankas. Nežinia iš kur atsirado gėlės, kuriomis mus apibarstė, o šauksmo ir džiaugsmo ašaroms nebuvo galo. Batalionui jau išeinant į Nikolajaus aikštę, paskui jo uodegą vėl iššoko "Draugas Artemas". Jis apvertė keleta vežimų, sužeidė kelis žmones ir arklius — ir vėl dingo. Turint galvoje besibastantį "Draugą Artemą", buvo išstatyti aikštėje pabūklai taip, kad galima būtų šaudyti išilgai visų gatvių, kurios tik išėjo į aikštę. Tik pabūklus išstačius, senojoje Maskvos gatvėje ir vėl pasirodė "Draugas Artemas", kuris atidengė ugnį tiesiog į aikštėje buvusią minią. Pabūklo šūvis miesto centre suaidėjo kaip perkūno trenksmas, visų gretimų namų langai išbyrėjo. Pora sprogių prie pat šarvuočio, matomai, paveikė įgulos nervus, nes vieton to, kad šoktų pirmyn ir dingtų skersgatvyje, jis pradėjo stumtis atgal, atsirėmė į telegrafo stulpą ir — nutilo. Priartėję, radome daug tuščių tūtelių, keleta kruvinių skudurų, bet jame nebuvo žmonių. Gatvė ir vėl prisipildė žmonėmis, ir štai, iš minios prie mūsų priėjo

senas žydas ir pasakė, kad šarvuočio įgula pasislėpė gretimąjo namo aukšte. Bataliono vado įsakymu, tas pat Soroka su savo žmonėmis greit atvedė 4 vyrus. Visi jie dėvėjo odiniais rūbais, vienas buvo su kruvina ir aprišta galva. Kas tada prasidėjo!!! Niekuomet nemaniau, kad įsiutusi minia gali būti tokia baisi. Visi tuos vyrus puolė, juos mušė, spardė, moterys mėgino draskyti jiems veidus nagais, ir visi rėkė: "Kur jūs juos vedat! Pakarkit juos, tai ne kareiviai, tai čekistai! Mes juos pažįstam! Sušaudykite juos čia pat, vietoje". Tačiau, mums jie buvo belaisviai, bataliono vadas įsakė būriui juos nuo puolančios minios apginti ir nuvesti į štabą. Deja, praves tas tardymas pilnai patvirtino, ką žmonės buvo sakę: visi keturi buvo čekistai, Charkovo vyriausiojo budelio Sajenkos padėjėjai. Juos sušaudė, tačiau tos įniršusios minios vaizdas buvo toks baus, kad manau, tiems vyrams minios puolimas buvo baisnis ir už sušaudymą.***) (Bus daugiau)

**) Už tas kautytes aš buvau pakeltas į pulkininko-leitenanto laipsnį. Turiu pasakyti, kas į plk. leitenanto laipsnį aš buvau pakeltas tris kartus: pirmą kartą — senojoje rusų kariuomenėje, bet, deja, apie tai sužinojau tik 1956 metais, būdamas Stockholme, kai mano senas rusų kariuomenės laikų draugas atskrido į Stockholmą mane aplankyti ir atvežė man laikraščio "Rusų invalidas" 1917 metų lapkričio mėnesio 9 dienos (pagal senąjį stilių) numerio foto nuotrauką. "Rusų invalidas" buvo rusų karo ministerijos organas, kur buvo skelbiami visi karininkų pakėlimai, apdovanojimai ir t.t. Matomai, po bolševikų perversmo tas laikraštis dar kurį laiką automatiškai išeidavo, bet atrodė, kad to numerio Lietuvoje nebuvo, nes kitaip kas nors būtų tai anksčiau pastebėjęs. Antrą kartą, kaip sakiau, buvau pakeltas savanorių armijoje, bet tas Lietuvoje nebuvo pripažinta, nes pagal įstatymus, tarnyba rusų kariuomenėje buvo užskaitoma tik iki 1917 metų gruodžio pirmos dienos. Ir, galų gale, 1923 metais Lietuvoje, buvau pakeltas jau galutinai. Kaip matom, gan unikalinis atsitikimas, kokių, tikras esu, niekas kitas pasigirti negali.

LIVONIEČIŲ ŽYGIS Į ESTIJĄ, 1220 METAIS

Vyskupas Albertas tada
 aplankė kunigaikštį
 ir nedelsė tuoj jam pareikšti
 troškimą, kad visus karius
 sukviestų kovai į būrius.
 Ir jiems valdovas tarė tai,
 kas vertė kryžių imt džiugiai
 ne vieną riterį tuojau.
 Tokių ten buvo, kur seniau
 tam nenorėjo gal pritart,
 bet žygin ruošėsi dabar,
 ir lybių žemėn jie išvyko,
 ir žygį su garbe atliko.

Magistras Volkvinas krašte
 daug rūpinosi žygiuote:
 į Laanemą traukė su kariais
 keliais, gana jiems įkyriais,
 kol žengė jų kraštu.
 Tenai jis gavo įkaitų,
 kurių jam davė jie mielai,
 ir ką įveikt galėjo jis tenai,
 jis tai padarė, ir su džiaugsmu
 laimingai traukė link namų.
 Vos estai šitą žinią gavo,
 tuojau draugėn jie atžygiavo
 ir sakė: "Vargas mums visiems,
 jei sektų piligrimams tiems
 su latviais ir su lybiais
 priverst apieisti mūsų sodybas;
 bet to neleisim padaryt,
 jei ruošimės kovon išvykt,
 kovon, kokios gal niekad dar

nebuvo buvę lig dabar,
 ir mes išvysime už marių juos,
 kad nebegrįžtų niekad.
 O kai jau grįšime mes patys,
 mums lybiai draug su latviais
 turės ir garbę atiduoti,
 kartu ir patys pasiduoti;
 kad rėmė vokiečių žygius,
 jų imsime moteris, vaikus".
 Ir ėmė jot, kaip įsakyta,
 tenai iš vakaro ir ryto.

Ryga šį reikalą patyrė,
 ir kunigaikštis atsiyrė
 iš Saksų žemės su būriais
 ir piligrimais gan tauriais
 tenai, kaip Dievas jiems padėjo
 ir kas pradžiuginti galėjo
 tiek turtinguosius, tiek vargšus.
 Gražiai ten priėmė visus
 piligrimus gerus, šauniuosius;
 vaišino ten svečius mieluosius
 magistras su visais savaisiais
 ir sakė: kas tik ko begeisiųs,
 tame dvare tas gaut galės,
 ar avių, ar šieno, ar žolės, —
 jiems visa buvo pristatyta.
 O kunigaikštį ir jo svitą
 vaišino kitądien šauniai išties,
 tikrai nudžiugęs iš širdies,
 kad jis su jais atvyko.
 Be to, pakviest ir tuos sutiko,
 kurie nebuvo jo tarnai,

bet pakvietė ir juos čionai —
 su jais jie valgyti turėjo,
 ir jų užmiršti nederėjo.
 Visus svetingai ten vaišino,
 alaus, midaus ir gero vyno
 turėjo paruošto seniai,
 dabargi patiekė lipšniai
 ką beturėjo tik geriausio.
 O už malonę šitą gausią
 visi dėkojo iš širdies,
 turtuoliai, vargšai, be išimties,
 ten visko tiekta taip apščiai,
 ir džiaugės Dievuje svečiai;
 tada ilsėtis teko jau,
 Magistras siuntė gi tuojau
 į Estiją pasiuntinių,
 sakydamas: "Jums primenu,
 kad kai pagonys čia atklius,
 jie mus atras ne beginklius,
 paimkit vykdamai latvius,
 kad jie užimtų ten kelius,
 ir rinkite daugiau žinių,
 kad mums nebūtų per sunku,
 kai jie atvyks čia nelauktai".

Ir padaryta buvo tai.
 Pasiuntiniai skubiai parvyko;
 tuoj pat magistras susitiko
 su broliais tartis, tarė jiems:
 "Mūs piligrimams maloniems
 dar duokim pailsėt, o ryt
 galėsime žinių pasakyt,
 manau, taip bus gerai".
 O broliai: "Pritariam bendrai".
 Pas kunigaikštį kitąryt
 magistras, atėjęs dar anksti
 su parinktais broliais, tarė jam,
 kaip dera riteriui kilniam:
 "Valdove, turim kovos žinių,
 bet dėl jos nesam nusiminę,
 kai Dievas siuntė jus paguost
 mus krašto rūpesčiuos, varguos.
 Pagonys buriasi krūvon,
 ir estai, ruošdamies kovon,
 užpulti nori mūs žemes,
 jau pasiuntinius siuntėm mes;
 tad pasakykit atvirai,
 ar mums pritarсите tikrai,
 mes eisim ginti žemės tos,
 kol nepridarė jie žalos".
 Ir kunigaikštis: "Sutinku
 su tuo, magistre, tai puiku,
 ir kas atrodo gera jums,
 belieka tik pritarit ir mums".
 Magistras Volkvinas į tai:

"Dėl Dievo prašome karštai
 priimt nemielą mūs meldimą:
 pagelbėt tarti piligrimam,
 kad žygin ruoštųsi jie tuoj.
 Trys mylios nuo čionai rytoj
 mes stovyklausime nakčia,
 ir pamatysit, kokia jūs čia
 su piligrimais bus pajėga;
 laivai gi su sava talka
 parūpins gerimus, valgius."
 "Tikrai sumanymas puikus",
 valdovas sako jam mielai,
 "ar riteriai, ar jų tarnai,
 kur tik bevestumėte mus,
 sakau tikrai, jums klusnūs bus,
 kol dangų būsime pasiekę".
 Visi ten džiaugės tam prisiekę.

Greit susibūrė sukviesti,
 o kitą rytą jau anksti
 stovykloje — mišių malda.
 Magistras Volkvinas tada
 paprašė ten piligrimus:
 kai tik išgirs varpų gausmus,
 kai triskart bus jie suskambėję,
 kad kovai būtų susiję
 ir Marijos vėliavų stebėtų;
 tai padaryti greitai spėta.
 Ir kunigaikštis ėmęs davė ją
 geriausiam riteriui būryje,
 kurs buvo tikras karžygys,
 ją duodamas jam tarė jis:
 "Prašau ją saugoti kartu
 ir Dievo ir mano vardu,
 aš būsiu pats drauge pas jus".
 Ir riterius keturis, pačius
 geriausius, skyrė gelbėt jam,
 maršalo lazdą gi pačiam
 kaip reicho ženklą imt derėjo.
 "Karius globosime", kalbėjo,
 "kad Dievas būtų malonus
 pagonis tuos nubaust per mus".
 Parinko dvylika kilnių
 jis riterių, didžiai šaunių,
 kurie prie vėliavos sustojo,
 paklusę įsakui šiam jojo.
 Išjojo pirmjočiai keli
 ir jiems keliarodžiai skirti;
 po to į kelią broliai stojo
 su tais būriais, kuriuos globojo.
 O kunigaikštis, kaip derėjo,
 magistrą ėmęs klausinėjo,
 ką pasakyti jis jam gali
 apie tą žinių ir tą žalį:
 magistras nušvietė plačiai,

*kokia ta žemė, papročiai.
Ir taip žygiavo su drąsa
toji kariuomenė visa,
drausmingai būrus į draugus
turtinus lygiai kaip vargšus.
Tada į užėigą jie jojo,
ir žmonės pievoje plačiojoj
surado vietą tuo pat kartu.
Gi kunigaikštis su magistru
išjojo apžvelgti tą jų plotą
kad ne per ankštai jie ten nakvotų,
laikytų tvarką nustatytą,
ir kad jiems niekas nesakytų:
kariai be priežiūros, drausmės;
jie paisė išminties, garbės.*

*O kitą dieną traukė jau
Siguldon, ten juos maloniau
sutiko užėiga smagi,
prie pat upelio buvo ji,
kariuomenei labai ji tiko;
apsaugoti gerai pavyko
kelius ir takelius visus;
magistras buvo jiems duosnus,
ką rado jie viduj pilies,
dabar iškrovė ant žolės,
ir kai ten išnešė visa tai,
ne vienas džiaugės tuo labai;
taip aušo jau trečia diena,
ir buvo poilsio gana.
Atvyko lybiai pakviesti,
ir trečių dieną dar anksti
patraukta Cėsin kuo šauniausiai.
Namai turtingi rodė gausių
malonę, priėmė gražiai,
kaip ir kitur kad panašiai.
Kariai susijungė tada,
svečiams džiugi ta valanda,
nes latviai draug su lybiais
laikytis troško krikščionybės
ištikimai ir visados. — — —*

*Tai jarvemiečiams nepatiko:
vargšus krikščionis pasitiko*

*su neapykanta sena.
Magistras (buvo tai žiema)
išjojo su savais prieš juos,
ir piligrimai džiaugės tuo.
Su jais ir latviai draug su lybiais,
pilni pagelbėti dorybės,
patraukė tan kraštan tuojau,
kur saremiečius rado jau,
pagonių išdidžius karius,
gėrybes ten beplėšiančius
be atspirties, kaip jiems patiko.
Dabar krikščionys ten atvyko
Jarvėmą taipgi nuteriot,
bet vos tik spėjo sužinot,
kad saremiečiai buvo ten,
sutikt juos teko pasirengt,
ir kai jau taip arti suėjo,
jog atpažint gerai galėjo,
kuris krikščionis, kurs pagonis,
kova turėjo skirt tuos žmones.
Nors saremiečiams apsigint
rūpėjo, teko susiimt
abiem kariuomenėm rimtai,
ir saremiečiai čia labai
prakišo — daugel jų ten krito,
o grobio ir atsisakytą;
atgal sugrįžo jų nedaug,
ir džiaugsmo jų veiduos nelauk.*

*Karedoj buvo mūšis tas,
ten po apylinkes plačias
dar saremiečių kaulų randa,
kas netiki, ieškot tebando.
Ir kunigaikštis Albertas smagiai
sau džiaugės su žmonėm drauge;
jie vyrus, moteris šauniai
su turtais vežės iš tenai.
Namo jau vyko kunigaikštis,
jam daug kas gyrių ėmė reikšti,
kad čia garbingai pasirodė.
Sveikatos sielai jo teduodie
gailestingasis Dievas jam,
karštai dorybių trokštančiam.*

Vertė A. TYRUOLIS

Čia patiekta ištrauka iš *Livonijos Eiluoatosios Kronikos* (žiūr. KARIO Nr. 1) aprašo kalavijuočių ir jų talkininkų, apkrikštytų lybių, latvių ir estų žygį nukariauti pagonišką Estijos dalį.

Poetas pasimėgaudamas rašo ilgus posmus apie pasiruošimą į žygį ir puotas, kurias kala-

vijuočių ordinas kelia svečiams kryžininkams, atvokusiems kovoti su pagonimis.

A. Tyruolio meistriškas vertimas iš senosios vokiečių kalbos tiksliai perduoda poeto sukurtą tų laikų karinį vaizdą.

G R Y B A I

ARĖJAS VITKAUSKAS

(Kaune, prieš Pirmąjį Pasaulinį karą)

Šiais metais šiluose užderėjo grybai. Pamiškės gyventojas gali kapeiką kitą iš jų nugriebti. Ir — svarbiausia — auksas, grybai gausiai auga! Baravykai pulkaunykai pulkais stovi. Džiovina juos žmoneliai, veria ant siūlo ir “siūlo” (turguje — parduodami).

Juozupėlis visų patikimas žmogelis. Dievobaimingas ir šykštus, jis dažnai atlieka kaimynų įgaliotimus įgaliotimėlius, kai į turgų važiuoja. Jo vežimėlyje — druska, silkės, žibalas, muilas, nuolat maišeliais, buteliais ir laikraštinio popierio ryšulėliais išdalinami pakeliui, kai Juozupėlis grįžta. Tokiam žmogui visuomet galima patikėti. Jis, juk, važiuoja poterius kalbėdamas, kai nieko kelyje nesutinka ir kuinelis gauna progos pailsėti, lėčiau eidamas į mažiausias kalveles.

Kvapios baravykų virtinės sudaro šiandien įgaliotinio Juozupėlio vežimo turinį. Jis važiuoja niūniuodamas, nes malonu su savimi tokį žmonių pasitikėjimą vežti: “Paimk, štai, ir mano virtines!” — sakė jam visi, įduodami grybus, kurių prisikrovė pilnokas vežimėlis. Daug išeis auksinų! Juozupėlis “pamėtyvas” — jis atmena kurios virtinės kam priklauso, kieno įduotos. Šitos, štai, ant storiausio, šiurkštaus, dar su kyšančiais spalvais siūlo — Juozo Užubalinio, o anie, labai raukšlėtai sudžiūvę baravykai — Tiltinio. Už juos visus Juozupėlis gaus krūvą auksinų, kuriuos suriš į vienos norinės skepetaitės kampą, bet parvažiuodamas neužmirš teisingai išdalinti visus tuos skambučius.

Privaziavus Aleksotą, kuinelis lėčiau eina, pradėdamas leistis į pakalnę. Kaip tik pataikys laiku į turgų, kol dar žydelkos neišsivaikščiojo!

Jau visai arti nusileidimo išsina į kelią trys saldotai. Saldotai, ne kareiviai (gal dar žalnieriai; tik tais vardais tuomet jie težinota). Krėpastis — tai saldotai saugo. Kaunas — aptaisytas mūrais ir grioviais, neprietelius nepaims! Dar daugelis anais metais gerai uždirbo, su arkliais ir vežimais dirbdami prie sustiprinimų darbų. Milijonus rublių caras Kauno sustiprinimui išdėjo!

Saldotai, prisiartinę prie lėtai slenkančio Juozupėlio vežimo, prieina prie kuino ir stabdo.

— Nuooou . . . — lyg ragindamas arklį, lyg klausdamas “na?” burbtelėja Juozupėlis, bet vežimas

sustoja.

— Čto tūt vezioš, staryj?! (Ką čia veži, senuoli?) — užklausia du prieidami, tuo tarpu kai trečias laiko arklį.

Saldotai kalba ir elgiasi “draugiškai” — ne “vajauna palaženija” (karo padėtis): sukalbami žmonės . . .

Nespėja romusis Juozupėlis susigriebti mintyse, saldotai jau kilnoja baravykų virtines, gėrdamiesi kaip aristokratė naujais perlų karoliais.

— Gryby! — perkirsdami žodį, maloniai stebisi saldotai. — Gry- by!

— Grybai! Taigi . . . — atsako Juozupėlis.

O tuo tarpu Juozupėliui nematant, baravykų suradėjai pamerkė draugui prie arkliaus ir šis, pagriebęs arkliaus snukį abiem rankom, ėmė “gręžti” kaklą. Arklys pasipurtė, galva išsprūdo iš saldoto rankų, bet tas vėl sugavęs ją, nevidonas, dabar jau stipriau suėmė ir smaigia kuina, sukdamas kaklą į grąžtą . . .

— Na, ką tu ten dabar darai, žmogau Dievo?! — išsigandęs už arklį, lipa lauk iš vežimo Juozupėlis, o nevidonas nebėga ir arkliaus nepaleidžia.

— Eik šalin, nevidone — ką gi darai! . . . — nei piktai, nei, rodos, labai susijaudinusiai, kalba Juozupėlis, bet saldotas tyčia neina šalin.

Vėl ir vėl nori Juozupėlis nustumti nevidoną saldotą, užguldamas jį savo šonu, bet šis neina ir gana. Taip jis ir laikėsi, kol to reikėjo. Vos tik prie vežimo nebeliko kitų dviejų saldotų, paleido arklį ir tretysis. Glosto Juozupėlis arkliaus snukį, glosto ir kalba:

— Pasmaugti arklelį norėjo, nevidonai — pasmaugti! . . . Aš jiems! . . .

Bet — žvilgt į vežimo pusę: saldotų nebėra.

Grįžta Juozupėlis į sėdynę ir randa maišą, kuriuo buvo užkloti grybai, atmestą ant “drabynų” — o grybų nebėra . . .

Tą vakarą Juozupėlis grįžo namo poteriaudamas, ne kaip paprastai, garsiai, — vijo kuina, dūsavo . . . Ką sakys žmonėms — jis, teisingasis Juozupėlis?

O saldotai, pasidalinę auksinus ir išgėrę tris butelius alaus, kuriuos žydelis dar “pridėjo”, išėjo sau pramogauti . . .

STEBIU IR STEBIUOSI

Jurgis Gediminėnas

Po šiltos, gražios indėnų vasaros, ankstyva ir snieginga žiema vargina šį šiaurinio Ontario provincijos užkampį. Dar viduržiemio nepasiekus, jau iškrito virš 200 cm sniego. Sustoja susisiekimas plentais ir lėktuvais, neveikia mokyklos, o keliaujantieji ieško prieglaudos ten, kur sniegas ar pūga juos pagauna. Sunki žiema pristabdo ar sumažina visokią veiklą ar sportą ore, palikdama tikrai neišvengiamai reikalingą sniego kasimą, kuris, mano nuomone, yra jeigu ne sveikesnis, tai tikrai naudingesnis už labai paplitusį, taip vadinamą "džoginimą", kurį visoje Š. Amerikoje praktikuoja nemažiau 10 milijonų ne visai gudrių visokio amžiaus žmonių. Jeigu jaunas kvailioja, tai nieko nepaprasto, bet kai aš pamatau senesnio amžiaus "bekisnojančių", tada nebežinau ar tokį reiktų išbarti, ar tik pasijuokti, nes daugeliui iš jų šį sportą nutraukia gydytojai, o ne retai juos pavėžina ir greitoji pagalba. Ar nesveikiau būtų senesniems kasdienis poros valandų energingų žingsniu pasivaikščiojimas, kuris bent nebejuokintų kitų žmonių?! Praėjusį rudenį aš išvaikščiojau kelis šimtus mylių užmiesčio miškeliuose ir brūzgynuose su šautuvu rankose, o apsidžiaugiau ne tiek medžiojimu, kiek pakelės vaizdais ir gamta. Įvairiaspalvių lapų medžiai, čiurolenantieji upelių ir padangėje girksinčios į pietus skrendančios žąsys, mane lyg perkeldavo jeigu ne į Lietuvą, tai į kažkokį svajonių ar sapnų kraštą, iš kurio tikrovėn sugrįždavau tik po netikėto kurapkos purptelėjimo . . .

Po ilgesnio pasivaikščiojimo, yra labai malonu atsisėsti patogioje kėdėje, įjungti televiziją ar ką nors paskaityti, kas man daugiausia laiko ir užima. Mano žmona net klausinėja, kaip tos ilgos skaitymo valandos man nenusibosta, o aš mandriai atsikertu, kad noriu stebėti pasaulio įvykius ir būti gerai informuotu.

Stebiu politinius įvykius, tolimesnius Sovietų Sąjungos prasiveržimus bei komunistų laimėjimus, nesiliaunantį ir vis didėjantį komunistų skverbimąsi į visokias gyvenimo sritis ar sluoksnius, o ypač į žinių perdavimo tarnybą — radiją, televiziją ir spaudą, žinoma, nepamirštant įvairiausių mokyklų, o baigiant net bažnyčiomis. Šie, raudonlige užsikrėtę, netikrieji apaštalai, dauguma net neprisipažįsta, o gal ir nežino esą komunistais, dangstosi radikalų, kairiųjų liberalų, ar net socialistų vardais. Jeigu kur nors prasideda didesni streikai, didesnės protestų demonstracijos ar bet

kiekie didesnio pasisekimo žmonių masėse galį turėti įvykiai, tai giliau pasikąsę, beveik visuomet atrasime sąmoningus ar "nedamuštus" raudonusius. Šie nesąmoningieji gal ir nežino, kad jų pati vyriausioji vadovybė, visi operatyviniai įsakymai ar net ir pinigai, ateina iš "trečiosios Romos" — Kremliaus, o didinant bedarbę, infliaciją ir sukeliant visuotinę žmonių nepasitenkinimą bei chaosą, gal jiems ir pavyks sužlugdyti tą prakeiktą kapitalizmą. Aišku, kapitalizmas išnaudoja žmones, turi ydų, bet ką komunizmas vis žada, tai kapitalizmas jau seniai savo žmonėms davė . . . Bent tuo tarpu jokio geresnio pakaitalo kapitalizmui nebesurandama. Iš kitos pusės, ar neužtenka pasaulyje "komunistinio rojau" pavyzdžių, iš kurio bėgančius nesustabdo nei jokios geležinės uždangos, nei jūros, nei Berlyno gėdos siena, nei moderniai apginkluoti KGB pasieniečių armija . . .

Įdomu, ar komunistų intelektualai ir teoretikai pastebėjo neseniai spaudoje paskelbtus mirusiojo raudonosios Kinijos valdovo Mao Tse-tungo žodžius, kad marksizmas yra mažesnės vertės už mėsą, nes mėšlas naudojamas laukų tręšimui, o marksizmas nei tam netinka! Tik stebėjime ir stebėjimės, ar tie akliedieji paraudonavę fanatikai kada nors praregės, o turėtų taip įvykti, nes paskutiniu laiku turime jiems labai gerai įtikinančių pavyzdžių. Tik prisiminkime Vietnamo karo laikus, visokias demonstracijas bei protestus, kur ypač skaitlingai dalyvavo jaunosios kartos (buvo ir mūsų šiekių!) atstovai, kuriuos reiktų pavadinti žemesnės kultūros karta (subculture generation). Nenorėdami kovoti prieš komunizmą jie triukšmavo, slapstėsi, bėgo į Kanadą ar dangstėsi "sąmoningų papišėjusių" vardais . . . Aš juos visus vadinau "Vietnamo herojais" ir stebiuosi jų aklumu. Kur jie buvo ir kodėl nedemonstravo, kada 1975 m. komunistai laužė Paryžiaus taikos sutartį ar kai skerdė milijonus nekaltų žmonių Kambodijoje?

Dėl skerdynių Kambodijoje pragydo ir raudonoji gegutė "svieto lygintoja" Jane Fonda. Ji net karo metu vyko į Vietnamą, bet dabar Kambodijon savo nosies kišti nedrįso. Neseniai ir "Drauge" buvo geras straipsnis, kad J.A.V. liberalai tyli dėl įvykių Kambodijoje. Rašoma, kad amerikietė Elizabeth Becker iš "Washington Post" gavo iš Pol Pot Kambodijos sugriuvusios vyriausybės 94 puslapių raportą, rodantį, kad Vietnamo kariuomenė naudojasi Kambodijos teritorija. Sakoma, kad 1970 m., kada prez. Nixonas įsakė pulti Kambodijos teritoriją, ten buvo apie 300,000 Viet Congo

kareivių ir dideli ginklų sandėliai. Kambodijoje slapstėsi ir vyriausias Viet Congo štabas. Tuo laiku J.A.V. liberalai buvo surengę didžiausių demonstracijų bangą, protestuodami prieš Kambodijos "neutralumo pažeidimą". Kent universitete įvyko ir garsi tragedija, kai kareiviai nušovė 4 protestuojančius studentus. Visi reikalavo "sustabdyti žudymą", tačiau, kaip dabartiniai gandai rodo, Kambodijoje žudymas prasidėjo tik kai liberalai kongrese nutraukė ginklų ir lėšų telkimą. Po to žlugo Pietų Vietnamas, žlugo Laosas, kuris tapo Vietnamo kolonija. Kambodija pakliuvo raudoniesiems chmerams, o dabar Vietnamui, kurio išsiplėtinio bijo Tailandija ir Malaizija. Paaikškėjo, kad 1970 m. J.A.V. neužpuolė Kambodijos, ją pirmi užpuolė vietnamiečiai, o amerikiečiai teisingai įvertino padėtį Indokinijoje, bet (to straipsnyje neminima) karo laimėti nenorėjo ir neleido J.A.V. radikalai, liberalai, o jiems labai gerai talkininkavo žinių perdavimo tarnyba (news media).

Praėjusių metų pabaigoje turėjome net keletą, per visą pasaulį nuskambėjusių įvykių. Daleiskim, popiežiaus Pauliaus VI mirtis, trumpas Jono Pauliaus I laikotarpis, o paskui, tikrai neįtikėtina staigmena, tai lenko kardinolo Karolio Wojtylos išrinkimas popiežiumi, kuo ypatingai didžiuojasi lenkai. Vienas staigmenas tautietis gražiai nukirto besigiriantį savo popiežių lenką, pasakydamas, kad jis nepasitikiš jokių lenkų, įskaitant naują popiežių . . . Sako, tik prisimink vieną žodį — "Wilno"!

Besikalbant apie naują popiežių Joną Paulių II, mūsų šiekis kapelionas net pajaukavo sakdamas, kad pavardė Wojtyla gali būti sulenkinta lietuviška pavardė Vaidyla, o aš gerai prisimenu, net tokia pavardė savo sesers, Suvalkijos ūkininkės, kaimynų. Dar aiškiau pasisakė iš Romos Čikagoje besilankantis prelatas L. Tulaba, kad naujas popiežius iš motinos pusės yra Lietuvos didikų Sapiegų ainis. Neverta dėl popiežiaus kilmės ginčytis, o geriau palaukime ir pasižiūrėsime, kaip jis išspręs Vilniaus arkivyskupijos priklausomumą, ar jo ausį pasieks lenkų skriaudžiamų Seinų lietuvių skundai, o tikrai apsidžiaugsime, kai susilauksime lietuvių kardinolo, kuriuo neabejotinai pirmas kandidatas būtų J.E. vyskupas V. Brizgas.

Apie religijas ir bažnyčias yra ir daugiau įdomių naujienų, Štai, Jamaikoje, Kingstone, po neseniai įvykių dėl gazono kainų pakelimo metinių demonstracijų, kuriose žuvo 4 žmonės, susirinko 130 Pasaulio Bažnyčių Tarybos (WCC) narių. Buvo gerokai ginčijamasi dėl stambių šios organizacijos pinigų sumų

davimo "patriotiniam frontui" Rodezijoje ir panašiai Swapo organizacijai Namibijoje. Pinigai, skirti pabėgėlių šalpai ir mediciniai, daugumos stebėtojų įsitikinimu, nuėjo tų komunistinių organizacijų ginklams. Tuo reikalu buvo daug triukšmo ir spaudoje. Vadinamojo "trečiojo pasaulio tautų" atstovai labai priitarė aukščiau minėti šalpai, prieštaraujančius pravardžiuodami rasistais, bet kai kurios Kanados bažnyčios (gaila, katalikai nepaminėti; žada iš tos organizacijos išstoti, ypač jeigu ateityje vėl bus šelpiami visokie neaiškūs "išsilaisvinimo frontai"). Labai keista, kad paskutiniu laiku žinių perdavimo taryba, vis dažniau čia aukščiau paminėtas organizacijas Afrikoje, ir net "Sandonistus" Nikaragvoje, nevadina tikrais savo vardais — komunistais, bet vartoja gražius "patriotinio fronto" ar "nacionalistinių sukilėlių" vardus. Kitokie vardai, bet ta pati smarvė! . . .

Nusišypsojau perskaitęs, kad dvi PB tarybos narės — delegatės buvo suvažiavimo Kingstone metu išprievartautos, kai jos naktį išėjo atsigavinti šviežiu oru . . . Reiktų daugiau šios tarybos narių susipažinimui, vietoje siųsti į Afriką, ar į komunistinius kraštus, o, daleiskim, "libes" į Iraną pasiųsti, tai, neabejoju, dauguma delegatų pakeistų nuomone, arba . . . visi negrįžtų.

Štai, neseniai Čilėje lankėsi Kanados federalinio parlamento liberalų atstovas Ralph Stewart, kuris, kaip Čilės universiteto svečias, praleido vieną savaitę kalbėdamasis su studentais, darbo unių vadovais, kunigais ir vyriausybės atstovais, sakosi jokių kankinimų ar masinių areštų nepastebėjęs, o jo apklausinėtieji pasakė, kad tokie dalykai galėjo įvykti 1973 m., tuojau po karinio perversmo, nuvertusio socialistinę-marksistinę Čilės vyriausybę. Jo nuomone, Kanada turėtų nustoti kabinėtis prie Čilės už žmogaus teisių laužymą, nes per daug įpratome užpildinėti savo draugus, kurie mums padėjo praeityje, tokius kaip Pietų Afrika . . .

Ne be kritikos yra ir katalikų bažnyčios atstovai, o tai matome ir spaudoje, daleiskim, straipsnyje "Religiniai ordinai krypta į marksizmą", kuriame aprašinėjama Romos katalikų bažnyčios 68 religinių ordinų vadų (įskaitant jėzuitus, pranciškonus, benediktinus ir dominikonus) pernai rudenį įvykusį Romoje suvažiavimą, kuriame kalbėtajai ragino "išsivaduoti iš vakarų kapitalistų ideologijos", arba, kad "mūsų drąsūs religingieji yra išpareigoję marksizmui" ir pan., o kalbėtajai daugumoje buvo iš "trečiojo pasaulio" ir Lotynų Amerikos vis verkšleno apie politinę ir ekonomi-

nę priespaudą, visai neužsimindami apie religinius reikalus, ar visokią priespaudą komunistiniuose kraštuose. Perdaug visokių religinių sektų ir bažnyčių laisvoje ir demokratiškoje Š. Amerikoje, o kai kurios iš jų yra tamsių, atsilikusių, nepatenkintų ar kažko ieškančių, neprotingų žmonių sambūriai. Tai įrodė praėjusių metų pabaigoje per visą pasaulį nuskambėjusios Gvajanos sektininkų žudynės. Jų dvasios vadovas, "kunigas Jim Jones", jau buvo suplanavęs savo avelės ir iš jų sugrobtus milijonus, perkelti į sovietinį "rojų". Patologų nuomone, ten nebuvo masinė savizudystė, nes tik apie 200 nusižudė, o 700 buvo nužudyti injekcijomis. Keistoka, kad atradau Kanados MacLean's žurnale šias žudynes palyginant su, būk tai, įvykusiomis savizudybėmis prieš pat Hitlerio III-čiojo Reicho kapituliaciją 1945 m. pavasarį. Kiek prisimenu, tai ten jokių masinių nusižudymų nebuvo. Nusižudė tik Hitleris su savo, vos spėjusia už jo ištekti, drauge Eva Braun ir nacių propagandos ministeris J. Goebbels su šeima, o pavartotą žumale vokišką žodį Götterdämmerung", spėju, geroka dalis kanadiečių skaitytojų tikrai nesuprato.

Kalbant apie atsiskyrimą su šia ašarų pakalne, prisipažįstu, seku žymesnių žmonių mintis, o nuliūstu pamatęs pažįstamo tautiečio nekrologą. Praėjusiais metais netekome kelių žinomų bei Lietuvos kariuomenėje užsitarnavusių pagarbą pulkininkų — O. Urbono, J. Balčiūno (Švaisto), A. Stapulionio ir jau 1979 m. plk. K. Ališausko, gediminėno kpt. F. Eidimto ir daug jaunesnių, žemesnio laipsnio Lietuvos kariuomenės žiedų. Gaila, bet visiems artėja "išėjimas" ar "atsiskyrimas" — kažkas paslaptingo ir neišvengiamo . . . Ne be reikalo Š. Amerikoje juokaujama, kad yra du tikrai neišvengiami dalykai — mokesčiai ir mirtis!

Manęs visai nejaudino, daleiskim, Izraelio Goldos Meir mirtis, labai jau apgailėstaujama žinių perdavimo tarybos ir žydų prisibijančių didžiųjų pasaulio asmenybių, nes ji nei pasauliui nei Lietuvai nieko gero nedavė ir net pačiam Izraelyje buvo pašalinta 1974 m. nuo ministerio p-ko pareigų už nebudrumą bei nepasiruošimą 1973 m. Yom Kippur karui. Visai kitaip galvojau, kai pernai, gruodžio mėn., perskaičiau apie buv. J.A.V. Jungtinio štabo v-kis generolo George Brown mirtį, kuris 1974 m. drąsiai pasakė, kad žydai valdo bankus ir žinių perdavimo agentūras (news media), o 1976 m. dar pridėjo, kad Izraelis yra našta J.A. Valstybėms! Ar tai ne tiesa?! Reikia gerbti žmogų už nuoširdžiai atvirus žodžius.

"Komunistai pradėjo naujos rūšies karą prieš disidentus", ir panašių užvardinimų straipsniai, pasirodė praėjusį rudenį visame laismave pasaulyje po staigios bulgaro disidento Georgi Markov mirties, spėjama, KGB agento, pasivaikščiojimo Londone metu, įdurtu užnuodytu lietsargio smaigaliu. Šis nužudymas ir panašūs disidentų užpuolimai įvykę Los Angeles ir Paryžiuje, patvirtina gandus, kad Kremlius yra bet kokiomis priemonėmis pasiryžęs nutildyti visus tuos, kurie drįsta kalbėti prieš ar kritikuoti komunistinę "sistemą". Ar ne keistas sutapimas, kad ir kaikurie mūsiškiai, belaukią savo giminių išleidimo iš sovietinio "rojaus" ar planuojantieji lankytis sovietijoje, pasidaro visai neveiklūs ir netyla. (Vos tik nepasakiau seną priežodį apie pasturgalį svečiuose . . .) "Protingi lietuviai", pagalvojau, o toks buvo novelės pavadinimas K. Barėno knygoje "21 Veronika".

Mūsų spaudoje galime pastebėti ir ne visai protingų tautiečių, daleiskim, pasmerkiančių ir priskiriančių prie paprastų teroristų pabėgėlius nuo komunizmo Brazilskus, o dar gražiau, tai prisidedančių prie žydų ir komunistų sujungtoms jėgoms, taip vadinamų, "karo nusikaltėlių", medžioklių. Nenuostabu, kad kraujo ištroškę kerštaujantieji žydai, užsimiršę savo pačių padarytus nusikaltimus, gauna komunistų pagalbą, bet kai mūsiškiai ir net spaudos žmonės čia talkininkauja, tai jau nesuprantama ir nepateisinama. Pernai žiemą skaitydamas knygą "Aftermath", apie žymaus nacio Martin Bormann'o medžioklę Pietų Amerikoje, 442 puslapyje, nustebau atradęs padėką už pagalbą mūsų tautiečiumi Vytautui A. Dambraiui, Buenos Aires įstaiigoje. Nors čia joks nusikaltimas neįvykdytas, bet jeigu šis tautietis į žydus panašiu reikalu kreiptųsi, tai greičiausiai jokios pagalbos negautų . . . Skaičiama, kad New Yorko žydėliai net nusipjauna paminėjus lietuvius . . . Prie šitos temos sugrįšime vėliau.

Nustebau perskaitęs "Drauge" (1979. I.22) Antano Griniaus straipsnį "Ar ne perdaug seneliai šelpiami", o už tokį straipsnį J.A.V. seneliai turėtų jam gerai "plunksnelės paratyti". Nesu gyvenęs J.A.V., bet žinau, kad ten nėra, kaip Kanadoje, nemokamo gydymo. Skaitau statistinius davinius apie didelį amerikiečių skaičių, gyvenančių žemiau vadinamos "neturto linijos" ir kad daug iš jų negauna jokių pensijų, išskyrus nedidelę valdžios pašalpą (social security), o kai kurie dar gauna priedo maisto ženklukus (food stamps), kurių Kanadoje visai nėra.

(Bus daugiau)

TREM TIES TRIMITAS

Redaguoja —
S. Kaunelienė
531 W. Grand Blvd.
Detroit, Mich. 48216

ŠAULYS IR POLITIKA

KLEMENSAS ČEPUTIS

Šiuo metu daug mūsų organizacijų ir paskirų veikėjų aktyviai įsijungė į šio krašto politinį gyvenimą. Jei norime, kad mus žinotų, mūsų reikalais rūpintųsi šio krašto politikai, privalome ir patys tais reikalais domėtis.

Kad žinotume kurios krypties privalo laikytis šaulys tremtyje, žvilgterėkime kokios idėjos veikė didįjį mūsų tautos vyrą, Šaulių Sąjungos įkūrėją, Vladą Pūtį. Turėdamas platų politinį akiratį tuo metu, Pūtvis suprato, kad bajorija, atskilusi nuo tautos kamieno, nebesupranta jos reikalų, todėl reikia su naujomis idėjomis eiti į kaimą, į mūsų sveikąją tautos dalį.

Vladas Pūtvis buvo varpininkas, subrendęs "Varpo" įtakoj visuomenininkas, pramatęs ateitį, kalbėjo: "vedie lietuvų tautos žvaigždę pro šalį partinių rietenų, nes pats gyvenimas stumia mūsų broliją tvirtu, vienijančiu valstybės stiprinimo keliu ir tuo mes tampame visos tautos aukuro tarnais". "Šaulys yra arčiausiai tautos širdies, visur mes būsimė kur tautos dvasia pareikalaus". Tie Pūtvio žodžiai apibūdina jį kaip gilią politinę asmenybę, tai pranašas, kuris pramatė partinių politikierių bankrotą.

Dabartinė LŠST organizacinė ginamoji koncepcija yra pasikeitusi, jos uždaviniai daug komplikotesni, dvasinė būklė šiame tėvynės netekimo tarpsnyje skirtinga, nes gynybos pozicijų nebeturime, todėl turime persiimti plačią karinę — politinę dvasią, kuri ruošų mus puolimo akcijai, nes mūsų tikslas atgauti tautai laisvę. Mūsų pasiruošimas turi būti karinis ir politinis. LŠST yra vienintelė organizacija, kuri tai gali veiksmingai įvykdyti. Kariniai pasiruošę, politiniai sąmoningas šaulys bus avangardas Lietuvos laisvės kovoje. Todėl šaulys turi sekti spaudą, plėsti

savo karinį ir politinį akiratį, kad tinkamu momentu galėtų padėti kovojančiai tautai atgauti laisvę.

VLIK'o vaidmuo. Mano nuomone, laisvės kovą veda, organizuoja ir už ją yra atsakingas VLIK'as, nes jis yra vienintelis pasaulinio masto veiksnys, nes yra visos gyvosios tautos įpareigotas siekti atstatyti Lietuvos suverenumą. Šaulys yra pasipiktinęs vykstančiomis tarp partijų pasaulėžiūrėmis kovomis, nes jos silpnina mūsų bendrų uždavinių siekimą ir yra stabdys sklandžiam, vieningam darbui.

Šaulys tautos sargyboj yra sąmoningas įsipareigojimuose, tvirtas tautos sargybos nešėjas, nesileidžia sąlygojamas pašalinių įtakų, ideologinius nesutarimus palieka individo sąžinės balsui. Šaulys pritaria Sąjungos struktūrai, teikia pirmumą koncentruotam vadovavimui, kas sudaro mūsų gretų plėtimosi stiprybę. Šaulys, kaip kovojančios tautos šulas, yra pasipriešinimo svetimybėms dvasinės sąžinės puoselėtojas, nes jis remiasi dvasine stiprybe ir gilios senovės tradicija, net siekiant pagonybės laikus, nes tik tuomet pilnumoje galėjo pasireikšti lietuvių karinis genijus. Sėkmingam pareigų atlikimui šaulys seka politinius įvykius savam krašte, kad orientuotųsi vidaus ir užsienio politikos pasireiškimuose.

Vienijimo mintis. Lietuvių bendruomenei skirstantis į socialinius, ekonominius, profesinius ratelius, šauliai atlieka didžią vertingą pareigą politinėj ir kultūrinėj veikloj, tai tvirtina skaitlingas įsijungimo atėjimas į šaulių gretas. Čia jis atranda daugiau laisvės pasireikšti. Senobinės lietuvių tautos atsparumas ir atlikti žygiai rodo, kad tauta buvo stipri, politiniai konsoliduoti iki atėjūnai pradėjo brautis su internacionalinėmis

idėjomis, kurios silpnino lietuvių charakterį ir gyvenimo būdą.

Politikos nepažinsi, neturėsi pagrindo po savo kojomis, sako V. Pūtvis, kuris buvo tų laikų politikos žinovas. Kai lietuvis yra okupuotas persekiojamas, kai kasdieną girdime balsą "Laisvės Lietuvai", tai jais nesirūpinti, neiti į pagalbą, neįsijungti į politiką, kuri ir nustato veikimo gaires, būtų nusikaltimas. Šauliai sudaro junginį apsišvietusių brolių ir sesių, kuriam tinka definicija: LŠST yra politinis sambūris, besirūpinantis lietuvių tautos laisvės ir suverenumo atstatymu. Vladas Pūtvis, gerai pažindamas lietuvių tautos sluoksnius ir to laiko dvasią, ryžosi kurti organizaciją, kuri remtųsi tautos dvasios ideja, rūpintųsi valstybės interesais ir būtų visus apjungiantis ažuolas, duodąs užuovėjos visiems geros valios lietuviams.

Grauzikuose varpui suskambėjus, jo aidas pasiekė valstiečių trobeles visoj Lietuvoj ir išjudino visą jaunimą, tik dvarininkai liko kurti. Taip gaivalingai spietėsi veržlus jaunimas, stojo į šaulių eiles su didžiu entuziazmu, nes pajuto kad čia daugiau laisvės tikslams siekti. Čia būrėsi visų pažiūrų, įvairių socialinių grupių patriotinis jaunimas. Tautos dvasia yra kovotojų širdyse ir pramatymas galimų įvykių yra politinės šaulio dvasios pradmuo.

Šaulys žino, kad įsijungus į bet kuriuos partijos rėmus, neturėtų laisvo apsisprendimo teisės, prarastų valstybingumo pradą ir prasidėtų jo dvasinė degradacija, pasidavimas vienai idejai vestų į suverenumo praradimą, kuris šaulius apsaugo nuo grupinių peštynių ir pastato jį aukščiau, nepaliestą egoistinių nesutarimų. Šaulys plečia savo veiklos bazę, remdamasis krikščioniškuoju humanizmu ir kultūros pagrindais, nes jie svarbūs elementai valstybės gyvenime.

Šaulio stiprybė — jo kelio aiškumas, tvirtas tautos interesų gynimas einant trumpiausiu keliu prie mūsų tikslo, kuris lengviau pasiekiamas laikantis darniai valstybingumo gairių, gi tautybės primato iškelimas jungia visus, kai mūsų tautinės sampratos simbolis — karalius Mindaugas apjungė visas gentis. Šiuo metu erzelis tarp grupelių veda prie tautinės dvasios nualinimo. Šaulio valstybingumo idealas aiškiai rodo kuriuo keliu jis turi eiti, atsiribodamas nuo siaurų grupinių interesų, pats sprendžia, kuris darbas yra naudingas ir patrauklus Lietuvos interesams.

Šaulys gerbia mūsų tautos pirmūnus, pranašus, kovotojus, patriarchus, kurie aukoja savo dvasines vertybes ir gyvenimo tikslą matė tautos kūryboj ir laisvėj. Tų didžiųjų tautos vyrų

pavėsyje šaulys bręsta valstybinės idėjos veikiamas. Į šaulių gretas sueina broliai suaugę ir apsisprendę ir išugdę dvasinę asmenybę dirba savo tautos gerovei.

Šauliai laiko skaldymo procesą žalingu, nes jis pasitarnauja okupantui, jų norui sunaikinti išeivijos rezistencijos potencialą, nes jie žino, kad susiskaldę mes išnyksim.

Šauliai veikloje remiasi V. Pūtvio sukurtomis dvasinėmis vertybėmis, veikia centralizuotai, klauso savo vadovų, kuriuos patys išsirenka, ir taip vykdo savo uždavinius. Šauliai supranta savo dvasines vertybes ir būdami drausmingi, susiklausę turi įtakos ir už savo organizacijos ribų.

Šaulio tikslas įsijungti į mūsų politinę veiklą, atsiribojant pasaulėžiūrinių intrigų, kurios skaldo mūsų jėgas. Šaulys yra pareigingas ir taurus savo darbuose, nes šiuo metu, kai Tėvų Žemė šaukiasi, nei vienas negalime likti nuošaliai ir visi turime jungtis į didžiąją tarnybą. Šaulys nuoširdžiai jungiasi į dialogą, bando paveikti kiekvieną lietuvių-ę, nes visi turime girdėti ir suprasti pavergto brolio šauksmą.

Šaulio akiratis. Vesti dialogą su kitaip manančiais yra mūsų pareiga ir privilegija, bet sprendžiamoj fazėj šaulys lieka tvirtas, nesukrečiamas, tvirtai žengiantis lietuviškuoju keliu. Mūsų įsipareigojimai tautai, reikalauja iš mūsų moralinės tvirtybės ir pasiruošimo, kad laisvės aušrai ryškėjant, šaulių daliniai pirmieji atsirastų Lietuvos laukuose su savo vėliavomis ir padėtų atgauti nepriklausomybę.

Vadovybę renkam iš savo tarpo, renkam tuos, kurie moka ne tik vadovauti, bet yra pavyzdžiai ir mūsų jauniems broliams, sesėms, kurie tiki Šaulių Sąjungos tradicijų amžinumu, bei mūsų kovos šventumu. Savo jauniems šauliams privalome perduoti savo įsitikinimus, nes mums pavargus jie privalės vadovauti ir tęsti sąjungos įkūrėjo V. Pūtvio pradėtą darbą.

Šaulio Credo. Šaulių Sąjunga Tremtyje yra politinė organizacija, kuri semia stiprybę iš tautos dvasinių gelmių, siekiant suprasti politinių įvykių klostymąsi pasaulinėj arenoj, juos panaudojant savo tikslams realizuoti. Nepolitikuoti šandieną — nusikaltimas, tai dezertyravimas iš kovos lauko, palikus brolius nežinomam likimui. Nesuprasdami politikos vingių, tapsime srovės nešamais šapeliais. Mes esame Vlodo Pūtvio valstybingumo idėjos tęsėjai ir vykdytojai.

Š.S. būdama nepartinė organizacija, laikosi nuošaliai, nesikišdama į partines rietenas, kurios kyla dėl pasaulėžiūrinių skirtumų, nes visos tos rietenos yra kenksmingas reiškinys. □

JUOZĖ VAIČIŪNIENĖ

P O S M A I

*Po dvidešimt posmų lininė tolkelė;
O posmai po trisdešimts siūlų.
Apmest iš jų ilgą šnekutį takelį
Atskrendantis aidas man siūlo.*

*Ataus jį nemirštamą meno kūrėjas
Iš ledo ir kraujo lėlijų . . .
Tai žodis, prieš gaidgysčių gaidgystes kėlęs,
Nei laiko, nei maro nebijo.*

*Kaip, gimus iš tvano, nubėgo per dangų,
Per žemę nubėgs juosta Vaivos,
Kur mano tauta qžuolynais užaugo,
Kur gyvos pakalnės ir kalvos . . .*

*Ir tiesiasi juosta nuo žaibo mestuvų
Iš ilgesio suverptų gijų.
Žinau, kad nė vienas lapelis nežuvo
Nei ledo, nei kraujo lėlijų . . .*

Jurgis Juodis — Geležinis Vilkas, aliejus

STIPRINKIME LIETUVOS
LAISVĖS KOVĄ

Šiuo metu lietuvių tauta kenčia sunkią istorinę krizę. Nuo mūsų pačių priklauso, ar Lietuva stosis nepriklausomu demokratiniu kraštu, kuriame visi jos gyventojai, be pažiūrų skirtumo, galės naudotis pilnomis teisėmis ir ramiai gyventi bei ugdyti savo kultūrinės ir ekonominės jėgas, ar papuls į jungą kaimyninių valstybių, kurios stengsis mūsų krašto gyvybės sultis siurbti savo naudai. Kad pasiektum savo tikslą, turime būti organizuoti ir visi esantieji laisvame pasaulyje lietuviai, įtempti visas jėgas atlaikyti audrą, o gal ir netolimoje ateityje, kad laimėti laisvo ir savarankiško gyvenimo teisę.

Viena iš geriausių ir stipriausių organizacijų yra Lietuvos Šaulių Sąjunga Tremtyje. Ji yra gerai organizuota ir kultūrinėje veikloje užima pirmą vietą. Todėl, lyg gaisras miške, paplito ir plečiasi visuose laisvojo pasaulio kraštuose. LŠST narių skaičius ne desėtkais, ne šimtais, bet jau tūkstančiais skaičiuojama. Tai yra gražus ir geras reiškinys, nes įgijo daug simpatijų visuomenėje. Gaila, kad vis dar atsiranda asmenų, kurie nesupranta, ar nenori suprasti šaulių organizacijos tikslų, ją niekina ir ignoruoja, todėl tokie lietuviai yra trumparegiai. "Tas laisvės nevertas, kas negina jos!"

Stiprinkime Lietuvos laisvės kovą. Kiekvieno susipratusio lietuvio, jei jis to vertas, pareiga priklausyti šaulių organizacijai. Nariais gali būti visi lietuvių kilmės asmenys, abiejų lyčių, nejaunesni kaip 15 metų amžiaus. Nariais gali būti ir nelietuvių kilmės asmenys, jei jie rūpinasi lietuvių tautos reikalais ir dirba jos naudai. Šaulių Sąjungoje, ypač jaunimui, yra gana plati dirva: steigti, rengti ir stiprinti jau esančias vaidinimo kuopeles, chorus, orkestrus, ansamblius, sporto komandas ir kitokiais atvejais ir būdais vykdyti lietuvių tautinę, kultūrinę ir visuomeninę veiklą. Kuo daugiau bus narių, bus didesnė ir stipresnė organizacija, kovoje dėl Lietuvos laisvės.

S. Pačesa
(Australia)

MIELOS SESĖS, BRANGŪS BROLIAI

Skaitydami "Tremties Trimitą", randate daug spragų. Apie vienų kuopų ar rinktinių veiklą randate žinių beveik kiekviename numeryje, apie kitų — labai mažai, o apie kai kurių visiškai nieko nėra. Kaltė pačių dalinių. Vietos turime pakankamai. Normaliai 10 puslapių, o jei medžiaga aktuali, įdomi, "Karys" visad duoda daugiau puslapių. Girdžiu nusi-skundimų: — Mes tiek daug dirbame, o "Tremties Trimite" apie mūsų veiklą nieko nėra. Kaip bus, jei korespondentai neparašo. Kuopos turėtų ne tik išsi-rinkti nuolatinius korespondentus, bet kuopų vadovy-bės, nerasdamos žinių apie kuopos veiklą, turėtų pa-siteirauti, kodėl korespondentas nerašo.

Pasitaiko, kad ir labai darbštūs ir stropūs kores-pondentai, po kiek laiko išsisemia. Kuopos vadovybės pareiga juos paskatinti. Gal susirinkimų metu reiktų korespondencijas perskaityti, pakomentuoti, pagirti. Būtų gera, jei didesni daliniai turėtų bent kelis ko-respondentus, kurie rašytų į atskirus laikraščius ir į "Tremties Trimitą". Būtų lyg savotiškos varžybos, visi stengtųsi geriau, tiksliau parašyti ir nebūtų visuose laikraščiuose tas pat apie vieną ar kitą įvykį parašyta.

LŠST turi daug S-gos veteranų, kurie galėtų pa-rašyti įdomesnių prisiminimų iš S-gos veiklos Lietu-voj, savo asmeninių išgyvenimų ar linksmesnių įvykių iš šauliškos veiklos.

Turime savo tarpe daug gabių dailininkų, rašyto-jų, poetų, kurie savo raštais ar iliustracijom labai pra-turtintų "Tremties Trimitą", bet jie savo duoklės sa-

vam organui nėra atidavę. Laukiam jų grožinės li-teratūros, laukiam jų poezijos.

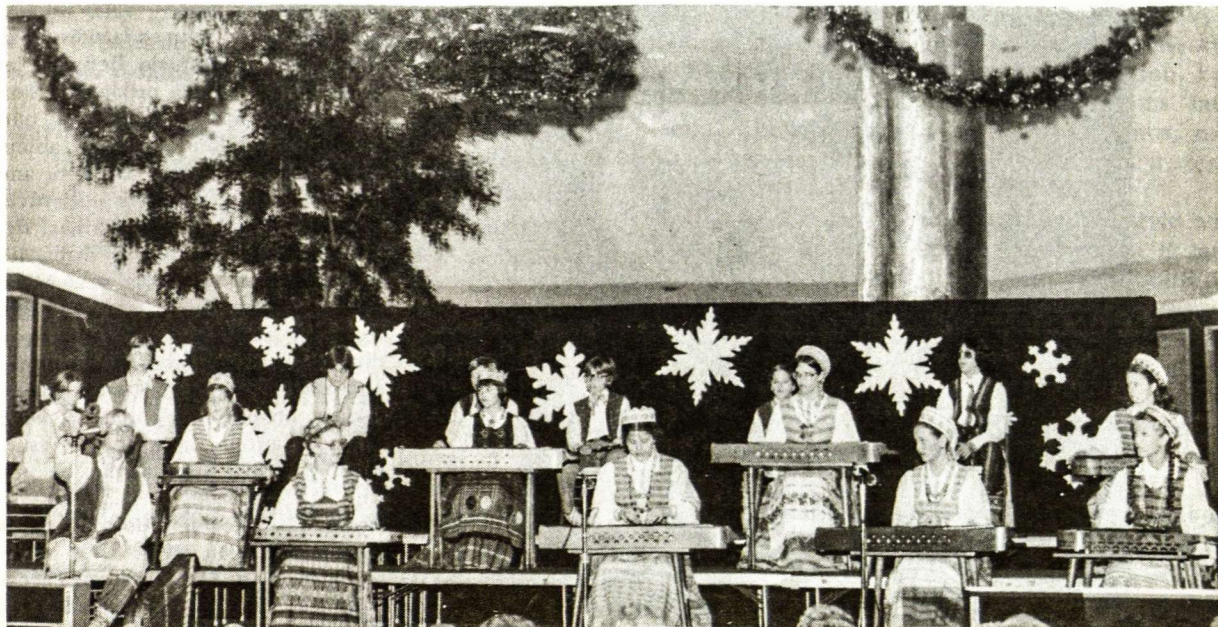
Čia beveik kiekvienas turi foto aparatą. Dauge-lis yra puikūs fotografai. Nepašykštėkim vienos kitos nuotraukos "T. T."

Kiekvienas žurnalas laukia gerų straipsnių, kurie priverstų pagalvoti, pasvarstyti, peržiūrėti savo veiklą. Laukia straipsnių, kurie uždegtų, paskatintų veikti. Gaila, mūsų žurnalistų savo kelią Lietuvoj praėjusių eilės mažėja, o naujų ne taip lengva prisiauginti. Kiekviena kuopa turėtų ieškoti būdų įtraukti jaunuo-sius šaulius į "Tremties Trimitą" bendradarbių tarpą. Vadovybės turėtų pradžioj jiems padėti, paskatinti, gal vieną kitą premiją paskirti. Kada jie įgus, bus naudos ir S-gai ir pasitenkinimo jiems patiems.

Dažnai šauliškos veiklos aprašymai yra spausdina-mi mūsų dienraščiuose ar savaitraščiuose. Visi žinom, kad korespondencijos dienraščiuose būna nepasenusios, kai žurnale apie įvykius skaitome po mėnesio ar dar ilgesnio laiko tarpo, bet, nepamirškim, dienraštį per-skaitom ir išmetam, o žurnalus komplektuojam ir jie išlieka, juos saugom ir ta medžiaga bus labai nau-dinga istorikams, rašantiems S-gos istoriją ar gyvena-mo miesto ar apylinkės istoriją.

Jei norime, kad "T. T." būtų tikrai įdomus, pa-trauklus ir jame atsispindėtų visų dalinių veikla, jei norime, kad jame būtų įdomių straipsnių, geros gro-žinės kūrybos, susirūpinkime visi, ypač vadovaujan-tieji asmenys, nes redaktorius ar redaktorė stebuklų padaryti negali. Tik visų pastangos, visų įnašas, duos gražių rezultatų ir "T. T." bus mūsų visų ir laukia-mas ir su noru skaitomas. □

Čiurlionio Ansamblio liaudies muzikos instrumentų — kanklių ir lumzdelių orkestras po koncerto Klevelande, Euclid Square Mall prekybos centre prie šaulių žalgiečių papuoštos kalėdų eglutės. Nuotr. Garlos

VIENAS "STASIO BUTKAUS" ŠAULIŲ KUOPOS STEIGĖJŲ

"Stasio Butkaus" šaulių kuopos eilėse turime gražaus amžiaus pasiekusių keleta asmenų. Apie vieną iš jų čia pakalbėsiu.

Feliksas Motuzas

Feliksas Motuzas gimė 1891 m. vasario 2 d. Rudiškių bažnytkaimyje, Jonišio valsč., Šaulių apskr., mažžemio ūkininko šeimoje. Pradžios mokslą ėjo pas savo dėdę, aušrininką Juozą Motuzą. Vėliau žinias gilino pas vargonininką Joną Merkelį. Iš jo Feliksas išmoko ne tik skaityti ir rašyti, bet ir knygą pamilti. F. Motuzas dar jaunas būdamas, jau dalyvavo J. Merkelio suorganizuotame jaunimo ratelyje. Šio ratelio tikslas buvo šviestis per dainas, žaidimus ir vaidinimus.

F. Motuzas pirmą kartą viešai scenoje pasirodė 1902 m., statant veikalą "Aušra giedroje".

Nepatiko rusų žandarams Lietuvoje rengiami vaidinimai ir dėl to vienas F. Motuzo giminaičių turėjo apieisti Lietuvą ir prieglobstį rasti Amerikoje.

1905 m. vasarą, per vienus atlaidus Joniškyje, dėdė J. Motuzas sušaukė didelį susirinkimą. Susirinkime kalbas sakė iš kitur atvykę lietuviai-veikėjai. Rusai tą susirinkimą išvaikė ir keleta asmenų, ant bažnyčios laiptų, nušovė. Nušautųjų tarpe buvo ir F. Motuzo dėdė J. Motuzas. Dėdės žuvimas ir žiaurus rusų pasielgimas jauną Feliksą dar daugiau užgrūdino kovoti už lietuvių. Jis dar su didesniu uolumu skaitė lietuviškas knygas, jas platino, dalino ir klijavo atsišaukimus. Spaudos darbas F. Motuzui irgi nebuvo svetimas. Jis jame pasireiškė dar būdamas visai jaunas. 1911 m. jis parašė "Rygos Naujienoms" pirmą savo korespondenciją. Jis taip pat rašė ir į "Vilniaus Žinias", "Ūkininką" ir kitus laikraščius. F. Motuzas nenorėjo

ir slėpė žyodus. Gaila, kad ir dalis tų išgelbėtųjų pamiršo apie savo geradarius.

Lietuvoje kiek žinoma nebuvo SS dalinių, jie buvo Latvijoje, taigi ir kaltinimai, kad lietuvių SS daliniai naikino žyodus Varšuvos gete, yra fabrikacija, šmeižtai tikslu apjuodinti lietuvių tautą.

Kad ir pavėluotai, reikia surinkti medžiagą apie Lietuvos žydų veiklą sovietų okupacijų metu ir ją išleisti atskiru leidiniu, kad uždarytume burnas lietuvių tautos juodintojams.

K. Pautienis

tarnauti okupantui ruskiui ir nestojo į jo kariuomenę. Jis 1913 m. atvyko į Ameriką ir apsigyveno Čikagoje. Po poros metų persikėlė į Detroitą, kur ir dabar tebegyvena.

Detroitė F. Motuzas, su žmona Veronika, įsijungė į visuomeninę veiklą. Dainavo choruose, vaidindavo įvairiuose rateliuose. F. Motuzui neretai tekdavo tokiems vaidinimams vadovauti ir režisuoti. Jo iniciatyva Detroitė buvo įsteigtas Dailės choras, o 1917 m., kartu su M. Petrausku, suorganizavo Lietuvos Operos draugiją. F. Motuzas, kol jaunas buvo, visur dalyvavo ir priklausė. Kartą išsitarė: "Jei aš kurį sekmadienį niekur nedalyvauju, gailiuosiu tos dienos, kad ji taip veltui praėjo".

Feliksą Motuzą pažįsta veik visi. Maža yra tokių organizacijų, kurioms jis nepriklausytų. SLA, Tėvynės Mylėtojų d-ja, Santara, Dariaus-Girėno klubas, žurnalistas, šauliai ir kitos organizacijos turi jį savo eilėse. Feliksas Motuzas, būdamas jaunesnis, čia Amerikoje rašė į "Tėvynę", "Naujienas", "Sandarą", "Dirvą" ir kitus leidinius. Yra parašęs ir atsiminimų knygą ir "Naujienose" jau du trečdalius jos yra atspausdinęs. Tačiau dėl darbo jėgos stokos jos pasirodymas užsitraukė. Gaila, jis dabar ne tik jau nerašo, bet akims susilpnėjęs net ir paskaityti nebegali. F. Motuzas yra malonaus būdo ir su visais gražiai sugyvena.

F. Motuzas turėjo gausią biblioteką ir įvairių raštų, bonų bei medalių kolekciją. Žmonai Veronikai susirgus ir apsigyvenus pas dukterį Mirgą, F. Motuzui teko kraustyti į naują gyvenamą vietą ir ryšium su tuo išdalinti savo brangenybes. F. Motuzas savo senosios vietos gailisi ir sako: "Išvaizduok tu man, 50 metų išgyvenau toje vietoje ir po tiek laiko turėjau keltis į naują vietą".

Nors F. Motuzas dar stiprus, bet negalėdamas vairuoti automobilio ir skaityti knygų ar laikraščių, daugiausia laiką leidžia prie televizijos. Mažiau lankosi ir susirinkimuose ir renginiuose. Feliksas yra kuklus, kad kas nuvežtų, nenori visuomet prašyti, o pasisiūlančių irgi nedaug atsiranda. Žitirėk, kartais ir paveji F. Motuzą pėsčiomis einant į SLA 352 kuopos susirinkimą. SLA jis labai gerbia ir kiek galėdamas stengiasi į kuopos susirinkimus atvykti, nežitirint, kad jo pečius jau slegia 87 metų našta. F. Motuzo senelis išgyveno 115 metų, o Feliksas yra nusistatęs išgyventi 112 metų ir juokaudamas dažnai pasako: "Mano senelis išgyveno 115 metų, o aš nusileisiu, man užteks ir 112 metų". F. Motuzas gyvena vienišas ir labai

laukia, kad jį kas aplankytų, laikraščius, laiškus ar jo gaunamą korespondenciją jam perskaitytų.

Antanas Grinius

"Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopoje

"Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopa, š.m. rugsėjo 23-24 d.d. Čikagoje, atšventusi sėkmingos veiklos 15-kos metų sukaktį, įgavusi naujo entuziazmo, einant metams į pabaigą, dar daugiau pasireiškė. Kuopos atstovai, įsijungę į lietuvių karinio sektoriaus apimtyje iš kūrėjų savanorių, ramovėnų, šaulių ir birutininkų sudarytą bendrą komisiją, talkininkavo 1978 m. spalio 21 d. rengiamos žurnalui "Karys" kultūrinės popietės organizaciniam ir pravedimo darbams. Kuopos moterys talkino vaišių parengimui, o kuopos pirmininkas pravedė programą.

Aktyviai įsijungiami ir į Lietuvos karinių jėgų atkūrimo 60-ties metų sukakties minėjimo, kuris įvyko 1978 m. lapkričio 25-26 d.d. Čikagoje, organizacinius darbus. Šios įspūdingai prarastos šventės išvakarėse, lapkričio 25 d., šeštadienį, daukantėnai organizuotai dalyvaudami, minėjimo bankete, kur sudarė atskirą stalą, prisidėjo prie šio parengimo finansinio pasisekimo.

Kitą dieną, lapkričio 26 d. — sekmadienį, "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos gražus uniformuotų sesių ir brolių būrys, su kuopos vėliava, dalyvavo Tėvų Jėzuitų koplyčioje pamaldose ir apeigose prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo. Kuopos pirmininkas E. Vengiankas, kaip jūrų šaulys ir ramovėnas, LKVS "Ramovė" Čikagos skyriaus valdybos vicepirmininkas, asistuojant birutininkėms V. Kulikauskienei ir Z. Juškevičienei, žuvusiems Lietuvos nepriklausomybės kovose savanoriams, kariais ir šauliams pagerbti, padėjo vainiką prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo. Iškilmių metu "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos vėliava pagarbiai plevėsavu Lietuvos Kūrėjų Savanorių S-gos, LKVS "Ramovės", "Vytauto Didžiojo" Šaulių Rinktinės, Cicero jūrų šaulių "Klaipėda" kuopos ir kt. vėliavų rikiuotėje. Šiai prasmingai švenčiai atžymėti, "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos pirmininkas, talkininkaujant kuopos vicepirmininkui P. Malėtai, paruošė, LKVS "Ramovė" Čikagos skyriaus išleista, 60-ties metų Lietuvos Karinių Pajėgų atkūrimo sukaktuvinį leidinį. Taip kad, 1978-siems metams einant į pabaigą, "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopa, per savo atstovus, labai aktyviai pasireiškė bendrinėje lietuvių karinio sektoriaus veikloje, remda-

ma jo renginius ir prisidėdama prie jų renginių organizavimo bei pravedimo darbų.

Lietuvos karinių jėgų 60 metų sukaktį paminėjus 4 val. p.p., tą pačią dieną Čikagoje, Vyčių salėje, įvyko "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos narių metinis susirinkimas, kuris, nors ir blogam orui esant, palyginti buvo skaitlingas, praėjo darbingoje dvasioje ir aktualius kuopos veiklos klausimus svarstant, buvo gyvas.

Susirinkimą atidarė ir jam pirmininkavo kp. pirm. E. Vengianskas, į darbo prezidiumą kviesdamas kuopos vicepirmininką P. Malėtą, moterų vadovę A. Anuliene, jūrų kapitoną B. Krištopaitį ir kuopos sekretorių V. Utarą. Susirinkimas buvo pradėtas kuopos vėliavos įnešimu ir tradiciniu Tėvynės prisiminimu, kurio tekstą perskaitė V. Utara. Minutės susikaupimu, minint Lietuvos karinių jėgų atsteigimo 60-ties metų sukaktį, buvo pagerbti Lietuvos kūrėjai-savanoriai, kariai ir šauliai žuvę kovose dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. Po to, sekė kp. pirmininko išsamus metinis veiklos apžvalginis pranešimas.

Pirmininkas nurodė, kad kuopa Čikagoje ir už jos ribų, šauliškais pasireiškimais, tradiciniais parengimais, talka giminingoms organizacijoms, kuopos vėliavos reprezentacija, naujų narių priauglių, finansine parama jos reikalingiems ir kuopos izdo papildymu, buvo sėkminga. Pažymėtina kuopos talka LŠST Centro Valdybai jūros dienos suorganizavimu, kultūrinės stovyklos metu ir ypatingai pasisekusi "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos 15 metų veiklos sukaktuvinė šventė, davusi daug moralinės pasipirties tolesniai veiklai.

15-kos metų kuopos veiklos sukaktčiai atžymėti, išleistas specialus, gausiai iliustracinėmis nuotraukomis pasipuošęs leidinys ir, už nuopelnus LŠST bei "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopai, šių sukaktį švenčiant, 7 kuopos nariai buvo apdovanoti LŠST Garbės ženklais — Šaulių Žvaigždės ordinu ir medaliais.

Jūrinę programą kuopos ribose įvykdyti, taip, kaip pavasarį kad buvo užplanuota, dėl lietingo oro, laivo pagrindinių ilgai užsitęsusių remonto ir motoro sutvarkymo darbų, pareikalavusių beveik visos vasaros, nebuvo galimybės. Įvykdyti keli išplaukimai, šių metų plaukiojimo sezono pabaigoje. Kad kuopos laivas buvo tinkamai sutvarkytas ir šiuo metu paruoštas žiemai, kuopos vadovybė yra dėkinga j.š. Norbertui Martinkui bei jo pagalbininkams j.š. E. Hotzui ir J. Ulveičiui.

Visa "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos veikla šiais metais rėmėsi 132

nariais, aktyviai dalyvavusiais veiklos pasireiškimuose, talkininkavusiais vykdant užplanuotus darbus, ir vienaip ar kitaip, prisidėjusiais prie sėkmingo 1978 m. kuopos veiklos plano įgyvendinimo.

1978-sius metus numatyta užbaigt gruodžio 9 d., kuopos moterų sekcijos labdaros darbu, prieškalėdiniu lietuvių senelių su dovanomis aplankymu, Lemont, Ill. ir kuopos nariams, jų šeimoms bei jūriniai šauliškos veiklos rėmėjams rengiamu tradiciniu kalėdiniu parengimu — Kūčių vakariene, gruodžio 16 d., Vyčių salėje.

Baigdamas savo pranešimą, kp. pirm. E. Vengianskas padėjo visiems kuopos nariams, vadovams-ėms, valdomųjų organų pareigūnams-ėms, už pasišventimą ir padėtas pastangas dirbant kuopos labai ir gerovei. Pirmininko apžvalginis pranešimas susirinkusių gausiu plojimu buvo užgirtas, priimtas ir patvirtintas.

Toliau, atskiru dienotvarkėje pramatu punktu, buvo svarstomi kuopos laivo ir jūrinės programos tolesnio vykdymo reikalai. Ryšium su nemažomis kuopos laivo išlaikymo išlaidomis, nepakankamu narių tarpe susidomėjimu jūrinės programos vykdymu — plaukiojimais, keliolikai narių keliant mintį, kad laivą reiktų parduoti, klausimas buvo patiektas susirinkimui apsvarstyti ir nutarti.

Kiek ilgiau užtrukusiose diskusijose, išklausus kuopos pirmininko pareikštos nuomonės ir laivo vadovo N. Martinkaus pranešimo apie esamą padėtį, beveik vieningai prieita nuomonė, kad "Gen. T. Daukanto" kuopa, kaip jūrų šaulių dalinis, jūriniai šauliškos veiklos programai vykdyti, privalo turėti, vienokį ar kitokį, plaukiojimo pastatą. Kadangi laivas "Gen. T. Daukantas II" yra pagrindinai atremontuotas, mechanškai sutvarkytas ir kitais metais, didesniu išlaidų jį išlaikyti neįpratomu, nutarta 1979 m. plaukiojimo sezono metu naudotis turimu laivu. Jei būtų reikalas, plaukiojimo sezonui pasibaigus, tą klausimą persvarstyti.

Einamus reikalus svarstant, klausimuose ir naujus sumanymus keliant, buvo kalbėta apie nario mokesčio išrinkimą, uniformų įsigijimą, paskutiniuosius šių metų kuopos parengimus ir kt. Šiose diskusijose aktyviai pasireiškė kuopos nariai: V. Galeckas, B. Anulis, N. Martinkus, V. Ripskis, J. Kašinskas, K. Pumputis, B. Budraitis ir kiti, kuopos veikla besirūpinantieji nariai. Buvo pristatyta j. sktn. B. Stundžios išleista "Būrės ir Varikliai" vertinga knyga. Jūr. kapitonas B. Krištopaitis painformavo susirinkimą apie jo išleidžiamą knygą, lietuvių jūreivio prisiminimus

"Jūrų Keliais", prašydamas jos išleidimą finansiniai paremti, knygą iš anksto užsisakyti. Susirinkimas gausiais plojimais pasisakė už šios knygos išleidimo paramą.

Prieš baigiant metinį "Gen. T. Daukanto" kuopos narių susirinkimą, kuopos nariams, 1978-jų metų šaudymo varžybų trijų pirmųjų vietų, vyrų ir moterų grupėse laimėtojams — L. Litvinienei, S. Ripskienei, G. Kuzmienei, V. Ripskiui, kuopos pirmininkas su sveikinimais įteikė dovanas. K. Pumpučiu, trečius metus iš eilės laimėjusiam vyrų grupėje pirmąją vietą, galutinon nuosavybėn atiteko pereinamoji taurė, savo laiku "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopai, LŠST Jūrų Šaulių vadovo j.š. Vitkaus dovanota.

Kuopos narių metinis — gyvas, darbingas ir tvarkingas susirinkimas, buvo baigtas kuopos vėliavos išnešimu. Po susirinkimo visi dalyviai buvo pavaišinti sesių skaniai pagamintais užkandžiais, kavute su pyragaičiais. Bovo parodyta spalvotas filmas, 1971-siais metais besilankant pavergtoje tėvynėje Lietuvoje pagamintas.

Su padėka visoms sesėms bei vadovei A. Anulienei už vaišes ir visiems susirinkusiems už dalyvavimą susirinkime, su nauju pasiryžimu dar daugiau reikšties jūriniai šauliškoje veikloje, lapkričio 26 d. buvo užverstas dar vienas "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos pasireiškimų lapas, Čikagoje.

j. š.

"Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopa
Naujųjų Metų angoje

"Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopa sausio 7 d., Vyčių salėje įvykusi kuopos valdybos narių susirinkimu, pradėjo 1979-sius metus.

Valdybos narių-vadovų posėdį pradedant, kuopos pirmininkas E. Vengianskas, pasveikinęs susirinkusius, nurodė, kad Čikagos jūrų šauliams, norintiems tvirtai stovėti kaip ir iki šiolie, LŠST aktyviųjų šaulių dalinių gretose, teks gerokai padirbėti. 1979-ji metai, kad nenukryptus nuo šauliškais principais pagrįsto veiklos kelio, iš vadovų-ių pareikalaus nuolatinio budrumo, daug energijos, darbo aukos ir pasišventimo pareigose. Iš narių — nemažesnio, kaip iki šiol, entuziazmo, talkos ir paramos kuopos užsibrėžtus uždavinius metų bėgyje vykdant. Kuopos pirmininkas kvietė visus vadovus, padavus vienas kitam brolišką ranką, žiūrint į tai, kas visus veikloje jungia, bendram kuopos laimei ir gerovei, vieningai žengti lietuviškuoju jūriniai šauliško darbo keliu.

Šekant patiektą dienotvarkę, toliau

Jūrų šaulių gretos ir Čikagos lietuviškoji visuomenė rugsėjo 24 d. "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopai minint savo veiklos 15-kos metų sukaktį, prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo, žuvusius už Lietuvos laisvę gerbiant. Nuotr. P. Malėtos

posėdyje buvo aptartas ir priimtas "Gen. T. Daukanto" kuopos veiklos planas 1979 metams, pagal kurį pramatyta:

— Metų bėgyje suorganizuoti ir praveisti keturis kuopos parengimus, su kuopos vėliava reprezentuoti Čikagos lietuviškosios veiklos pagrindinėse šventėse-minėjimuose, kuopos nariams bei šeimoms suorganizuoti išvažiavimą į gamtą ir artimai bendradarbiauti su vietos šaulių daliniais, Lietuvos kūrėjais-savanoriais, ramovėnais, birutininkėmis ir jūrų skautais. Talkininkauti ir remti šauliams giminingų organizacijų veiklą. Finansiniai remti lietuviškąją spaudą, radijo programas. Praveisti metines kuopos šaudymo varžybas. Sąlygoms leidžiant, sezono metu, vykdyti kuopos laivu plaukiojimus Michigano ežere, pagal jūrinės tradicijas suorganizuoti mirusių pagerbimą ežero bangose ir atlikti bent vieną kelionę laivu į Union Pier, Mich.

— Kuopos moterų veikloje — plėsti moterų sekcijos darbus į juos įtraukiant visas kuopai priklausančias moteris, vykdyti tradicinę labdaros darbų programą, lankyti ligonius ir sušaukti bent du atskirus moterų sekcijos narių susirinkimus.

Kuopos veiklai ir einamiesiems reikalams aptarti, metų bėgyje (pavasarij ir rudeni) sušaukti visuotinius kuopos narių susirinkimus ir kuopos apimtyje, ar bendrai su kitais Čikagoje veikiančiais šaulių daliniais, paminėti LŠS įkūrėjo V. Pūtvio 60 metų mirties metinių sukaktį. Artimesnį ryšį su kuopos nariais palaikyti per kuopos valdybos bendra-

raščius kas antrą mėnesį siuntinėjamus. Lietuvių visuomenę, apie "Gen. T. Daukanto" kuopos veiklą, informuoti lietuviškosios spaudos puslapiuose.

— Kalbant apie kuopos finansinius reikalus, buvo priimta 1979 metams kuopos finansinė pajamų-išlaidų sąmata, siekianti beveik 4,000 dol. Lietuviškajai spaudai bei radijo programoms paremti ir labdarybės reikalams iš kuklių kuopos finansinių išteklių numatyta išleisti 300 dol.

— Einamuose reikaluose buvo aptarti kiti kuopos veiklą liečiantieji klausimai, k.a. gegužės 26 d. Šaulių Namuose įvyksiančio pavasarinio — plaukiojimo sezono atidarymo parengimo organizaciniai darbai, reikalui esant — talka CV-bai organizuojant šaulių dalinių atstovų suvažiavimą, uniformų įsigijimo, nario mokesčio ir kiti reikalai.

Iš šio darbingo "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos valdybos narių posėdžio, kurio eigoje, kuopos pirm. E. Vengianskui pirmininkaujant, diskusijose ir minčių pasikeitime aktyviai reikėsi kuopos valdybos pareigūnai — P. Malėta, N. Martinkus, V. Utara, A. Aniulienė, K. Vidzius, G. Kuzmienė, B. Aniulis ir V. Zinkus. Atrodo, kad jūrų šauliai Čikagoje, kaip praeitais, taip ir šiais metais, jūriniai šauliškoje bei visuomeninėje veikloje ir bendrai organizaciniuose pasireiškimuose žada gyvai dirbantis ir šauliškąją veiklą visokeriopai plėsti.

Belieka daukantėms palinkėti tik sėk-

mės ir daug energijos, 1979 metais užsibrėžtus užsimojimus įgyvendinti.

Pm.

Šaulių kuopos susirinkimas

Š.m. sausio 14 d. Bostono "Jono Vagnaičio" šaulių kuopos metinis susirinkimas įvyko Lietuvių Piliečių Klubo patalpose. Kuopos pirm. inž. J. Stašaitis, pradėjęs susirinkimą, paprašė vicepirm. Tumienei sukalbėti šaulių maldą. Po maldos, vienos minutės atsistojimu, buvo pagerbti mirusieji šauliai.

Kadangi buvo numatytas Klaipėdos Krašto sukilimo minėjimas, tai pirmininkas pakvietė vakaro kalbėtoją, rašytoją St. Santvarą. Jis kalbėjo apie įvykusį 1923 m. Klaipėdos Krašto sukilimą. Labai įdomiai ir vaizdžiai kalbėdamas papasakojo, kaip buvo tuo laiku labai rimtų ir jaudinančių momentų, bet vėliau yra buvę kartais ir linksmesnių nuotykių.

Pirmininkas inž. J. Stašaitis, išreiškęs nuoširdžią padėką St. Santvarui už tokią įdomią paskaitą, paskaitė pranešimą apie metinę kuopos darbuotę. Po to, pakvietė sekretorę E. Juciūtę perskaityti praėjusio susirinkimo protokolą. Perskaitytas protokolas buvo priimtas be pataisų, su pagyrimu. Kasininkė Janė Bajerčienė pranešė, kad surengimas kariuomenės šventės, kurią atsisakė rengti ramovėnai, davė šaulių kuopai 537 dol. pelno. Visi buvo tuo labai patenkinti. Pirmininkas inž. J. Stašaitis pareiškė, kad iš to pelno, valdyba nutarė paremti spaudą: Keleiviui — 50 dol., Darbininkui — 50 dol.,

Kariui — 50 dol. ir Draugui — 25 dol. Be to, radijo valandoms — Laisvės Varpui ir Minkams po 25 dol. Susirinkimas tą valdybos nutarimą patvirtino.

Revizijos aktą skaitė Birutė Šakenienė. Garbės Teismo narys K. Šimėnas pranešė, kad jokių skundų bei bylų nebuvo. Susirinkimas buvo labai damus ir darbingas. Susirinkimas baigtas sugiedant Lietuvos himną.

Po to, pirm. J. Stašaitis pakvietė visus vykti į užkandinę bendrai kavutei.

Vladas Bajerčius

“Žalgirio” kuopa Klevelande

“Žalgirio” šaulių kuopa Klevelande sausio 7 d. Lietuvos Namuose susaukė visuotinę narių susirinkimą. Susirinkime nauji nariai davė priesaiką ir buvo išrinkta nauja sekantiems dvejiems metams valdyba. Nors oras buvo blogas, tačiau į susirinkimą atvyko daug narių.

Kun. A. Goldikovskis gražiai ir iškilmingai pravedė naujų narių priesaiką. Prie kp. vėliavos stovint J. Šarkauskui, I. Mulioliui ir A. Karsokui, keturi nauji

nariai: Bobbie-Jo Hassett, Jonas Juodišius, Jonas Degutis ir H. Belžinskis davė iškilmingą šaulio-ės priesaiką.

Sekė susirinkimas ir naujos valdybos rinkimai. Kp. pirm. B. Nainys paprašė atsistojimu ir tylos minute pagerbti mirusius narius. Susirinkimui pirmininkauti pakvietė A. Mikulskį, sekretoriauti H. Belžinską.

Susirinkimo p-kas A. Mikulskis gražiai ir sklandžiai pravedė susirinkimą pagal patiektą ir susirinkimo priimtą darbotvarkę. Praėjusio susirinkimo perskaitytas protokolas buvo priimtas be pataisų. Kp. veiklos pranešimus padarė kp. p-kas B. Nainys, Moterų sekcijos vadovė O. Mikulskienė, sporto vadovas I. Muliolis, kp. kasininkas A. Karsokas, ir revizijos komisijos pirm. Pr. Mainelis. Pagal revizijos k-jos pirm. Pr. Mainelį, kasos knygos pavyzdinčiai vedamos.

Kp. p-kas B. Nainys pasiūlė labai aktyvų, nusipelnusį kuopai ir S-gai šaulį Alf. Mikulskį pakelti į kp. garbės šaulius. Susirinkimas pritarė, tad nuo 1979 m. sausio 7 d., brolis Alf. Mikulskis

kis yra kp. garbės šaulys.

Po pranešimų ir diskusijų sekė naujos valdybos rinkimai. Rinkimai vyko pusiau slaptu balsavimu. Išrinkti: p-kas B. Nainys, nariai: O. Čiuprinskienė, St. Sankalaitė, I. Muliolis, D. Vaičiūnas, A. Karsokas ir E. Pranckus. Moterų sekcijos vadove, iki įvyks rinkimai, liko O. Mikulskienė.

Susirinkimo metu į kp. įstojo, nesenai į Klevelandą atsikėlęs baltimoriėtis, Jonas Raškauskas. Susirinkimas naują narį šiltai sutiko. Sekė sesių paruoštos vaišės ir kavutė.

Naujai išrinkta valdyba savo pirmame posėdyje pasiskirstė pareigomis: B. Nainys — pirmininkas, St. Sankalaitė — vicepirm., Ona Čiuprinskienė — parengimų vadovė, Edv. Pranckus — sekretorius, Alb. Karsokas — kasininkas, I. Muliolis — sporto vadovas, D. Vaičiūnas — parengimų vadovas ir jaunas šaulys Algimantas Karsokas sutiko įeiti į valdybą sporto vadovo padėjėju.

Sėkmės naujiems nariams ir valdybai. Dirbkite gražų lietuvybės darbą. E. P.

“Žalgirio” šaulių kuopos naujoji dvejiems metams išrinktoji kp. valdyba. Iš k. į d.: J. Muliolis, St. Sankalaitė, pirm. B. Nainys, O. Čiuprinskienė, kp. garbės šaulys A. Mikulskis, Moterų sekcijos vadovė Ona Mikulskienė, A. Karsokas. Užpakalyje Mikulskių syvi: D. Vaičiūnas ir E. Pranckus. Nuotrauka J. Garlos

Klevelando šauliai ir šaulės metiniame pobūvyje. Nuotr. J. Carlos

Pietinio Atlanto Pakraščio šaulių kuopa, Miami, Florida

Šaunus Šaulių pasirodymas Miami

Neseniai susiorganizavusi Miami Šaulių Sąjungos kuopa gruodžio 6 d. 1 val. p.p., Miami Lietuvių Klube paruošė iškilmingus pietus ir dr. K. Pautienio paskaitą. Išėjęs į pensiją ir apsigyvenęs Pompano, Fla., dr. Kazys Pautienis maloniai pasidalino žiniomis apie vėžį — žmonijos nelaimę. Nurodė ligos simptomus, gydymą ir kaip iš anksto tos ligos išvengti. Buvo paklausimų į kuriuos prelegentas atsakinėjo.

Po paskaitos prasidėjo vaišės. Prijuoste pasidabinęs, Martynas Ališauskas virtuvėje iškepė skanias viščiukas. Šaulės: K. Kodatienė, O. Šilienė, O. Juodikienė ir V. Norvaišienė, paruošė įvairius žuvies patiekalus. 40 svarų puikios žuvies (snook) padovanojo p.p. Mazoliauskai iš Lake Worth, o žuvį atvežė kp. p-kas M. Vitkus. Iškilmingi pietūs buvo karališkai paruošti. Skanias "bobas" prie kavos iškepė: O. Juodikienė, V. Norvaišienė, p. Korsakienė ir M. Šimkienė.

Po pietų buvo kukli loterija. Įvairias dovanas padovanojo šaulės, o Jonas Karvelis — knygas. Popietėje vyravo broliška nuotaika. Atsilankiusių šaulių ir svečių buvo apie 90. Iš toliau atvyko dr. K. Pautienis su ponija ir p. Liutermoza.

J. Narūnė

* * *

Sausio 28 d. Pompano Beach vietoje Pietinio Atlanto Pakraščio šaulių kuopa ruošia Klaipėdos Krašto atvadavimo minėjimą;

Vasario 1 d. Miami klube solistės Ginos Čapkauskienės koncertą su kute;

Vasario 4 d. dail. Antano Petrikonio meno parodą. Tikimasi, kad šie rengimai bus šauliams sėkmingi.

K.

* * *

Pietinio Atlanto pakraščio šaulių kuopa š.m. sausio 28 d., Pompano Beach (35 mylios nuo Miami) suruošė Klaipėdos Krašto atvadavimo minėjimą. Minėjimą atidarė dr. K. Pautienis ir minėjimo vadovu pakvietė kp. p-ką M. Vitkų. Tai buvo pirmasis minėjimas Pompano Beach. Šauliai gražiai užpildo iki šiol buvusias kultūrinės spragas. Klaipėdos Krašto sukilimo dalyvis A. Skučas papasakojo savo prisiminimų. Šaulė B. Paškienė jį papuošė gėle. Paskaitą skaitė dr. K. Pautienis. Jis paminėjo, kad Mažosios Lietuvos Tautinė Taryba ir Lietuvos vyriausybė pakartotinai reikalavo, kad Vakarų sąjungininkai Klaipėdos kraštą ir Rytprūsių lietuviškas sritis prijungtų prie Lietuvos. Lenkija ir Prancūzija tam smarkiai priešinosi. Lenkija pradžioj norėjo, kad Klaipėdos Kraštas priklausytų Lietuvai, bet, kad visa Lietuva priklausytų Lenkijai. Lietuva tuos

lenkų pasiūlymus atmetė ir kada sąjungininkai atsisakė Klaipėdos Kraštą prijungti prie Lietuvos, Klaipėdos Krašto veikėjai ir Lietuvos Šaulių S-ga krašte padarė perversmą ir Klaipėdą prijungė prie Lietuvos.

LŠST garbės narė šaulė K. Kodatienė paskaitė savo gražų kūrinį apie Klaipėdos krašto kovotojus.

Sekė vaišės, o po pietų, Karvelio dovanotų knygų, plokštelių ir kitokių M. Vitkaus ir Pautienių dovanotų fantų — loterija.

Prie gero minėjimo pasisekimo savo darbu prisidėjo: T. Žilinskas, O. Rudaitienė, O. Liutermoziene, O. Pautienienė ir J. B. Paškai. Jiems visiems šauliška padėka.

K. P.

Dvi naujos Čiurlionio Ansamblio plokštelės

1978 m. gale pasirodė Čiurlionio Tautinio Meno Ansamblio plokštelė "Skamba, skamba kanklės". Čiurlionio Ansamblio vadovas, buvęs LŠST CV vicepirmininkas kultūros reikalams, kompozitorius, muzikas Alfonsas Mikulskis. Kanklių orkestro mokytoja ir vadovė, buvusi LŠST Moterų vadovė, ilgametė "Žalgirio" kp. Moterų vadovė, muzikė Ona Mikulskienė. Iš septynių kūrinų 6 harmonizuoti muz. Alf. Mikulskio. Ši plokštelė graži dovana muzikos mylėtojams.

1979 metų pradžioj išleista plokštelė "Dieviui ir Tėvynei". Pirmoji plokštelė

Buvusi LŠST Moterų vadovė Ona Mikulskienė, „Žalgirio“ šaulių kp. Klevelande Moterų vadovė, už savo visuomeninę ir muzikinę veiklą apdovanota 1978 m. premija. Nuotr. J. Garlos

pusėj Lietuvių Tautinės Mišios Už Kenčiančią Lietuvą. Visų penkių mišių dalių — Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus ir Agnus Dei — muzika Alfonso Mikulskio, pagal Lietuvoj girdėtų bei užrašytų liaudies giesmių motyvus. Autentiškas liturginis tekstas išverstas į lietuvių kalbą. Tokios mišios tuo tarpu yra vienintelės.

Kitoje plokštelės pusėje: Giesmė į Šiluvos Mariją — tekstas Kotrynos Grigaitytės, muzika Alf. Mikulskio; Lopšinė Jėzuliui — tekstas ir muzika Mikulskio, O Dieve — tekstas ir muzika Mikulskio; Lietuviais esame mes gimę — tekstas Sauerveino-Girėno, muzika Stasio Šimkaus ir Lietuvos Himnas — tekstas ir muzika Vinco Kudirkos.

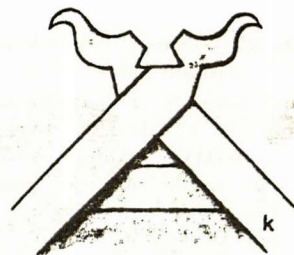
Mišių dalis ir giesmės palydi muz. Onos Mikulskienės kanklininkų orkestras, Alf. Mikulskio liaudies pučiamųjų instrumentų orkestras ir Sekminių rageliais Rūta Pakštaitė ir Balys Pakštas.

Šios plokštelės išleidimą finansavo buvę čiurlioniečiai, „Stasio Butkaus“ kp. Detroite šauliai Danutė ir Leonas Petroniai.

Mišių dalys ir giesmės skamba labai gražiai ir mūsų širdims taip artimi, jausmingai. Ypatingai jausmus padirgina Lopšinė Jėzuliui, tiek tekstu, tiek muzika, nes ir jis buvo benamis.

Garbė Čiurlionio Ansambliui, jo vadovui muz. Alfonsui Mikulskiui, kanklininkų orkestro mokytojai ir vadovei muzikei Onai Mikulskienei, kanklininkams, solistei Irenai Grigaliūnaitei, instrumentalistams — Rūtai Pakštaitei ir Baliui Pakštui, plokštelių mecenatams už abi plokšteles, kurios yra didžiulis įnašas į mūsų kultūrinį gyvenimą.

Muzikais Ona ir Alfonsas Mikulskiais didžiuojasi ne vien Čiurlionio Ansamblis, „Žalgirio“ šaulių kp. Klevelande, bet ir kiekvienas šaulys-ė, bei kiekvienas lietuvis.

P. KUGINIS

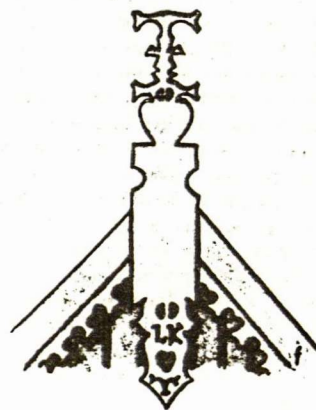
ATSISVEIKINIMAS

*Sudiev, dukrele, išvažiuoju,
Nustoju džiaugsmo be tavęs,
Žygiuok gražiai keliu tavuoju —
Jau be manęs tave jis ves.*

*Sudiev, sudiev tau ir mamytei!
Jūs mano džiaugsmas ir viltis.
Man lemta dingt nenumatytai,
Miela tai buvo praeitis.*

*Dažnai menu gražiausių laiką,
Kurį man teikėte ligoj,
Globodamos kaip mažą vaiką,
Kai aš buvau mirties angoj.*

*Aš jus lankysiu naktį — dieną —
Mintims nieks kelio nepastos,
Aš vis sapnuosiu jus kiekvieną —
Tiktai sapnai man jus atstos.*

“Tautų išlaisvinimui” panaudotas žaidinis karas

Rusų aprūpinti ir vadovaujami, vietnamiečiai su dvylika divizijų, viso apie 100,000 kovotojų, beveik vieno mėnesio laikotarpyje, perėjo Kambodijos ryžių laukus, užimdami strateginius punktus ir kelius.

1978 m. gruodžio mėn. viduryje, dvi vietnamiečių divizijos, iš Tay Ninh srities perėjo Kambodijos sieną ir, vaizduodamos vietinio pobūdžio veiksmus, puolė šiaurės kryptimi, tikslu pritraukti kambodiečių pietines ir šiaurines karines jėgas. Kambodiečiai paskutinę gruodžio savaitę pradėjo pergrupuoti savo ginkluotas jėgas.

1979 m. sausio mėn. pradžioje, dvi vietnamiečių divizijos iš Can Tho pajudėjo link Kambodijos sienos ir puldamos vakarų kryptimi, sausio 5 d. užėmė Takeo ir vėliau Kampot vietoves. Tuo pačiu metu, kitos dvi divizijos, iš Tay Ninh, puolė Kompong Cham kryptimi, kurį užėmė sausio 6 d. ir vėliau, iš šiaurės, puolė Kambodijos sostinę Phnom Penh. Taip pat iš Tay Ninh srities, tuo pačiu metu, į pietus nuo pirmųjų dviejų divizijų, išilgai kelio Nr. 1, viena divizija puolė Phnom Penh iš pietryčių pusės.

Šiaurėje nuo Pleku, pagal Nr. 19 kelią, trys divizijos puolė Stung Treng, tuo pačiu metu, kai buvusi Laose vietnamiečių rinktinė, susidedanti iš dviejų divizijų, rytiniu Mekong upės pakraščiu, taip pat puolė Stung Treng, kurį užėmė sausio 3 d.

Visų šarvuotųjų divizijų puolimas buvo staigus ir sėkmingas. Tarp sausio 3 ir 5 d., pirmieji tikslai buvo pasiekti (išskyrus pietuose Kompong Som, kur kambodiečiai stipriau pasipriešino) būtent, Stung Treng šiaurėje, Kampong Cham viduriniame ruože, Takeo ir Kampot pietuose. Phnom Penh (sostinė) buvo paimta sausio 7 d.

Beveik nesustoję pasipildymams, vietnamiečiai tęsė puolimą į šiaurės vakarus išilgai Nr. 5 ir Nr. 6 kelių, sausio 14-15 dienomis užimdami Pursat, Battambang ir Siem Reap. 1979 m. sausio 18 d. paskutinis stambesnis kambodiečių pasipriešinimo punktas Samrong ir be-

veik visa Kambodija jau buvo vietnamiečių rankose.

Sekančioje fazėje vietnamiečių pajėgos skleidėsi Kambodijos periferijon, užimdamos likusius atsparos punktus. Kambodijos karinė vadovybė, netekus ryšio su likusiais daliniais, pasitraukė į pietinius kalnus. Jei kambodiečių karinė vadovybė būtų laiku suorganizavus ryšį su išsklaidytais daliniais, Kambodijos sąlygose, būtų turėjus savo rankose organizuotą klasikinę partizaninę gynybą, kurią vietnamiečiai vargu ar kada nors būtų įveikę.

Kita kambodiečių nesėkmė, tai nepanaudojimas turėtų ginklų. Vietnamiečiai užėmė Phnom Penh rado dar neišpakuotus rusų MiG naikintuvus (kambodiečiai nemokėjo jais skraidyti), rusų T-54, PT-76 tankus, daugybę pėstininkų šarvuotų vežimų ir kitokių ginklų, taip pat neparuostų naudojimui. Visa tai kambodiečiai buvo gavę iš kiniečių.

Šarvuotųjų divizijų per Mekongo upę perkėlimui, vietnamiečiai naudojo rusų gamybos pontoninius tiltus.

“Tautų išlaisvinimo” veiksmai rusų naudai, šiuo metu pasiekė visus žemynus, nes jie turėjo laiko netrukdomi tai atsiekti.

Plačiau šiuo klausimu ir apie rusų doktrinas, žiūr. “Kario numeriuose:

1968 m. balandžio mėn. “Sovietų pažiūros į tautų išlaisvinimo karus”;

1969 m. kovo mėn. “Čekoslovakija ir kas toliau”, 83 psl.;

1970 m. gegužės mėn. “Riaušės”, 157 psl.;

1970 m. rugpiūčio mėn. “Karai ir maištai”, 210 psl.;

1970 m. gruodžio mėn. “Revoliucija per koegzistenciją”, 302 psl.

Bandymų metu, amerikiečiai vartodami superkonduktvų magnetą :1973 metais Tennessee), yra pasiekę 32 megavatų galingumo, gi 1980 metais tikimasi šiuo metodu pastatyti jėgainę 100 megavatų galingumo.

Yra žinoma, kad elektros generatoriuje elektrovaros jėga didėja stiprėjant elektromagnetiniam laukui, bet tuo pačiu didėja ir temperatūra apvijose mažinama magneto galingumą, todėl yra reikalingas aušinimas, kas didelio galingumo magnetams tuo tarpu praktiškai nėra galimas. Superkonduktvų magnetas vėsinimo problemos meturi, nes jo magnetai pagaminti iš nobiotitano, kurio varža prie minus 237° C yra beveik lygi nuliui, tai reiškia, kad ir prie didelio galingumo apvijos nekaista ir magnetiniam laukui palaikyti užtenka 20 kartų mažiau elektros energijos.

Superkonduktvų magneto sistema yra apie 4 metrų ilgio ir apie 1,5 metro skersmenio ir sveria apie 18 tonų.

Šis magnetas buvo nuvežtas rusams pagal 1972 metų rusų-amerikiečių susitarimą. Tačiau, rusai amarikiečiams nesugebėjo tame laikotarpyje nieko pasiūlyti. Atrodo, kad amerikiečiai leidžia pinigų ir deda pastangas, kad padidinus rusų karinį potencialą.

Amerikiečiai pagamino tolimo sekimo žiūroną Mark 606A, kurio bus galima matyti naktį ir blogam ore. Elektroninėm priemonėm šviesa stiprinama 60,000 kartų, tuo būdu naktį nors ir labai mažai esant šviesos spindulių, vaizdas bus ryškiai matomas ant 40 mm ekrano, kuris yra žiūrono gale. Žiūronas sveria apie 17 kg. stiprios konstrukcijos, gali būti naudojamas tankų, šarvuotųjų, artilerijos ir pėstininkų.

SOVIETAI DIRBA "TAIKAI"

B. B.

Rusų vadai su dideliu stropumu ir atyda aiškina visuomenei ir kariuomenei tarptautinę padėtį, dėl kurios reikalingas nuolatinis ginkluotų jėgų stiprinimas ir labai geras karių paruošimas kautynėms, nes išorinis imperializmas vis stipriau grasina rusų siekiamai "taikai". Kaip ir daugelyje valstybių, taip ir Sovietų Sąjungoje, yra grupė žmonių — mokslininkų, kurie tais klausimais rašo spaudoje — visuotinoje ir specialioje, tikslu duoti tokiai galvosena pagrindus. Paskutinio penkmečio bėgyje (1970-76 m.) išryškėjo keletas, rašiusių karinėmis-politinėmis temomis. Buvęs gynybos ministeris marš. Grečko, straipsnyje "Taikos ir socializmo sargyboje", kuris tilpo žurnale "Komunist", dėto krašto karinį pasirengimą, pabrėždamas jo teigiamą įtaką komunistiniam pasauliui šiaurės Vietnamo laimėjime; dėsto Vakarų valstybių karštligišką ginklavimąsi ir dėl to, XXIV partijos kongrese buvo nutarta "pakelti krašto saugumą visais būdais ir padidinti tautos budrumą, nuolatinį dvasinį ir fizinį pasirengimą, kad apgynus aukštus socializmo tikslus". Marš. Grečko apibrėžia strategiją, karo veiksmų meną ir taktiką, apžvelgdamas II Pas. karo atsiektus ryškesnius laimėjimus, nurodydamas nuolatinio parengties gerinimo reikalingumą. Ypatingai jis išryškina svarbą karinio patriotizmo ir partijos ideologijos: "Gilios studijos reikalingos patriotinių karų, iš kurių pavyzdžių, turim pritaikyti būdus ir priemones, nūdieniniam priešo užpuolimo atėmimui. Reikia pažinti priešų karines ir politines doktrinas, kad žinotume, kaip apginti pasaulinę socialistinę sistemą..."

Istorijos mokslų daktaras, plk. V. M. Kuliš, kuris laikomas vienu iškilnesnių politinių — karinių strategų, 1963 m. Kubos raketų krizėje buvęs pagrindiniu kalbėtoju karinėje konferencijoje ir jo tuomet pasiūlyta doktrina komunistinių vadų buvo priimta sprendimui. 1972 m. paskelbtame jo straipsnyje, "Karinės jėgos ir tarptautiniai santykiai", sakoma, kad imperialistų poli-

tika grindžiama jėga, ypatinai karine. Socialistiniai kraštai šiai jėgai atremti ugdo ir ruošia atsparumą, kad išlaikytų taiką ir apsaugotų socializmą. V. M. Kuliš pabrėžia 1972 m. gegužės mėn. konferencijos Maskvoje pastangas, sumažinti branduolinės energijos ginklų panaudojimo pavojų, kurios, tačiau, liko be pasekmių — pavojus iš imperialistų pusės nuolatos didėja: "... imperialistų ginklai nuolat gerinami technologiniai, todėl ir socialistiniams kraštams tenka ruošti priešginklius. Amerikiečiai išryškėjo karinės technologijos pirmavimu, prieš taikos ir visiško nusiginklavimo siekiančią Sovietų Sąjungą". Kuliš rekomenduoja imperialistų ginklavimąsi sustabdyti geresniais ginklais ir geresniu karinių jėgų pasirengimu, daugiau skiriam krašto apsaugai negu jo ekonominei gerovei, kuri šiuo metu esanti "aukštame lygyje".

Žurnale "Raudonoji Žvaigždė", 1973 m. rugsėjo mėn. tilpusiame pulkininko I. Sidelnikovo straipsnyje, politinė koegzistencija ir tautos saugumas", atpžvelgiamos paskutinės rusų sutartys su Vakarų valstybėmis. Čia įžiūrima bendro spartimo visų valstybių, Vakarų kapitalistinių ir socialistinių, kuris pasireiškia ekonominiame bendravime, nes kapitalistiniai kraštai artėja prie krizės. Nežiūrint to: "... vietoje taikos koegzistencijos ir ekonominio bendravimo, kapitalistai siekia priimti savo vyravimą pasaulinėje plotmėje. Kova tarp socializmo ir kapitalizmo vyks ir toliau ideologiniai, politiniai ir ekonominiai. Taikos tarp šių klasių nebuvo taip, kaip ir jos dabar nėra; taiki koegzistencija tarp komunizmo ir buržuazinių ideologijų neįmanoma". Sidelnikovas pabrėžia, kad amerikiečių karinių jėgų laikymas Europoje yra iššūkis rusams stiprinti savo ginkluotas jėgas prieš užpuolimo grėsmę. Imperialistų agresyvinės ginkluotos jėgos, supančios socialistinius kraštus rodo, kad ginklavimasis apsaugai turi būti intensyviai didinamas. "Ginklai nepakeičia karo esmės politiniai; politiniai klasių ir valstybių siekiai pasilieka tie patys".

"Modernus Karas ir Ekonomija" straipsnio, tilpusio 1971 m. rugsėjo

mėn. žurnale, "Ginkluotų Jėgų Komunistas", autorius gen. mjr. M. I. Čeredničenko, ilgą laiką buvęs marš. V. D. Sokolovskio bendradarbis ruošiant veikalą "Šiuometinė Karinė Strategija", be to laikomas vienu iš karinės strategijos teoretikų, turėjusių lemiamos įtakos praėjusiuose kariniuose veiksmuose ne vien II Pas. kare, bet ir vėlesniuose "mažuose tautų išlaisvinimo" karuose, taip pat buvęs dažnas patarėjas sudarant Sovietų Sąjungos karinius biudžetus, branduolinės energijos ginklų ir priešatominės apsaugos planus, stipriai išryškina svarbą krašto ekonominio pajėgumo, kad būtų galima pakelti ginklavimą iki tokio laipsnio, kuris viršytų imperialistinių kraštų ginkluotą pajėgumą. Socialistinių kraštų ginkluotos jėgos turi būti laikomos nuolatiniai parengties stovyje, gerinant jų kovingumą, turėti pakankamai tiekimo reikmenų iki tokio laipsnio, kad karui ištikus, bet kuriuo metu, būtų galima jį vesti iki laimėjimo. Kraštas turi būti nuolatos laikomas mobilizacinėje parengtyje, su visa pramone, susisiekimu, žemės ūkiu ir žmonėmis, nes "... lemiamas pasaulinis karas įvyks tarp kapitalizmo ir socializmo, kuris neišvengiamai išsiplės į branduolinės energijos ginklų panaudojimą, kurį išprovokuos kapitalistiniai kraštai.

Čeredničenko rašo, kad geriausi Sovietų Sąjungos mokslininkai dirba krašto gynybos organizacijoje, "... kurie grindžia kelią technologinei pažangai ir socialistiniam laimėjimui".

Pensininkas L. Semeyko, buvęs USA ir Kanados valstybių studijų profesorius, šiuo metu pulkininko laipsnio, yra rusų karinių mokslų akademijos profesorius, bene daugiausiai rašęs sovietų karinės strategijos klausimais, parašė ir išleido (1966 m.) veikalą "Vado Išvalumas Kautynėse", kuris yra tapęs antruoju statutu. 1975 m. "Raudonoji Žvaigždė" žurnalas talpino jo straipsnį "Tarptautinė Padėtis, kuriame tampriai rišama strategija su socialiniais mokslais, tuo išryškindamas pateisinimą Sovietų Sąjungos laikomos savitos krašto gynybos linijos. Semeyko grindžia reikalą ginkluo-

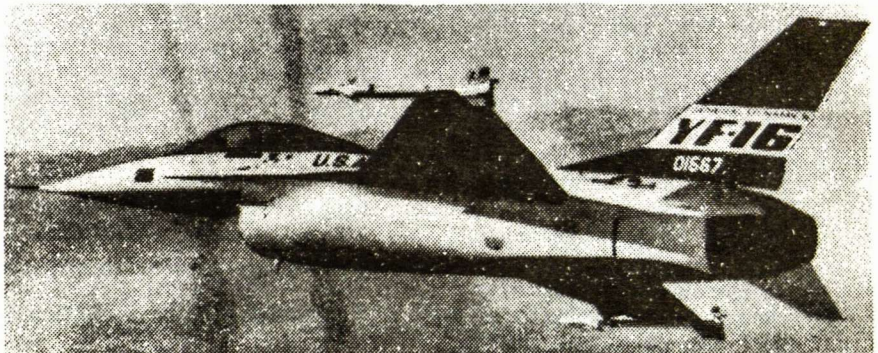
tis dėl amerikiečių ginklavimosi didinimo ir intensyvaus technologiško priemonių gerinimo. Iš straipsnio galima spręsti, kad Semeyko skaito visą amerikiečių karinę spaudą, nes savo straipsnyje duoda eilę citatų, kurias pastato prieš reikalą "... socialistinių kraštų kariniam pasirengimui, atremti kapitalistų netikėtą ginkluotą užpuolimą".

KELIAS Į ATOMINĮ KARĄ

Modernūs ir preciziniai ginklai didina branduolinės energijos ginklų pavartojimo galimybes ateinančio dešimtmečio bėgyje, nes vakar dienos ginklai darosi pasenę, kiekviena nauja diena atneša technologijos pažangą, naujas priemones ir vis skirtingą jų panaudojimą. Pagal dr. M. L. Nacht, (Technology and Strategy), nūdienu yra pabaiga senosios eros ir pradžia naujos. Vietnamas ir 1973 m. karas Artimuose Rytuose neabejotinai parodė tamprų ryšį tarp technologijos ir strategijos. Šis ryšis ryškiai keičia karo veiksmų strategiją ir taktiką, kas galutinai išryškės apie 1980 metus. Technologijos įtaka stato naujus reikalavimus krašto politikai, social-ekonominiam gyvenimui. Istorijoje yra pasilikę eilė pavyzdžių, kur atskiro ginklo atsiradimas ar jo pagerinimas, pakeitė karo veiksmų pobūdį. Viduramžių akmeninės pilys buvo nepaaimamos iki atsirado parakas ir geležinis patrankos sviedinys. Su tuo pasikeitė ir feodalinio valdymo sistema. XVIII a. Prancūzų revoliucijos metu įvesta karinė prievolė ir XIX a. geležinkeliai, turėjo esminės įtakos karinei strategijai. XX a. pradžioje tankai, lėktuvai ir kiti ginklai, kurie buvo naujas technikos "stebuklas", kovų pobūdį pasuko ryškiai skirtinga kryptimi. B. Brodie veikale "From Crossbow to H Bomb", sako: "Palyginus paprastas technologinis išradimas, pagrįstas naujomis mokslinėmis idėjomis, atitinkamai pritaikytas tam tikrose priemonėse, pakeičia karo lauko vaizdą". Drastiškai keičia karo lauko vaizdą branduolinės energijos ginklai, elektroniniai skaičiavimo aparatai, balistinės raketos ir kita; drastiškai keičia ir kovotojo galvoseną.

Amerikiečiai po II Pas. karo pajungė savo politiką ir ekonomiką, kad sustabdytų rusų teritorinę ekspansiją. Ši sistema galėjo turėti įtakos į rusų vidaus santvarką ir užsienio politiką. Tačiau, rusams pasigaminus branduolinės energijos ginklus, amerikiečiai buvo priversti didinti ginklavimą ta pačia kryptimi: prezidentas Eisenhoweris ginklavimą padidino iki tokio laipsnio, kad galėtų atsilyginti rusams tuo pačiu; taip pat, turimu ginklavimu norėta atbaidyti rusus nuo galimo ultimatyvių ginklų panaudojimo. Buvo išryškinta taktinė ir strateginė aviacija ginkluota branduolinės energijos ginklais, tarpžemyninės raketos, taip pat reikalas sustiprinti krašto ekonominį ir industrinį pajėgumą. Paskutiniu metu visų turimų priemonių pasirodė nepakankama, krašto saugumui laiduoti, nes ginklavimo ir krašto ekonominio pasirengimo persvara yra jau perėjusi rusų pusėn. Ir vėl amerikiečiai imasi technologinių priemonių atgauti persvarą — gerinti atskirus ginklus, padidinti jų tikslumą, didesnę veiksmingumą, lankstumą juos panaudoti, kontrolę, ima gaminti naujus (neutroninė bomba), kad padidintų kovingumą. Lygiagrečiai prisidėjo ir kovotojų parengimas, tinkamai ir pilnutinai tas priemones pavartoti. Ir taip pritaikant naujas technologijos galimybes paprastais ir branduolinės energijos ginklams, kuriuos gaminasi vis daugiau ir daugiau valstybių, susidaro pavojus visuotino apsiginklavimo branduolinės energijos ginklais, iki mokslininkai nepatiks naujų išradimų, kurie bus skirti sunaikinti žmogų.

Amerikiečių naikintuvas F-16

Paminėtina keletas branduolinės energijos užtaisais ginklų, su moderniomis jų panaudojimo priemonėmis. Taktinės raketos "Tercom", "Lance", "Maverick" ir kitos, kurios gali būti laidomos nuo autovežimių platformų, iš helikopterų ir lėktuvų; vairuojamos raketoje įrengtais televizijos aparatais. Rusų prieštankinės ir priešlėktuvinės pėstininkų raketos (SA-7, SA-8). Panaudojant žinomas technologines priemones, 1980 m. kariuomenių ginklavime būsimos raketos bus aprūpintos moderniomis taktikos ir vairavimo priemonėmis ir turės šimtaprocentinius pataikymo galimumus. Pastovūs taikiniai bus galima labai greitai sunaikinti, todėl kautynių pobūdis bazuosis dideliu judrumu ir geru maskavimu. Blogos oro sąlygos ir tamsa, turės labai mažai įtakos, nes taikymo ir sekimo įrengimai (Pfaser) bus pritaikyti naudoti ginklus visokiose laiko ir atmosferos sąlygose. Jėgų grupavimasis pasidarys labai pavojingas, todėl ir kautynių junginiai turės laikytis galimai mažesniais vienetais (turint radio, vadovavimas ir ryšio palaikymas nebus apsunkintas). Tiekimo centrai bus nuolatiniams sunaikinimo pavojuje. Aprūpinimas turės būti decentralizuotas. Mažų dalinių pajėgumas turės būti daug kartų padidintas, kad išliktų nesunaikinti, galėtų veiksmingai pasireikšti savystoviai, padarydami priešui kuo didžiausius nuostolius. (Šiuo metu tiek amerikiečiai tiek rusai taktinių dalinių organizaciją keičia).

Nauji technologiniai atradimai veda prie ultimatyvių ginklų panaudojimo, populiariai tariant, prie atominio karo.

Pėstininkų Sunkiųjų Ginklų Kursų lektoriai ir kursantai, 1939 m. A. Panemunėje

PĖSTININKŲ SUNKIŪJŲ GINKLŲ KURSUS PRISIMENANT

Lietuvos nepriklausomybės metais krašto vyriausybė ypatingą dėmesį kreipė į kariuomenės apmokymą ir tinkamą jos apginklavimą. Todėl visai suprantama, kad daug rūpesčio buvo rodoma vadovaujančiam kadrui paruošti. Besirūpinant karininkų paruošimu, jau nuo 1935 metų buvo įvestas Karo Mokyklos 3 metų kursas, o karininkams pasitobulinti buvo organizuojami įvairūs trumpalaikiai kursai. Vieni iš tokių buvo sunkiųjų kulkosvaidžių ir prieštankinių-priešlėktuvinių pabūklų-oerlikonų kursai, kurie buvo suorganizuoti PLP Karo mokykloje, A. Panemunėje, 1939 metais kovo 16 d. Kursai tęsėsi viso 2 mėnesius. Taigi, šiemet tuos kursus tenka prisiminti 40-čio sukakties ženkle.

Į šiuos pėstininkų sunkiųjų gink-

lų pasitobulinimo kursus buvo atkomandiruoti 31 karininkas. Daugumą sudarė pėstininkai, bet buvo kavalerijos priešlėktuvinės apsaugos ir net aviacijos karininkų. Daugumoje buvo leitenantai (rodos 20), 9 jaunesnieji leitenantai ir 2 kapitonai. Visi jie jau ilgesnį laiką buvo dirbę kulkosvaidžių bei automatinių pabūklų daliniuose, taigi, buvo su didesniu ar mažesniu stažu. Tačiau, tame laikotarpyje, II Pasaulinio karo išvakarėse, ginklai labai sparčiai tobulėjo, atsirado daug naujų modelių su ištobulintais taikikliais, pakito tolimo šaudymo technika, kartu kito ir taktiškasis pėstininkų sunkiųjų priemonių panaudojimas. Tos priežastys vertė mūsų kariuomenės vadovybę rūpintis, kad ir mūsų ginkluotos jėgos neatsilikytų, kad būtų einama pirmyn, kartu su to laiko karine pažanga.

Kursai, kaip minėta, vyko Karo

mokykloje, taigi kursantams su ginklais bei mokymo priemonėmis asistavo Karo mokyklos karininkai. Kursų viršininkas ir pagrindinis lektorius buvo mjr. Bartkus. Jis buvo pats turiningiausias ir įdomiausias dėstytojas. Laisvai vartojęs vokiečių kalbą. Susidarė įspūdis, kad jis labai kruopščiai seka vokiečių karinę literatūrą. Savo žinių bagažu jis sugebėjo kursantus sudominti dėstymo dalyku, o kartu sudarė sąlygas daug ką neužmirštamai pasisavinti. Reikia pastebėti, kad kursų darbingumas buvo pavyzdingas tiek auditorijose, tiek lauko praktikos darbuose. Kaip šiandien, prisimena mjr. Bartkaus žodžiai, tarti kursus bebaigiant: “. . . dirbote sąžiningai, manau, kad iš to bus nauda ir mūsų Tėvynei” . . . Sunkiuosius kulkosvaidžius dėstė kpt. Bilevičius ir automatinius pabūklus — ltn. B. Balčiūnas.

B. Raugas

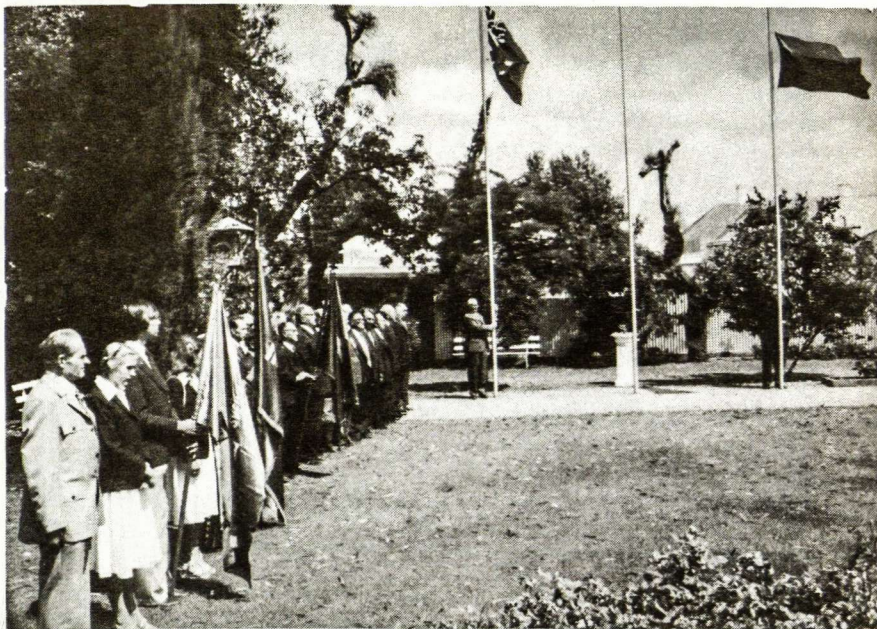
Lietuvos Kariuomenės 60 metų atkūrimo sukakties šventė Adelaidėje, Australijoje

Pernai lapkričio 18-19 d.d., Adelaidės ramovėnai šventė Lietuvos Kariuomenės 60 metų atkūrimo sukakties minėjimą. Lapkričio 18 d. 9 val. ryte, V. Baltutis pravedė "Ramovės" radijo valandėlę. Įžanginį žodį tarė skyriaus pirmininkas Pr. Mikužis. Aktorius B. Rainys skaitė atsiminimus apie 7 p.p. batalijoną. Atsiminimus paruošė V. Baltutis. Aktoriai J. Neverauskas ir B. Rainys, padeklamavo tai programai parinktus kūrinus. Programos metu buvo grojama plokštelių muzika — kariškos dainos ir maršai. Tą pačią dieną, 3 val. p.p., U.A. Jucių sodyboje, buvo surengta iešminė, į kurią atsilankė gausiai ramovėnų ir svečių.

Lapkričio 19 d. 10 val. ryto ramovėnai pakėlė vėliavas Lietuvių Namuose. 10:45 val. Lietuvių Katalikų Centre išsirikiauvus ramovėnams ir dalyvaujant visoms organizacijoms su vėliavomis, skyriaus pirmininkui tarus žodį, buvo pakeltos vėliavos ir sugiedota Tautos himnas.

11 val. vyko iškilmingos pamaldos už žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Mišias atlikė ramovėnas kunigas A. Spurgis MIC. Jis pasakė ir gražų pamokslą, pagerbdamas didvyrius, kurie aukojosi ir aukojasi dėl mūsų Tėvynės laisvės.

Po pamaldų visi tautiečiai skubėjo važiuoti į Lietuvių Namus, kur ponios rėmėjos paruošė skanius karštus pietus. Po pietų sekė minėjimas, kurį atidarė

skyriaus pirmininkas Pr. Mikužis. Po įžanginės kalbos pirmininkas paprašė susikaupti ir tylos minute pagerbti žuvusius už Lietuvos laisvę kovotojus.

Nepriklausomybės laikais per kariuomenės šventes kariai būdavo pakeliami į aukštesnį laipsnį. Prisimenant tą tradiciją Kariuomenės šventės metu, buvo įteikti meniškai pagaminti adresai ramo-

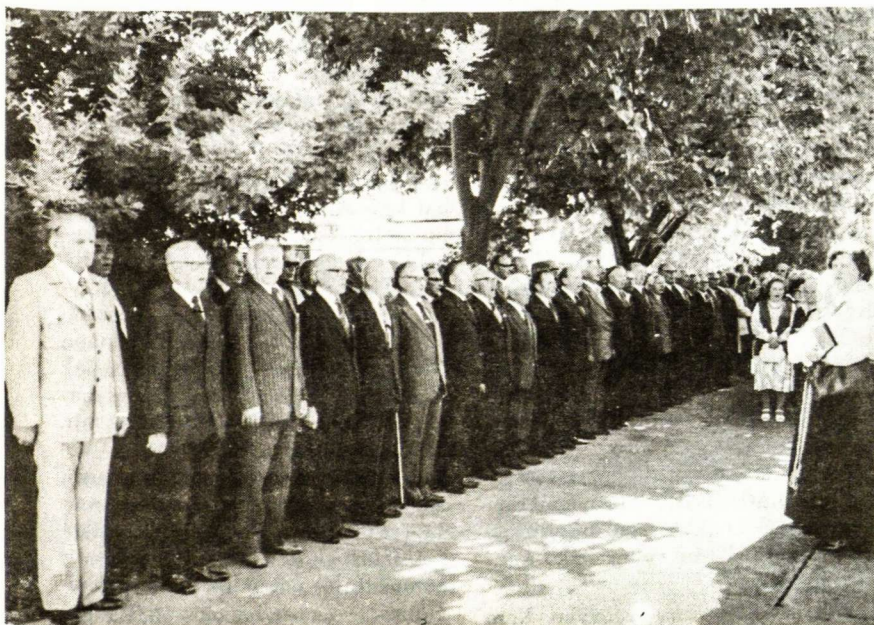
vėnams, suėjusiems 65 ir daugiau metų.

C. Zamoiskis skaitė įdomią, tai progai pritaikytą paskaitą. M. Dumčiuvienė pagrojo akordeonu keletą kūrinų. A. Gučiuvienė perskaitė a.a. J. Gučiaus atsiminimus apie Nežinomąjį Kareivį.

Aktorius B. Rainys ir Skidževičius padeklamavo tai šventei parinktus karinius kūrinius. Choras Lithuania, diriguojant solistei G. Vasiliauskienei, sudainavo šešias dainas.

Po minėjimo ramovėnams išsirikiauvus Lietuvių Namų sodelyje prie Žuvusių Karių paminklo ir vadovaujant skyriaus pirmininkui, buvo pravestos iškilmės. M. Rudzenskas, su dviem tautiniais rūbais pasipuošusiomis mergaitėmis, padėjo vainiką prie Žuvusių Karių paminklo. Giedant Tautos himną, buvo nuleistos vėliavos ir sugiedota malda. Po iškilnių visi svečiai ir ramovėnai buvo pavaišinti kava ir pyragais. Kavutės metu buvo pravesta turtinga loterija.

W. Paluk

Virš.: Lietuvių Katalikų Centre, Adelaidėje, pakeliamos vėliavos.

Apač.: Ramovėnų rikiuotė Lietuvių Namų sodelyje. Dešiniajame sparne (abiejose nuotr.) skyriaus pirm. Pranas Mikužis. Nuotr. A. Budrio

LKVS "Ramovės" Klevelando skyriaus nauja valdyba. Sėdi iš k.: V. Stuogis — pirm., garb. narys Pr. Mainelis — kasininkas, J. Stankus — sekretorius. Stovi: St. Mačys, Ed. Pranckus, V. Jokubaitis ir Vincas Skirpstas. Nuotr. V. Bacevičiaus

"KARIAUNA IŠ VIENO KARIO"

"Vieno kario kariauna" (One-man's-Army) — taip buvo pramin-tas vienas lietuvių kilmės Antrojo Pasaulinio karo didvyris. Šis kuk-lus Fayettevillės (Vakarų Virgini-jos) gyventojas buvo laimėjęs aukš-čiausią JAV kariuomenės didvyrišku-mo ordiną, the Congressional Medal of Honor. Prancūzijos Respublika jam suteikė "Croix de Guerre". 1963 m. kovo 25 d. Vakarų Virginijos valstybė jam suteikė "The Disting-ished Service Medal of the State of West Virginia". Jo vardu buvo pakrikštytas vienas Vakarų Virgini-jos aukščiausių tiltų, būtent: "The Bender Bridge".

Čia kalbame apie Stanley Bender — Stasį Bendorių. Jis buvo gimęs 1909 m. spalio 31 d. Carlisle, Va-karų Virginijoje. Jo tėvai Ieva ir Andrius Bendoriai buvo atvykę iš Lietuvos ir pradžioje apsigyveno "Šenadorėje", Pensylvanijoje. Iš Pensylvanijos anglies kasyklų Ben-doriai persikėlė į West Virginia ka-syklas, kur gimė Stasys-Stanley.

JAV kariuomenės 7-to pėst. pulko, E kuopos viršila (staff sargeant) Sta-sys Bendorius pasižymėjo savo nar-sumu Prancūzijoje. Seka jo žygdar-bio atpasakojimas pagal JAV Prezi-dento Franklino D. Roosevelto pagy-rimą, įteikiant "Congressional Medal of Honor".

"Už akivaizdų narsumą ir bebai-miškumą, nesiskaitant su pavojumi gyvybei ir kuris viršija pareigos nor-mą, įteikiamas Stasiui Bendoriui Kongreso garbės žymuo. 1944 m. rugpiūčio 17 d., netoli La Londe, Prancūzijoje, viršila Bendorius užli-po ant susprogdinto tanko, tuo at-kreipdamas į save kulkosvaidžių mir-tingą ugnį. Šioji ugnis buvo sulai-kiusi jo kuopos žengimą pirmyn. Jis bandė iširti, iš kur eina tas šaudymas. Nors kulkos atsimušė nuo tanko bokštelio prie jo kojų, virši-la Bendorius vistiek ištisas dvi mi-nutes dairėsi, nepaisant, kad priešas jį stebėjo.

"Ištyręs, jog priešo kulkosvaidžiai yra kalvelėje, 200 metrų už jo po-zicijos, jis įsakė dviem vieneta-

jį dengti savo ugnimi ir pats vado-vaudamas savo vienetai nuvedė ka-rius grioviais. Priešo smarkus šaudy-mas iš kulkosvaidžių visiškai užklu-po jo atėjimą vos perėjus 50 metrų distanciją. Keturi kariai buvo sužeis-ti. Vokiečiai sviedė granatas į gri-ovį, bet viršila Bendorius atlaikė savo užimtą poziciją, kol jo vieneto liku-čiai spėjo jį pasivyti. Tada jie žen-gė pirmyn plačiai išsiskleidę, ap-riesdami kalvą. Be jokios priedan-gos, šaltai, lyg tyčiomis, pilnoje vo-kiečių akivaizdoje, priešams ir saviš-kiams bešaudant, Bendorius nuėjo 40 metrų iki pirmo vokiečių kulko-svaidžio ir viena automato salve jį likvidavo. Po to, jis nušliaužė pro priešo atsparos punktą, nepai-sant sprogstančių granatų ir prisėli-no prie antrojo kulkosvaidžio, kuris buvo už 25 metrų. Kulkosvaidininkai atkreipė ugnį į jį, bet viršila Bendorius šaltai priėjo prie apkasų ir kulkosvaidininkus likvidavo. Da-vęs ženklą savo kareiviams pulti apkasus, pats dar nuėjo 35 metrus, nugalabino vieną šaulį ir grįžęs vedė

PASIMIRĖ TEODORAS PAPARTIS

Š.m. sausio 4 d., po ilgos ligos, Čikagos priemiestyje pasimirė buvęs ilgametis policijos tarnautojas Teodoras Papartis, sulaukęs apie 75 metus amžiaus.

Papartis buvo kilęs iš Zarasų apskrities sentikių ūkininkų šeimos ir pagal tėvą vadonosi Papliovkinas. Apie 1927 m. jis baigė Aukštesniąją Policijos Mokyklą Kaune ir buvo pakeltas į vachmistro laipsnį. Jau bebūdamas policijos mokykloje ir jausdamas esąs tikras lietuvis, ne kas kitas, savo pavardę oficialiai pakeitė į Papartis. Po to, tarnavo įvairiose policijos įstaigose, o kiek vėliau perėjo į Klaipėdos krašto pasienio policiją ir ilgesnį laiką tarnavo kūriku pasienio policijos laivuose. Tuo metu buvo labai išsiplėtusi kontrabanda. Kontrabandininkai daugiausia gabendavo spiritą, kurį supirkdavo laisvajame mieste Dancige ir, atgabenę į Lietuvos pajūrį, perkraudavo į mažesnius laivelius ir iškeldavo jiems sutartose vietose. Ir Papatariui teko susidurti su kontrabandininkais, net keletą kartų, ir net susišaudyti, nes dauguma jų buvo ginkluoti. Teko, besivejant kontrabandininkus, pasiekti net patį Dancigą. Lietuvos pasienio policijos jūrininkai sulaikė ir didelį, kontrabandą gabenusį laivą. Teodorui Papatariui teko tarnauti ir "Pre-

savo vienetą atakon. Atsparos punkte likę 8 vokiečiai buvo nukauti. Bendoriaus drąsa taip paveikė puolančią kuopą, kad amerikiečiai puolė iš savo pozicijų. Šūkaudami ir šaudydami jie nugalėjo priešo kelio užtvaras ir puolė į miestelį, pašalindami 2 prieštankinius pabūklus, nukaudami 37 vokiečius ir paimdami dar 27 nelaisvėn.

"Viršilos Bendoriaus žygdarbis iššaukė kuopos puolimą, kuris nugalėjo priešą, sunaikino kliūtis, užėmė miestelį, užėmė 3 tiltus skersai Maravenne upę ir, to pasėkoje, paėmė viršų strateginėje vietovėje".

Stasys Bendorius dabar yra pensininkas ir mėgsta keliauti kartu su žmona ir tvarkytis prie namų.

Algirdas Budreckis

zidentas Antanas Smetona" karo laive.

Vėliau Papartis, tada jau vyr. vachmistras, buvo perkeltas į paprastą pasienio policiją, saugojusią Lietuvos sieną su Vokietija, daugiausia išilgai Nemuno.

Pasitaikė taip, kad tada aš, prieš porą metų pasiliosavęs iš kariuomenės, ieškojau kokios nors tarnybos. Per savo vieną kaimyną, tarnavusį Klaipėdos krašto policijoje, patyriau, kad jiems kartais reikalinga gerų vyrų. Padaviau prašymą Klaipėdos krašto pasienio policijos vadui ir 1933 m. rugpiučio pradžioje buvau iškviestas atvykti į Klaipėdą. Pasienio policijos vado įstaigoje paaiškėjo, kad Lietuvos vyriausybė yra numachiusi išilgai Vokietijos sieną, be jau esamos pirmos linijos, sudaryti ir antrą pasienio liniją, ėjusią lygiagrečiai su pirmąja, bet 10-12 kilometrų krašto gilumoje. Bet tam buvo reikalinga daugiau policijos tarnautojų ir Šilutėje buvo įsteigta pasienio policijos mokykla. Beje, Rusnėje pasienio policijos mokykla veikė jau keletą metų. Bet dabar prireikė ir antros. Tad ir aš su kitais naujai priimtais kandidatais buvome pasiūsti į šią Šilutės pasienio policijos mokyklą praeiti apmokymą.

Šilutės pasienio policijos mokykla buvo įsikūrusi netoli stoties esančiame "Stoties viešbutyje" (Bahnhofshotel). Susirinkome viso apie 35 vyrai ir pradėjome tikrą naujokų apmokymą, nors visi jau buvome tarnavę Lietuvos kariuomenėje ir mūsų tarpe buvo grandinių, puskarininkių ir netgi viršilų. Mokyklos tikruoju viršininku buvo Juknaičių rajono viršininkas Juozas Naujalis, bet jis gyveno Juknaičiuose, už apie 20 kilometrų nuo Šilutės ir tik retkarčiais atvykdavo patikrinti. Gi tikruoju mokyklos vedėju, mokytoju ir instruktorium buvo paskirtas vyr. vachmistras Teodoras Papartis.

Ir taip, vadovaujami Papatario, pradėjome naujoko gyvenimą iš naujo. Be specialių pasienio policijos statutų ir įstatymų, vėl reikėjo pradėti mokytis nuo tankinės rikiuotės ir nuo lauko pratimų, susipažinimo su ginklais ir šarvuote. Netrukus įsigijome uniformas. Žinoma,

jos buvo ne už dyką: uniformas mums siuvo Žem. Naumiesčio siuveljas Petkaitis, o ilgus batus ir kepure užsakė pas Šilutės verslininkus. Už uniformas dalimis buvo išlaikoma iš mūsų gaunamos algos. Mokykla buvo ginkluota senais anglių šautuvais, dviejų kalibrų parabeliais (7.35 ir 9 mm) ir buvo gavusi naujai įsigytą porą čekoslovakiskų ZB Brno automatiškų šautuvų, kokių man kariuomenėje tarnaujant dar nebuvo.

Šaudymo pratimus atlikti ėjome į užmiestį, kur Macikų dvare stovėjęs 7 pėst. pulko vienas batalionas, turėjo savo šaudyklą. Ir taip vyr. vachmistras Papartis pats vienas mus mokė visko. Rytais išvesdavo pasivaikščioti į Šilutės plentą ir sukomanduodavo: "Vyrai, koją!" — ir duodavome koja, kad net langai drebėdavo. Paskui — "dainą!" — ir daina skambėdavo puikiai. Protarpiais išvesdavo į laukus už geležinkelio stoties lauko pratimams, arba gimnastikai prie įrankių. Mūsų mokytojas Papartis buvo nepaprastai drausmingas ir tvarkingas policijos tarnautojas, visada linksmo būdo ir draugiškas patarėjas.

Kas be ko, atsitiko ir nelaimių. Po vienos pamokos su ginklais, vienas iš naujokų, paėmęs tą čekų automatišką šautuvą, nepatikrinęs ar jis neužtaisytas, paspaudė gaiduką. Ištiko šūvis ir vietoje buvo nukautas policininkas Barkauskas, kilęs iš Palangos.

Po trijų mėnesių apmokymo ir patikrinimo, buvome pakelti į aukštesnius laipsnius ir paskirstyti į naujus postus. Aš buvau paskirtas į Usėnų pasienio policijos punktą, kurio vedėju vėl buvo, mūsų jau gerai pažįstamas, T. Papartis. Šilutės pasienio policijos mokykla teisleido tik vieną laidą. Ir Usėnuose esant, tarnyba buvo įvairi. Kas dieną turėjome atlikti 8 tarnybos valandas, ir tai įvairiu laiku. Dažniausiai patruliuodavome dviračiais kelius įvairiomis kryptimis, žiūrėdami ar negabenama kontrabanda. Bet kontrabandos judėjimas buvo menkas. Kartkartėmis išeidavome į mišką lauko pratimams, kaip kariuomenėje. Greitai susidarėme įspūdį, kad mes čia esame rei-

kalingi ne tiek kontrabandininkų gaudymui, kiek politiniais sumetimais. Vokietijoje tada jau buvo įsigalėjęs Hitleris ir nacių propaganda per sieną sklido visais keliais. Daugelis vokiečių ir vokiečių žavėjosi ta propaganda ir prasidėjo nacistinis judėjimas.

1934 m. pavasarį aš buvau iškvieštas pas Juknaičių rajono viršininką p. Naujalį. Viršininkas pasiūlė sekančią: girdi aš, kaip gerai mokąs vokiškai, ar nenorėčiau būti perkeltas į Lietuvos saugumo policiją. Jiems tokių vyrų dabar kaip tik trūksta. Sutikau ir tuojau buvau komandiruotas į tą pačią Šilutę, į saugumo policijos rajoną. Taip ir teko su T. Papatyčiu atsiveikti.

Jis toliau tarnavo įvairiuose pasienio policijos punktuose, o vokiečiams 1939 m. pavasarį užėmus Klaipėdos kraštą, buvo grąžintas į Did. Lietuvą ir paskirtas Tryškių policijos nuovados viršininku. 1940 m. vasarą, užėmus bolševikams, kaip nepatikimas, buvo iš tarnybos paleistas. 1941 m. pradžioje, jo žmona buvo klaidingai, gavo leidimą repatriuoti į Vokietiją. Iš Vokietijos į Lietuvą grįžo jau vokiečiams užėmus, 1941 m. rugsėjo mėnesį ir tuojau buvo paskirtas Šiaulių miesto policijos nuovados viršininko padėjėju.

Anais laikais provincijoje daug kur siautėjo plėšikai, sovietų belaisviai ir netgi desantininkai, plėšę ir terioję vietos ūkininkus. Tokia gauja buvo atsiradusi ir Gruzdžių valsčiuje. Vietos policija, negalėdama viena apsidirbti, šaukėsi pagalbos iš Šiaulių. 1944 m. balandžio mėnesį iš Šiaulių į Gruzdžius buvo pasiųsta policijos grupė, vadovaujama nuov. v-ko padėjėju Papatyčiu. Policijos grupei priartėjus prie vienos sodybos, kurioje, pagal gautus pranešimus, slapstėsi plėšikai, į puolancius policininkus buvo atidengta ugnis. Šaudė iš namo stogo, pro stogą praplėštą skylę. Kaip pats pirmasis, vadovavęs puolanciai grandžiai, krito Papatyčius, peršautas per koją. Buvo ir daugiau sužeistų. Banditai, pasinaudoję sąmyšiu, iš sodybos pasišalino ir grioviais nuslinko į netoliese esantį mišką.

Papatyčius, kaip policijos tarnautojas,

buvo paimtas į vokiečių ligoninę, o vėliau gydymui išvežtas į Vokietiją. Gydymas buvo nesėkmingas ir jam buvo amputuota dešinė koja virš kelio. Iš Vokietijos, prasidėjus emigracijai, su šeima atvyko į Ameriką ir apsigyveno Čikagoje. Būdamas invalidas ir negalėdamas kitokio darbo dirbti, 71-je gatvėje, lietuvių rajone, atsidarė batsiuvio dirbtuvėlę. Dėl savo sąžiningo darbo ir malonaus patarnavimo, buvo visų labai mėgiamas ir gerbiamas. Kiek jo jėgos leido, dėjosi prie visuomeninės veiklos. Prieš keletą metų jo sūnūs užmiestyje įsigijo namus, tad ir tėvas persikėlė kartu su jais, nutraukdamas visus ryšius su Čikaga.

Teodoras Papatyčius labai lengvai valdė plunksną ir prieš keletą metų dažnokai rašinėjo į "Karį" ir kitur, dažniausiai atsiminimus iš savo ilgos tarnybos Klaipėdos krašto pasienio policijoje.

Tebūnie Tau, Teodorai, lengva Amerikos žemelė, o žmonai Jadvygai ir sūnams Petriui ir Jonui su šeimomis reiškiau gilią užuojautą.

Ant. Bernotas

A.A. MJR. JONAS RAUBA

1979 m. sausio 3 d. atsisakė iš mūsų tarpo vienas iš aktyviųjų bendruomenininkų, ats. majoras, savanoris-kūrėjas a.a. Jonas Rauba, išgyvenęs šiame svetingame krašte 29 metus.

Jis gimė 1895.I.20, Pusdešnių km., Slavikų parapijoje, Šakių apskr. Mirdamas paliko savo gyvenimo palydovę — žmoną Liudviką Karosaitę-Raubienę, su kuria išgyveno bendro gyvenimo audroje virš 50 metų. Jo išgyventas laikas buvo tikrai audringas, nes turėjo išgyventi du pasaulinius karus ir du tremties laikotarpus, kol atsidūrė šiame krašte. Jo palaikys priglaudė Michigan valst. viduryje, Grand Rapids šv. Petro ir Povilo parapijos kapinės.

Buvo kilęs iš pasiturinčių ūkininkų tarpo. Prieš I Pasaulinį karą Jonas Rauba lankė Vilkaviškio gimnaziją ir kunigų seminariją. Užėmus karui, visi klierikai, drauge ir a.a. Jonas, išsikėlė į tolimą Rusiją. Tęsė mokslą Voronežo gimnazijoje ir vėliau tarnavo įvairiose tremtinių įstaigose. Kaip jis pasakojo, būtų baigęs ir kunigų seminariją, bet joje buvo daugumas sovunistų lenkų klierikų, kurie moraliai ir materialiai skriaudė lietuvius.

Po Rusijos revoliucijos pamatęs, kad ir nekalti žmonės buvo persekiojami ir

žudomi, o ypač katalikiškų organizacijų nariai, persikėlė į Kaukazo sritį. Bet ir ten buvo tas pat, kaip jis sakėdavo, užėina raudoni — žudo baltuosius, baltieji — raudonuosius, daina be galo. Pietinėje Rusijoje buvo mažesnis badas, bet gyvybei pavojus tas pat.

Po didelių vargų ir pavojų, laimingai pasiekė savo gimtąjį kraštą — Lietuvą. Žinant bolševikinę "moralę" — plėšti ir žudyti kitaip galvojančius, neramu jam pasidarė ir savo gimtinėje, nes raudonasis slibinas jau siekė savo pirštais ir Lietuvą, visa naikindamas. Stoją savanoriu į Lietuvos organizuojamą kariuomenę.

Kadangi buvo išėjęs vidurinį mokslą, įstojo į Karo mokyklą. Baigęs I laidą, gavo j. ltn. laipsnį ir paskyrimą į artileriją, kurioje išbuvo visą laiką. Nuo 1941-44 metų jam teko dirbti civilinėje tarnyboje, apdraudimo įstaigoje.

Nepriklausomybės kare teko dalyvauti kovose su lenkais Seinų-Gibų rajonuose iš kurių laimingai teko pasitraukti, kad nepatektus nelaisvėn. Jiems pagelbėjo ltn. Jakulio šarvuotas automobilis, pristadant puolancius lenkus. Prie Valkininkų ir Kapočių būdavo aršių dvikovų ne tiktai vyras prieš vyrą, bet ir artilerija įsiungdavo, trukdydama priešui žygiuoti pirmyn. Kaip pasakodavo a.a. Jonas, šiame fronto ruože buvo daug lengviau kovoti, nes vietiniai lietuviai neapkędami lenkų, teikdavo žinias kur grupuojasi prieš jėgos, o mes dažnai "pavaišindavome" jas savo sunkiais ginklais. "Lenkų dalinys, apie kuopos dydžio, viename kaime laukė pietums maisto, tuo tarpu, pagal pranešimą, atidarėme į tą vietovę ugnį ir antruoju sviediniu pataikėme tiesiai į virtuvę, apie kurią buvo susigrupavę kareiviai". Kas atsitiko tuo atveju, galima tik įsivaizduoti. Lenkijos karo vadovybė apskundė Lietuvą, kad lietuviams padeda vokiečiai artileristai. Santarvės komisija aplankė vietovę ir įsitikino, kad jokio vokiečio nėra, tiktai lietuvių karininkų vadovaujama ši ginklo rūšis taip tiksliai atlieka šaudymą. Šiai artilerijos grupei vadovavo ir buvo lenkams "baubas", karininkas "Perkūno Diedukas", kuris nedavė jiems ramybės. A.a. J. Rauba nepriklausomybės laikais buvo pakeltas į majoro laipsnį ir vadovavo atskirai artilerijos grupei, kuri stovėjo Prienuose.

Antru kartu tiesiant raudonajam slibinui pirštus į Lietuvą, turėjo trauktis į Vakarus, nežinion. Vargais negalais pasiekęs Vakarų Vokietijos dalį, kuri pateko į anglų zoną, išgyveno įvairių nepriteklių stovyklose. Palikęs šeimą stovykloje, a.a. Jonas tarnavo anglų pagalbiniuose daliniuose šoferiu ir tiktai sa-

vaitgaliais aplankydavo savo šeimą.

Į šį kraštą atvyko 1950 m. ir įsikūrė Grand Rapids, Mich.

A.a. Jonas Rauba, tik atvykęs į šį kraštą, įsijungė į L.B., S.L.A., L. Fondą, Švento Vardo draugiją; Savanorių-Kūrėjų Detroito skyrių. Susirinkimuose reikšdavo savo objektyvią nuomonę, paskatindamas jaunesniąją kartą dirbti pozityvų darbą. Įsisteigus L.F., pirmųjų narių sąraše įsirašė, ir nors su žmona būdami pensijoje, įnešdavo po šimtinę kas metai.

1978 m. gruodžio mėn. pradėjo negaluoti, buvo nuvežtas Šv. Marijos ligoninėn tyrimams ir grįžęs jautėsi sveikas. Tačiau, sausio 3 d., būdamas namuose, staiga, mirė nuo širdies priepuolio. Buvo pašarvotas Barto koplyčioje, kurioje kaip savanoris-kūrėjas, buvo pagerbtas tam tikromis apeigomis: karstas apdengtas tautine vėliava ir padėti jo gauti pasižymėjimo ordinais. Atsisveikinimo kalbą pasakė ir apeigoms vadovavo apylinkės pirm. Pr. Turūta, S.L.A. vardu atsisveikino K. Stepšys, garbės sargyboje stovėjo savanoris J. Jonaitis ir ginklo draugas A. Bludnikas; prie apeigų prisidėjo apyl. vicepirm. St. Astras. Rozinį atkalbėjo kun. A. Treška.

Sausio 6-ji diena nors buvo nepalanki, blogas oras ir daug sniego, bet susirinko gausi palyda. Kūną iš koplyčios palydėjo savanoriai, ginklo draugai į bažnyčią, kurioje kun. A. Treška atlaikė gedulingas pamaldas ir pasakė turinimą pamokslą. Laikė pamaldų buvo giedamos lietuviškos giesmės, kurias paruošė ir vargonais palydėjo muz. M. Salatkienė.

Kapinių koplyčioje kunigui atkalbėjus maldas, ginklo draugas, ats. kpt. K. Čeputis, atsisveikino visų lydėjusių ir giminių vardu. Savanoris-kūrėjas J. Jonaitis, nuėmęs nuo karsto tautinę vėliavą, įdavė velionis žmonai Liūdai. Visi buvo paprašyti atvykti gedulingiems pusryčiams. Sugiedojus Lietuvos himną, visi skirstėsi.

Dideliame nuliūdime pasiliko jo gyvenimo palydovė žmona, sesuo M. Stankaitienė su dukra ir žentu Surantu iš Rockfordo, žentas Pr. Turūta su dukra Egle ir kiti.

pt

A.A. LTN. ALFONSO DAUGELAVIČIAUS NETEKUS

Su atšaurių rudens vėjų blaškoma lapais, likimo pamestam tremties kelyje, likimo pamestam tremties kelyje, Montrealio lietuvių kolonija neteko dar vieno tauraus lietuviuo. A.a. ltn. Alfonsas Daugelavičius 1978 metų lapkričio 9 d., pakeliui iš Montrealio į Floridą, staigaus širdies priepuolio užklup-

tas, ant jį lydėjusios žmonos rankų, negrįžtamai iškeliavo į amžinybės dausas.

A.a. ltn. Alfonsas Daugelavičius, Aukštaitijos sūnus, buvo gimęs 1913 m. balandžio 15 d., Grybelių kaime, Utenos valsčiuje.

Pradžios mokyklą ir 4 gimnazijos klases baigęs Utenoje, įstojo į Aukštesniąją Technikos mokyklą Kaune. Ją baigęs, įstojo į Karo mokyklą.

Baigęs Karo mokyklos XVIII laidą, leitenanto laipsniu, buvo paskirtas į Šarvuočių Rinktinę Radviliškyje. Rusams okupavus Lietuvą, kurį laiką dirbo geležinkelio stotyje.

Vokiečių okupacijos metu, Panevėžyje vadovavo geležinkelių mokyklai.

Tikėdamas Lietuvos šviesesne ateitimi, įstojo į gen. P. Plechavičiaus organizuojamą Lietuvos Vietinę Rinktinę. Ją vokiečiams likvidavus, buvo paimtas į vokiečių kariuomenę ir išvežtas į Suomiją. Dar karui tebeeinant, pabėgo į Švediją, kurioje ir sulaukė karo pabaigos.

1949 m. emigravo į Kanadą, kurioje įsikūrė pastoviam gyvenimui. "E. ir B. Covan Consulting Engineering" darbovietėje išdirbo 23 metus. 1978 m. gegužės mėn. išėjo į pensiją, tikėdamasis užsitamauto poilsio, deja...

Gyvendamas Montrealyje, buvo aktyvus K.L. Bendruomenės narys ir Kanados Lietuvių Fondo narys. Priklausė L.V.S. "Ramovėi", Montrealio skyriui, sąžiningai atlikdamas jam patikėtas pareigas.

Mylėjo lietuvišką spausdintą žodį, laikraščių ir knygą. Pastaruoju metu buvo laikraščio "Nepriklausoma Lietuva" revizijos komisijos narys.

Noriai lankydavo lietuviškus susirinkimus, minėjimus ir pagal išgalę juos rėmė.

Buvo tikro aukštaitiško — draugiško, malonaus būdo, visiems atviras, visiems savas. Kaip ir daugelis, nuolatos sielosi pavergtos tėvynės Lietuvos likimu, tikėjo jos šviesesne ateitimi.

Lapkričio 13 d., po šv. Mišių Aušros Vartų bažnyčioje, Montrealyje, Alfonso kūnas lėktuvu buvo pervežtas į Torontą-Mississaugą, į lietuvių kapines amžinajam poilsiui.

Didžiam nuliūdime liko žmona ir sesuo su šeima. Jo šviesus atminimas dar ilgai liks Montrealio lietuvių tarpe.

J. Šiaučiulis

ATSIŪSTA PAMINĖTI

"Lietuvių Dienų" sausio numeris skirtas pagerbti dailininką Adomą Varną, atšventusį 100 metų amžiaus sukaktį. Viršelį puošia dailininko dabartinė nuotrauka. Paskutiniame viršelio puslapyje yra

A.A. PLK. OSKARAS URBONAS buvęs Lietuvos kariuomenės pulkininkas ir karo istorikas, 1978 m. lapkričio 6 d. mirė Stockholme, sulaukęs 86 metų amžiaus. Velionis 1914 m. baigė artilerijos mokyklą Petrapilyje, I D. kare dalyvavo Rusijos pusėje kaip baterijos vadas. Buvo apdovanotas beveik visais kariniais Rusijos ordinais. Revoliucijos metu buvo suimtas bolševikų, bet išlaisvintas kazokų rinktinės. Buvo įsijungęs į Denikino ir Vrangelio armiją. Lietuvon grįžo 1921 m. Karinę tarnybą čia pradėjo artilerijoje, vadovaudamas 4. artilerijos pulkiu, vėliau — III pėstininkų divizijai. Jo pastangomis buvo įsteigtas Gaižiūnų poligonas. Artėjant lemtingai 1944 m. vasarai, gen. P. Plechavičius pasirinko plk. O. Urboną Vietinės Rinktinės štabo viršininku. Gindamas jos savarankiškumą, plk. O. Urbonas su kitais štabo karininkais buvo suimtas, kalintas Salaspilio stovykloje, Rygos kalėjime ir garsiajame Stutthofe. Pokaryje apsigyveno Švedijoje, iki pensijos dirbo Stockholmo kariuomenės muziejuje. Radęs Lietuvą liečiančios medžiagos jo archyvuose, paskelbė studijų "Kario" žurnale, bendradarbiavo Lietuvių Enciklopedijoje.

dail. Ad. Varno piešto paveikslu nuotrauka. Tame paveiksle didingai pavaizduotas Lietuvos karaliaus Mindaugo vainikavimas. M.Š. aprašo dail. Ad. Varno 100 m. sukakties pagerbimo akademią Čikagoje. A.C.V. pateikia dail. Ad. Varno gyvenimo ir mokslo aptarą. Skiltys gausiai iliustruotos dail. Ad. Varno gyvenimo ir darbų paveikslais.

Ir anglų kalba sekcijoje rašoma apie dailininką Adomą Varną, jo 100 metų sukakties proga, supažindinama su jo turinigu gyvenimu, mokslo sekimais ir meno darbais. Pateikiama skiltis "Lithuania in Philately". Visos skiltys gausiai paveikluotos.

"Lietuvių Dienas" leidžia Antanas Skirius, redaguoja Redakcinė Kolegija. Metinė prenumerata 15 dol., atskiro numerio kaina 1.50 dol.

Petras Gudelis, JONIŠKĖLIO APSKRITIES PARTIZANAI. II d. Viešos veiklos laikotarpis (1919.III.22 — XI.20). Išspausdinta 600 egz. autoriaus parūpintomis lėšomis. Spaudė Pranciškonų spaustuvė, Brooklyn, N.Y., 1979 m. 220 psl.

minkšti viršeliai, kelatas schemų. Gale nurodyta panaudota literatūra, knyges rėmėjų sąrašas, asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės ir turinio santraukos vokiečių ir anglų kalbomis. Kaina 20 DM.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA, No. 26 (A translation of Authentic Reports from Soviet-occupied Lithuania). Išleido Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America. 48 psl. brošiūra.

Arėjas Vitkauskas išleido 32 puslapių kišeninio formato humoristinio antspalvio eilėraščių rinkinį anglų kalba LYRA FRUIT IN LIGHT SYRUP. Spausdinimo vieta ir data nepažymėta. Kaina 1 dol. Autorius atvyko į JAV 1933 metais. Iki 1940 metų dalyvavo lietuviškoje periodinėje spaudoje. 1940 metais įsteigė ir tebeleidžia "World-Wide News Bureau" savaitinį informacijų leidinį, kuriame be naujienų ir foto reportažo yra "American Scene" skyrius.

JŪREIVIŲ DRAUGĖS

*Žuvėdros skraido pamariais,
Sutinka ir palydi laivus,
Reiškiąs skrydžiais iškiliais,
Siekdamos sau laimės . . .*

*Jūreiviai žuvėdras myli,
Dalina joms gėrybes —
Moterys joms pavydi
Ir nepaiso nekaltybės . . .*

*Artėja krantas Massachusetts,
Laivas inkarą nuleidžia.
Matosi atspindžiai Laisvės Statulos,
Jūreivius negandas ištinka.*

*Iškyla baisus uraganas,
Aptemdydamas pakrantės saulę,
Grandim apkaustoma telegrafistas,
Atskleidęs baisių apgaulę . . .*

*Atlanto bangos siaučia,
Baisiai mėto žvejų laivą —
Žuvėdros kalinto neapleidžia,
Kol grandinės nenukrinta . . .*

REMKIME ŠOKANTĮ IR DAINUOJANTĮ JAUNIMĄ

Norime jus supažindinti su Toronto Tautinių Šokių Vienetu "Atžalynas". Šis vienetas jau maždaug aštuoneri metai kaip veikia. Jam priklauso arti 90 šokėjų, pradėdant nuo 5-ųjų metų iki 23-jų. Repertuare turime ne tik tautinius šokius, bet ir dainuojančią trijulę "Vasaros garsai".

"Atžalynas" yra turėjęs jau daug gastrolių su pasirodymais Amerikoje ir Kanadoje. Spalio mėnesį lankėmės Londone ir atlikome programą Spaudos Baliauje. Pakvietimų šokti vietiniuose koncertuose mums tikrai netrūksta, bet norisi dažniau išvežti mūsų jaunimą ir už Toronto ribų. Tad užtai ir kreipiamės į jus.

Jeigu mūsų kolonija planuoja ateityje koki

pobūvį, kurį mes su šoku ir daina galėtumėm palinksminti, prašau susirišti su mūsų vadovybe, arba su pačia vadove. Tuomet galėsime aptarti kokią programą jūs pageidaujate, kelionės sąlygas bei išlaidas. Mes dažnai sutinkam prisidėti prie kelionės išlaidų, kai vykstame į tolimesnę koloniją. Aišku, mes atvežam mūsų vyriausiąją grupę.

Lauksime iš jūsų teigiamo atsakymo. Kreipiantis tiesioginiai į vadovę, prašau rašyti, Silvija Leparskas, 20 Antrim Cr., Apt. 411, Scarborough, Ontario, M1P 4N3, tel. 416-297-2777 arba 533-1121.

Kultūrinė Meno ir Tautinių Šokių Grupė, Inc.

“Stasio Butkaus” kp. Dvidešimtmečio šventėje, klevelandietė kanklininkė, Elenutė Muliolytė, skambina muz. Alfonso Mikulskio kūrinį. Nuotr. Kazimiero Sragausko

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę • KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją nemažiau dvi savaites prieš išleidimą. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi • Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą • Čekius, arba “Money Order” adresuoti tik “KARYS” vardu, — ne “Warrior” ar kt.